

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Polyantheæ Novæ Liber XIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

damatur, ab hominibus odio habetur, & sub terra in loco impiorum, vna cum reliquis improbis perpetuo punitur à iustitia, & infernalibus diis, qui his rebus inspicendis destinati sunt. Honestissima enim est, imò diuina parentum facies. Et ad spectus, cultusque eorum tanti fieri debet, quanti nec Solis fit nec omnium siderum, quæ grauissimas cæli choreas constitunt, aut si qua alia res istis maior à quoquam existimatur. Deos quidem arbitror, si contemni parentes viderint, haudquaquam id esse toleraturos. Quamobrem & viuos & mortuos colere par est, necquaquam eis contradicere. Verum si quid ignotius, morbi aut animi deceptionis vitio, consolari atque docere oportet: iudicium nequaquam: maius enim inter homines admitti peccatum nequit, quam erga parentes impietas. *Peryphone Pythagorica ex libro de mulieris harmonia.*

Ituensis quidam, quem pater philosophandi cupidum prohibebat, Musonius interrogauit his fere verbis: An ò Musoni per omnia obsequendum parentibus, an in aliquibus rebus id non faciendum est? Cui ille respondit: Parere quidem vna quemque suis parentibus decorum videtur, & à me commendatur. Sed quidnam sit parere, videamus, aut primum potius, quid sit immorigerum esse, & quis inobediens, dispiciamus: postea verò melius videbimus quid sit obedire. Age, si pater, qui medicus non est, neque salubrium & contrarium peritus, filium ægotantem aliquid facere iusserit, cæci conducibile, quod tamen noxam sit & inutile, ac ipsum ægrum huiusmodi esse non lateat, dicitur ne filius non obtemperare, ac inobediens esse, nisi iussa fecerit? Non equidem videtur. Item, si ipse pater aliquo morbo laborans vinum aut cibum intempertiuè petierit, ut quibus assumptis, ægritudine aucturus sit: filius autem id sciens non exhibuerit, patre immoriger ille est? Nemo hec dixerit. Et multo minus illum qui inobedientem appellauerit, qui patrem auarum habens, ab eo furari, aut depositum fraudare quempiam iussus, eius non exequitur imperata. An non putas esse aliquos patres, qui filiis suis rursus imperarent? Ego certe noui quendam adeo sceleratum, ut filii (quem formosum habebat) pulchritudinem vendere ausus fuerit. Quod si hic adolescens à patre venditus, & missus ad turpe facinus, contradixerit, neque iuerit, an potius inobedientem eum, aut castum & sobrium esse dicemus? Sed forte huiusmodi ne interrogari quidem merentur: nam contumacem esse, & non parere, conuictum & opprobrium est: non facere autem ea, quæ non faciendâ sunt, laudem meretur, non dedecus. Itaque siue patris, siue magistratus, siue domini præceptis mala, iniusta, & turpia imperantur, non obsequens quis fuerit, nequaquam inobediens est, vt eam neque iniuste, perperam facit. Verum ille duntaxat immoriger est, qui bene, honeste, vtiliterque imperata negligit, & non obtemperat. Talis igitur est inobediens. Moriger autem illi conuictarius, & contra no modo est affectus. Is autem hoc nomine appellandus erit, qui obtemperat, & vltro obsequitur recta monenti. Quamobrem & parentibus suis tum demum quis obediens sponte facit: quæ ipsi recte iusserint. Ego sane illum, qui, quæ decent & conducunt, fecerit, quamuis sine iussu parentum, morigerum parentibus esse dixerim. Quod autem iure ita sentiam, hinc colligere potes. Qui facit, quæ patris vult patrisque voluntatem sequitur, patri obedit: faciens autem quæ oportet, & potiora factu sunt, voluntati patris obsequitur. Quoniam modo? Quoniam parentes omnes liberis suis procul dubio bene volunt, beneuoliam tem cum sint, ea fieri ab ipsis volunt, quæ decora profuturaque sunt. Quisquis igitur agit conuenientia & vtilia, ea, quæ parentes volunt, agit. Itaque parentibus ista faciens obtemperat, et si parentum verbis iussus non fuerit. Proinde solum hoc illi qui parentibus obedire vult, ubique conuictetur, an quod agit, sit honestum & vtile, tanquam si tale fuerit, statim is, à quo agitur, parentibus obediatur. Quocirca ne time adolescens, ne patri sias immoriger, si vel indecorum quid præcipiente ipso, non facias, vel prohibente honesta facere pergas. Nam pater in istorum neutro prætextu peccandi tibi esse debet, non enim cogis mala imperata exequi. *Musonius.*

Cogitare enim, & quæ vrbis hostilis capta sit ab obedire nolentibus, & quæ amica ab iis qui parere nolint, seruata sit, quæ etiam obedientiam non præstantium sit acies vistoriam consequuta. Quod autem pacto magis homines vincantur in pugna, quam ubi ceperint, priuatim quisque de sua salute consultare? Quod denique aliud bonum præstetur ab iis, qui melioribus non parent? Quæ vrbes legitime habitentur, vel quæ domus seruentur, vel quo pacto naues, quo opus est, perueniant? Nos verò quæ hoc tempore habemus bona, ob quam rem aliam magis adepti sumus, quam ob præstitam obedientiam principi.

Si igitur principi obedire maximum apparet esset bonum ad bona adipiscenda; ita vobis exploratum esse debet, quod etiam idem hoc ad seruandum, quæ oportet, maximum sit bonum. *Xenoph. libro 8. Pædia Cyri prope insitum.*

Homines inobedientes sunt illi, qui cum iniuste viuant, aliis præesse volunt. Obedientiam autem facilem ad ea, quæ princeps vel ipse, vel per alium præcipit, apud subditos efficit quiuis, qui quæ ipsum facere oportet, diligenter exequitur, & eorum, quæ agere conuenit, subditis sese exemplum præbet. *Eusebius.*

Ἰσὸν ὄντων αὐτῶν βασιλέω παρῖνοι κειροτά, φρονέειν τε εὖ, καὶ τὰ λιγυρῆς ἕρῃ αὐτῶν κείνοισιν.

Idem, ò rex, meo quidem iudicio esse videtur, vel imperatoris suo, vel recte dicenti obtemperare. *Herodotus libro primo.*

Ἐν τῷ αὐτῷ, ἀπὸ τοῦ θεοῦ τὸ εὐσεβεῖν, ἢ δὲ τοῦ τοῦ θεοῦ ὀνομασίου βίβριον.

Naugando gubernatori auscultandum est: plus ratione valet. *Aristophanes in Tamaris.*

Quanto quis diligentius obsequitur, tanto maiorem obtinebit. *Arist. Oecon.*

Nullum est maius, quam inobedientie malum, quod inobedientia est ex duritia mentis obstinate, cui detraheranti nolle obtemperare. *Tullius.*

Deo parere libertas est. *Seneca de beata vita.* Suis quique parent placidus. *Cur. l. 6.*

Vtilius parere edicto, quam effere consilium. *Idem.* Obsequio mitigatur imperia. *Idem lib. 8.*

Potentiori omnia parent. *in Histo. Saxo.*

Corrumpitur atque dissoluitur imperantis officium, id quod facere iussus est, non obsequio debito, sed contumaciter respondet. *Gell. lib. 1.*

Mihi videre videor, obedientiam in exhortatione manum ferre, quæ obedientem laudat & honorat, inobedientem in minia supplicioque afficit. *Xenoph. l. 2.*

Vt necessitate adducti parent, hæc est via. Sed quod imperatoris prudentem duxerit circa suam ipsorum vultatem, homines prouidentem obediunt. *Idem ibid.*

Homines dicto audientes nolunt esse iis, qui præcepta nesciunt: quippe obedientiam à principe dicant oportere. Verum bene ducit, efficit, vt recte eum illi quos ducit sequantur, æquibris artis opus est, reddere eorum manuum, & imperentem: ita regie scientie est, obedientiam subdantiorem.

Plutarch. in Lycurgo.

Nonturpe, sed honestum atque salutare est, parere & obtemperantibus. *Idem in Aristide.*

Suis quique placidus pareat, etiam cum is præceat, qui magis potest. *Curius l. 6.*

Quicquid imperio cogitur, exigenti magis quam potest feratur acceptum. *Valer. Max. lib. 2. cap. 2.*

Futuro iam Domino non proflus gratificari, demereri. *Cop. de bello Goth. l. 1.*

Si omnia quæ alium quemuis tibi imperantem, tua iustitiam, nec peccabis quidpiam & omnia recte dirigas, & vultum candidissimam simul & tutissimam viues. *Dion. l. 2.*

Quanto quis obsequio promptior, honoribus & opibus tribus extolletur. *Tacit. 1. Annal.*

Nimis iniquum est, velle patiatur dispendium, qui inuicem fecit alienum. *Cassiod. l. 2. epist. 26.*

§ APOPHTHEGMATA.

Solon percontatus, qua ratione salua possit esse ciuitas, respondit: Si ciues obtemperent suis magistratibus, Magistratus iure regibus. *Stob. serm. 41.*

Zeno Christianus celebratissimam Hesioidi sententiam dicitur uertere. Cui enim ille primas tribuat ei qui per se ipsas, dadas qui recte admonenti obtemperet: Zeno ordine inuicem pronuntiat:

Κείνος πρὸ πάντων, ἵς τὸ ἐπιβίη πειθαίται. Ἐσθλὸς δ' αὖτὸν κείνος, ὅς ἀπὸ τοῦ νόμου κείνους.

Optimus ille quidem, qui patet recta monenti. Sed probus ille quoque est, qui nouerit omnia per se.

Addebat causam: quod qui ex se nosset omnia, nihil haberet præter intelligentiam: at qui recte monenti pareret, præter intelligentiam haberet etiam effectum. Nam parere dicitur, qui quod dicit optimum esse, facit. *Laert. l. 7. c. 1.*

Pericles dicebat, Samios esse similes pueris, qui porreces effulam recipere quidem, sed interim plorantes: eo quod illi parent imperatis, sed non sine tædio & querimonia. Similitudinem istius dixit, popululum Atheniensium esse similem iis, qui nauis nauescant. Si quidem ii cum magno tædio laborant, tandem ceperunt uenturum, quo tendit nauis.

Musonius interrogatus, an parentibus obediendum esset in omnibus? respondit, Obediendum quidem esse, sed honestam voluntatem imperantibus. *Stob. 77.*

Ανομημύς. Eretrius adolescens quidam in patriam post longam peregrinationem reuertitur, rogatus à patre quid distulisset tanto temporis interstitio affectus esset? se breui ostenturum esse respondit. Verberibus igitur paulo post cæsus propter delictum admodum, patri nequaquam obediens fuit: & hoc edoctum vt parentum castiganti obedioret, cuiusque indignationes ac penas æquo animo ferret. *Brasili. 4. e. 30. ex Aliano.*

Scipio Africanus: Cum in Africa bellum gereret, cæcisibus rois armatos quos secum habebat, & turrim præterea excedit in mare.

PC
POLYCAL

EXEMPLA BIBLICA.

Obedientia exempla: Noe, Gen. 6. 22 & 7. v. 5. Heb. 11. v. 7. Abraham, Gen. 17. v. 23 & 22. v. 3. 10. & 26. v. 5. & 7. v. 4. Hebr. 11. v. 8. 17. Iacob, Gen. 28. v. 5. 7. Iacobi familia, 35. v. 4. Ioseph, 37. ver. 13. Moyses, Exod. 3. v. 13. & 4. v. 3 & 7. v. 5. Itraclitae, 24. v. 3. 39. v. 4. 2. Num. 1. 54. & 2. v. 34. & 9. v. 18. Dent. 34. v. 9. Iosue, 1. v. 16. 17. 2. Paral. 11. v. 4. & 24. v. 23. Moyses & Aaron, Exod. 3. v. 12. & 4. v. 3. & 7. v. 6. & 24. Verfic. 3. Moyses, 4. v. 16. Aaton & eius filii. Gen. 8. v. 36. David, 1. Sam. 17. v. 20. Iosaphat, 2. Reg. 6. v. 21. 23. Multitudo, 1. Esdr. 10. v. 12. Nehem. 5. v. 9. 12. Tobias, Tob. 5. 1. Esther, Esth. 2. v. 10. 20. Elaias, Esa. 6. v. 8. Ezechiae Regis legati, 36. v. 21. Rechabitar, 1er. 35. v. 6. Matthathias, 1. Machab. 2. v. 9. 20. Ioseph Mariae Virginis Iponius, Matth. 1. v. 24 & 2. v. 14. 21. Petrus & Andreas, 4. v. 20. Marc. 1. v. 18. Iacobus & Ioannes, Matth. 4. v. 22. Marc. 1. v. 20. Matthaeus, Matth. 9. v. 9. Marc. 2. v. 14. Luc. 5. v. 27. Discipuli Christi, Matth. 26. v. 19. Luc. 22. v. 13. Apostoli, Marc. 16. v. 20. Luc. 6. v. 9. Ioan. 6. v. 10. Deipara Virgo cum viro Ioseph, Luc. 2. v. 21. 22. 39. 41. Christus, Esa. 50. v. 6. Luc. 2. v. 51. Ioan. 10. v. 18. & 12. v. 49. & 14. v. 31. & 15. v. 10. & 17. v. 9. 4. Phil. 2. 8. Heb. 5. v. 8. & 10. v. 7. Petrus, Luc. 5. v. 5. Heb. 10. v. 23. Coccus natus, Ioan. 9. v. 7. Petrus, Ioannes, Act. 4. v. 19. & 5. v. 29. Paulus, 9. v. 6. Ananias, 17. Cornelius Centurio, 10. v. 33. Romana Ecclesia, 11. v. 7. & 16. v. 19. Corinthiaca Ecclesia, 2. Cor. 7. v. 13. Philippenses, Phil. 2. v. 12. Timotheus, 1. 2. Thesalonicensis, 1. v. 6. Sara, 1. Pet. 3. v. 6. Obedientia ficta exempla: Aduersarii Davidis, Psal. 8. v. 4. 5. 46. Obedientia seclerate exempla Iudaei, 2. Paral. 24. v. 21.

EXEMPLA PROFANA.

Cyrus Perfarus rex militem (qui cum hostem interfectorum gladium eduxisset, & classico audito, icus cohobuffer, hostemque dimisisset) laudasse dicitur: eo quod militarem legem plus, quam hostem fecisset. Alex. de Alex. l. 1. c. 20. & Pedia Xenophon.

Polyuces ad matrem Iocastam apud Eurip. in Phoenissis, inquit;

A γὰρ εὐ βάλει τὰν ἰσοίμνην φίλα.

Qua tu vis eadem mihi gratia erunt, mater.

Menocus Patrem Creontem interrogatus, vtrum fugere debeat, ne mactetur a ciuitate? apud Euripidem in Phoenissis, inquit;

Οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς ἐν ἐμοί, ὁπότεν ὄψιν.

Nimirum conueniens est te dicere, efficere vero me.

Cum Artaxerxes interfecisset maximum natu filium Darii, ob inuidias quas patri intenderat. Alter ab illo, iubente patre, stricto acinace, sibi ipsi vim ante regiam intulit. Alian. de varia hist. lib. 9.

Metelli filii Romae a patre hereditate exclusi, testamentum irritum esse voluerunt. Satis arbitrati bonorum extorres fieri, quam qualemcunque patris voluntatem non tueri. Alex. lib. 6. cap. 10.

Teribazum autem, cum a Persis corripere, quod esset vir validus, sibi in acinace, ac vi se defendisse, quibus testantibus, vociferantibusque ex precepto regis ipsum comprehendere, confestim ensem abiecit ferunt, manus vincendas praebuisse. Plusar. de superstitione.

Serlicom ab Honorio Imp. genero missi milites, manus inicere conabantur. Ille primum se defendere, post ubi Imperatoris id voluntate fieri cognouit, manus dedit, seque ab illis interfici passus est. Theat. Zuing.

HIEROGLYPHICA.

Auris sacris in literis hieroglyphicum est Obedientia Rier. Val. lib. 3. pag. 516. F.

Erat & illud hieroglyphicum, quod Aegyptii sacerdotes, Obsequium, & ad Domini iussa nutumque regressum significare si vellent, Canem conuersum in dorsum capite pingebant, idem lib. 5. pag. 49. A.

Vide Inobedientia & Obsequium.

Obiurgatio.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Obiurgatio Graece λυιδογια, ἡ, & λυιδογια, obiurgo dicitur. Est autem obiurgatio idem quod reprehensio. Heb. Tocacath, a verbo Tacac, increpare, obiurgat, arguit certis verbis conuincendo, & probando rei veritatem, &c.

BIBLICI LOCI.

Obiurgationes in Ecclesia necessariae sunt: 1. Cor. 4. 21. 2. Cor. 2. 4. Ephes. 5. 11. 13. 2. Tim. 3. 16. & 4. 2.

SIMILITVDINES.

Hilarv. Vt a sancto & fideli viro argui se velle, prudentis est, quia aegris animis & peccatorum morbo languentibus, vtilis est seuerae obiurgationis sub honesto auctore medicina: Ita miserum est per peccati miseracionem, vsque ad ipsam peccantium miserordiam decidisse. in Psal. 140.

GGGG Flu.

Nullus horum omnium est, qui non conscensu turri, se...
Coron adolescentis qui in defectu non paruerat bona pri...
ad hunc fabricit: ipsamque postea ad tribunos appellentem...
ad hunc fabricit: ipsamque postea ad tribunos appellentem...

SIMILITVDINES.

Si videntes viri alicuius seculari dignitate insignis fa...
operam damus, ut quantum possibile est, illi praxtemus...
cogitantes, quod quae illi fiant, eius domino accedat:...

ADAGIA.

Digituli crepitum.
In negotiis assiduis assiduis, iubent quippiam, digituli crepitum...
concedit alteri.
In missa concertatione, uterq; alteri concedit. Vsurpabit il...

Obiurgatio est obsecrandum esse morib. regionis, in qua ver...
Dummi; recte sicuti vno nicht bringen. Wer bey...
In Machzera, & εσομεν λαμπα επι τουρονητος...

Obiurgatio.

Obiurgatio est obsecrandum esse morib. regionis, in qua ver...
Dummi; recte sicuti vno nicht bringen. Wer bey...
In Machzera, & εσομεν λαμπα επι τουρονητος...

Plurarchi. Vt qui facris initiatur, perferunt primos illos insultus, spe securæ dulcedinis, ac lucis idem faciendum iis, qui à philosopho obiurgantur. in Simil.

Quem admodum medicus, ubi secuit carnem, non statim deserit lectum, sed ligat ac lenit: Sic qui acris obiurgatur, debet reliqua vitæ conductus, ne lenire eam molestiam. in moral.

Pharmacem non adhibitur in loco, dolere absque fructu: Sic obiurgatio non vt debet admitti. Atque idem facit amicus cum molestia, quod adulator cum voluptate. Lædit enim vitæque in moralibus.

Vt auferat remedia, sed necessaria, leuant quidem ægrotantes, sed offendunt & inficiunt sanos: Sic acris obiurgatio vitio medetur, probos offendit. in moral.

Medici pharmacis amaris dolere non nihil admittent, vt alliciant: ita parentes obiurgationis asperitatem lenitate debent mitigare. in moral.

Vt lacuaris primis ictibus incidunt lapidem, postea poliunt atque quant: Sic amicus obiurgationem lenitate mitigabit. in moralibus.

Qui in rebus leuiculis acriter obiurgat amicum, perinde facit, ac si medicus amarum & acropharmacum ac sumptuosum in leuissimis morbis passim ad moueat. in moral.

Plinius, Vt elibetorum si parcius somas, magis offendit, quod inhaereat vitæ eribus inficitque corpus: sin copiosus, erumpit celerius: Ita non est obiurgandus amicus, nisi ea vehementia quæ vitio liberet illius animum. Nam leuior expositulatio contumeliam amicitiam nullo fructu. l. 2. c. 5. in fine.

Vt elibetorum tamen efficaciam, tamen medici verant dari senibus, aut pueris, aut infirmis: Ita admonitio sic est temperanda, vt ferre possit quem velis emendare: nec solum spectandum est vitium, sed natura quoque eius, cuius vitio studeas mederi. Lib. 25. cap. 5. in fine.

Rotterdamus, Quædam gemmæ aceto maceratae nireseunt, pleræque melle decoctæ, ita quosdam meliores reddit acris obiurgatio, quosdam ad monitio blandior. in Simil.

Vt qui cogitur fecare, malunt ære secare, quam ferro, quod hoc pacto vulnus sit sanabilis: Ita qui cogitur obiurgare quempiam, ita moderabitur orationem, vt ipsa in se non nihil admisceat occultæ medicæ. ibid.

EXEMPLA PROFANA.

Obiurgationes in Ecclesia necessarie sunt. Cor. 4. v. 21. Cor. 2. v. 4. Eph. 5. v. 11. 1. Tim. 3. v. 15. 1. Cor. 4. v. 1. Obiurgationis exemple: Dei ad Adam & Euam, Gen. 3. v. 11. Dei ad Cam, 4. v. 6. Dei ad Abimelech, 20. v. 3. Abimelech ad Isaac, 25. v. 9. Laban ad Jacobum, 31. v. 26. Ruben ad fratres, 42. v. 22. Molis ad Aaronem, 32. v. 2. Angeli Domini ad Israelitas, Iudic. 2. v. 1. Dauidis ad Saulum, 1. Sam. 24. v. 10. Dauidis ad Abner, 26. v. 15. Nathan ad Dauidem, 1. Sam. 15. v. 9. Iob ad Dauidem, 19. v. 5. Elia ad Achabum, 1. Reg. 1. v. 16. Elia ad Israelitas, v. 21. Elia ad Ocholim, 2. Reg. 1. v. 15. Elizei ad Regem, 3. v. 13. Abia ad Ieroboamum, 1. Paral. 13. v. 5. Iosaphat ad Achabum, 18. v. 7. Iehu ad Iosaphat, 19. v. 2. Zacharia ad populum Israeliticum, 24. v. 20. Prophetae eiusdem ad Amasiam, 25. v. 15. Sacerdotis ad Oziam, 26. v. 18. Nehemias ad optimates Israelitarum, Nehem. 5. v. 7. Iob ad vxorem, 1. Job. 2. v. 10. Terentia ad populum, Jer. 34. v. 17. Ioannis ad Herodem, Matth. 14. v. 4. Marcus, 6. v. 18. Christi ad Discipulos, Matth. 15. v. 13. 1. Cor. 15. v. 14. 1. Tim. 2. v. 10. Marcus, 7. v. 14. Luc. 8. v. 25. 1. Cor. 12. v. 46. 1. Tim. 6. v. 34. 1. Cor. 12. v. 7. ad Petrum, Matth. 16. v. 23. 1. Cor. 12. v. 40. 1. Tim. 10. 11. ad Iudæos, 17. 13. Marc. 9. 19. Luc. 9. v. 41. ad Mercenarium, Matth. 20. 13. ad Turbam, Marc. 7. 18. ad Herodem, 12. v. 15. ad Discipulos & ad Petrum, v. 37. ad Scribas & Phariseos, Luc. 5. v. 22. 1. Cor. 6. v. 1. ad hypocritas, v. 41. ad Phariseos, 1. v. 39. ad quemdam hominem, Luc. 12. v. 14. ad duos de Discipulis, 24. v. 25. ad Nicodemum, Ioan. 3. v. 10. ad quemdam Regem, 4. v. 48. ad Turbas, 6. v. 36. ad Iudæos, 7. v. 19. ad Seruum Pontificis, 18. v. 23. Latronis ad focium suum, Luc. 23. v. 40. Petri ad populum, Act. 3. v. 12. ad Sacerdotes, Principes & Seniores, 4. v. 10. ad Ananiam & Saphiram, 5. v. 3. Stephani ad Iudæos, 7. v. 51. Petri ad Simonem Magum, 8. v. 20. Pauli ad Elymam Magum, 13. v. 10. Pauli & Barnabæ ad Iudæos, v. 46. ad Lycaones, 14. v. 15. Pauli ad Ananiam Sacerdotem, 23. v. 3. ad Nautas, 27. v. 21. ad Corinthios, 1. Cor. 2. v. 11. 1. Cor. 3. v. 3. 1. Cor. 6. v. 1. 2. Cor. 13. 11. ad Galatas, Gal. 2. 1. 1. Cor. 7. ad Hebræos, Hebr. 5. 12.

Vide Correctio, Disciplina, Reprehensio.

Oblatio.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Oblatio, Græce ἀποδοσις, h. e. ἀποδοσις, offero dicitur. Hebr. קרבן, Oblatio, sacrificium quod appropinquando offertur Domino. Hinc Corbis (Gall. Corbeille) vas vimineum, seu Canstrum in quod Corbani mittebatur. Lev. 1. 2. 3. Num. 31. v. 5. affine à verbo קרב, & קרב in 2. Coniugation. appropinquare fecit.

Est autem oblatio omne quod exhibetur in cultu Dei. scilicet vero, si inde fiet aliquod sacrum consumendum, sicut in secunda. q. 45. art. 3.

BIBLICI LOC.

Oblationes propriorum filiorum, Lev. 18. v. 21. 1. Paral. 21. v. 27. 1. Paral. 23. v. 32. 1. Paral. 28. v. 27. 1. Paral. 29. v. 10. 1. Paral. 29. v. 11. 1. Paral. 29. v. 12. 1. Paral. 29. v. 13. 1. Paral. 29. v. 14. 1. Paral. 29. v. 15. 1. Paral. 29. v. 16. 1. Paral. 29. v. 17. 1. Paral. 29. v. 18. 1. Paral. 29. v. 19. 1. Paral. 29. v. 20. 1. Paral. 29. v. 21. 1. Paral. 29. v. 22. 1. Paral. 29. v. 23. 1. Paral. 29. v. 24. 1. Paral. 29. v. 25. 1. Paral. 29. v. 26. 1. Paral. 29. v. 27. 1. Paral. 29. v. 28. 1. Paral. 29. v. 29. 1. Paral. 29. v. 30. 1. Paral. 29. v. 31. 1. Paral. 29. v. 32. 1. Paral. 29. v. 33. 1. Paral. 29. v. 34. 1. Paral. 29. v. 35. 1. Paral. 29. v. 36. 1. Paral. 29. v. 37. 1. Paral. 29. v. 38. 1. Paral. 29. v. 39. 1. Paral. 29. v. 40. 1. Paral. 29. v. 41. 1. Paral. 29. v. 42. 1. Paral. 29. v. 43. 1. Paral. 29. v. 44. 1. Paral. 29. v. 45. 1. Paral. 29. v. 46. 1. Paral. 29. v. 47. 1. Paral. 29. v. 48. 1. Paral. 29. v. 49. 1. Paral. 29. v. 50. 1. Paral. 29. v. 51. 1. Paral. 29. v. 52. 1. Paral. 29. v. 53. 1. Paral. 29. v. 54. 1. Paral. 29. v. 55. 1. Paral. 29. v. 56. 1. Paral. 29. v. 57. 1. Paral. 29. v. 58. 1. Paral. 29. v. 59. 1. Paral. 29. v. 60. 1. Paral. 29. v. 61. 1. Paral. 29. v. 62. 1. Paral. 29. v. 63. 1. Paral. 29. v. 64. 1. Paral. 29. v. 65. 1. Paral. 29. v. 66. 1. Paral. 29. v. 67. 1. Paral. 29. v. 68. 1. Paral. 29. v. 69. 1. Paral. 29. v. 70. 1. Paral. 29. v. 71. 1. Paral. 29. v. 72. 1. Paral. 29. v. 73. 1. Paral. 29. v. 74. 1. Paral. 29. v. 75. 1. Paral. 29. v. 76. 1. Paral. 29. v. 77. 1. Paral. 29. v. 78. 1. Paral. 29. v. 79. 1. Paral. 29. v. 80. 1. Paral. 29. v. 81. 1. Paral. 29. v. 82. 1. Paral. 29. v. 83. 1. Paral. 29. v. 84. 1. Paral. 29. v. 85. 1. Paral. 29. v. 86. 1. Paral. 29. v. 87. 1. Paral. 29. v. 88. 1. Paral. 29. v. 89. 1. Paral. 29. v. 90. 1. Paral. 29. v. 91. 1. Paral. 29. v. 92. 1. Paral. 29. v. 93. 1. Paral. 29. v. 94. 1. Paral. 29. v. 95. 1. Paral. 29. v. 96. 1. Paral. 29. v. 97. 1. Paral. 29. v. 98. 1. Paral. 29. v. 99. 1. Paral. 29. v. 100.

SIMILITUDO.

Bernhardi. Vt vidua Evangelica duo xra minuta in templum templa: Ita nos duo minuta pura corpus & animam Deo offeramus. Serm. 3. de Purificatione.

Vide Sacrificium.

Obliuio.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Obliuio, Græce ἀμνηστία, h. e. ἀμνηστία, obliuio dicitur. autem obliuio memoria defectus, siue imbecillitas, terriorum aut futurorum per laudem compositionum, ponendorum voluptaria & voluntaria ac grata iocundis missio, omnium que honestarum rerum ignauia perditio. Hinc obliuio, qui facile obliuiscitur. Hic obliuio, obliuio Schachach obliuio est. Cognationem habet cum Casbach, cum Casbach, obliuiscitur est, nam obliuio, obliuio in corde, & sic deinde sequitur abnegatio. Hinc obliuio, obliuio in numero, obliuio.

SENTENTIAE BIBLICAE.

Obliuio Dei Israel affligitur, Deut. 32. v. 18. Iud. 8. v. 28. peribunt. Deut. 32. v. 20. Obliuiscendum non est Dei in diuitiis, Dent. 6. v. 12. Obliuiscor, de Deo humanitas dicitur, 1. Sam. 12. v. 18. 12. v. 13. 1. Cor. 4. 24. 1. Cor. 7. 19. 23. 1. Cor. 7. 14. 21. 1. Cor. 12. v. 12. 1. Cor. 13. 6. 1. Cor. 13. 8. 1. Cor. 13. 14.

POETICAE SENTENTIAE.

Virg. 6. Æn.

Hæc omnes vbi mille rotam volvere per axes, Lethæum ad latices Deos euocat agmina, sacris, Scilicet immemores spera vt conuexa resursum Rursus. Silius, Sacro certamine fonti Lethæus per ar. latices obliuio mentis Extrema, hinc aure vulgensi tum lucis homines Sentit. Et ad motu splendet can silere Luna. Hæc anime celum repetunt, ac mille peractis Oblia autem redeunt in corpora iugiter. Plaut. Capt. Mos est obliuisci hominibus, Neq. nouisse, cuius nihil sit facienda gratia. Ouid. Pont. 4. Non ego, si biberes, securi pocula Lethæi, Escendere hac credam pedore posse iuu. Ibidem. Nec Babylon astus, nec frigora Pontus habebit, Casti haq. Vestigia, sint odorosæ resas: Quam tibi nostræ sum, veniat obliuio rerum, Non ita pars sum candida nulla mei est. Sen. in Fro. Deuiscit, animus sero quod dicitur dicit. Plaut. in Cap. Mos est obliuisci hominibus, Neq. nouisse, cuius nihil sit facienda gratia.

SIMILITVDINE.

Chrysostrami. Atqui etiam si mihi annium more proferat oratio, sique verborum fontes essent in ore meo, proferat...

claritas. in Aut. de Test. an. imperfectis. Solemus autem in obscuris, quod verisimilius est, aut quod plerumque sit, inspicere. *Len. obscuris ff. de Reg. iuris. Iacob. Spieg. in Lex. iuris.*

Obscuritas, ambiguitas, vel generalitas in verbis recipit interpretationem a quotidiano usu. Nec mirum, quum & Legislatores decisiones eorum ex quotidianis vrbis fundare soleat. *Tex. in l. certi conditio § Si numerus. Et in l. certe in fin. de Precat. Et dicit Inap. in l. 1. §. nulla de Ver. iur. enuc. eas leges esse firmissimas, quæ quotidiano usu roborentur. idem ibid.*

§ SIMILITUDO.

Thriners. In angusta tabula depicta, rerum varietas sæpe decorum tollit, & sabura verborum sæpe pulcherrimum sententiam abdit. *in apoph.*

§ ADAGIA.

Per nebulam.
Per caliginem.
Per somnium.

Quarum verum ambiguum quandam ac tenuem penes, ex animam intelligentiam obtinemus.

Numeris Platonis obscurus. *Cic.*

Id ideo dictum, quod Plato numeris Pythagorici obscurat suarum philosophiam, ac veluti nebulas offundit.

Daurus sum non Oedipus. *Terent.*

Oedipi ingenium scite proponendis simul & dissolvendis ænigmatum scriptis nobilitatum est, propter dissoluta Sphinxis problemata, adeo ut in proverbium abierit eius nominis appellatio. Ich hab kein Propheten Ber gesten / Ich bin kein Prophet / sondern ein Nichtspricht Amos.

Bœotica ænigmata. *Βοιωτικά ἀινίματα.*

Dicebantur oblique atque obscure dicta, quæ per difficile percipi possent.

Ne Apollo quidem intelligat. *ταυτο δ' οτ' ειπὶ ε δ' εν Απώλλων μάθω.*

Id est: Nec Apollo quid sibi hac velit, intelligat, quod vehementer esset obscurum & intellectu per difficile.

Carcini poemata. *Καρκίνου ποιήματα.*

Dicebantur ea, que viderentur obscuris & instar ænigmatum dicta.

Vide Paulo post, Occulta.

Obstetrix.

§ DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

Obstetrix, dicitur que opem fert patienti. Unde & parturientes, *per opem, clamant, ante Donatus.* Obstetrixes Vlpianus vult esse probatissime & artis & fidei. *l. 1. in princ. de Vent. in fin. Iacob. Spieg. in Lex. iuris.*

Obstetrix, ab obstando dicta est, eo quod obstat dolori, vel scetui, ne laxatis vteri genitalibus claudis, in terram defluat. Græce *κοιμήτρια*. Hebr. autem *Metale dherb*, à verbo *taladh*, genuit, peperit: obstetrix enim parturientem, mulierem ita iutare videtur, ac si ipsam pareret.

§ LOCI BIBLICI.

Obstetricum vius longe antiquissimus, *Gen. 35. v. 17. Et 38. ver. 28. Exod. 1. v. 15.* Obstetricum in Ægypto pietas, *l. 6. 17.*

§ SENTENTIÆ PHILOSOPHICÆ.

Obstetricis officium requiritur, vt sit perspicacis intelligentiæ, non solum difficultati partus opportune expediteque succurrendo, sed etiam contra ea, que accidunt, protinus agendo, ingeniose, in deligando, & in secando ymbilico infantis. *Aristot. in histor. animal. l. 7. c. 10.*

Obstetrices perire reprimunt intrò in vterum pueri sanguinem: quo facto statim infans, qui iam deficiebat, recreatur & vitæ restituitur. *ibid.*

Obstetrix prudens exercitata potest adiuuare in partus eleuatione. *Alb. Magn. de animi l. 9. et alt. l. 1. c. 1.*

Obstinatio.

§ DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

Obstinatio, Græce *ἀνδράδεια*, *ασ, η, & ἀνδρὰδ* *95, 96, 9, 9*, obstinatus dicitur. Hebr. *Obstinatio*, tenacitas mali propositi, pertinaciaque vinci nequit. Hebr. *Choz ek* à verbo *Choz, ab*, præualuit, obfirmatus est. *Ira* solent pertinaces, recti specie decepti, in prauo animi proposito perseverare, & male conceptas sententias mordicus retinere. Est, que pertinax, imprudenter tenax, quasi omnino tenax. *secund. Iud. lib. Etymolog.* Dicitur tamen pertinax & perseverans, quia perseverans est quantum oportet, pertinax vero plus quam oportet.

Obstinatus est ille, qui persistit in ratione prouisa abstinentia à

bonis, sicut continens proprie est, qui persistit in ratione, ut in primo verbo, quod significat obstinatio, venit obstinatio, ut in firmitas: & obstinatus, obfirmatus.

Tres sunt species Obstinatorum. *Primæ*, eorum qui non profitentur; *Secundæ*, eorum qui ex commotione non profitentur; *Tertiæ*, eorum qui emendationem promittunt, sed non faciunt. Ex correctione Manafes factus est melior, Nabal, ex emendatione deterior, Pharaon ex afflictione deterior. *Hæc de obstinatio.*

§ BIBLICI LOCI.

Obstinatorum interitus. *Exech. 6. 6. 11.*
Obstinatio cauenda. *Deut. 10. v. 16. Iud. 9. v. 8. Psal. 124. v. 2. Tim. 3. 6. 13. Heb. 3. v. 8. 13. 15.*

§ PATRVM SENTENTIÆ.

Suspiramam litigatus non ferro alieno: sed mea ferreus. Velle meum tenebat inimicus, & inde funes mihi ferreus. Ita enim voluntate facta est conflictus, & dum conuenit, resistitur, facta est necessitas. Quibusdam annis Romanorum tenebat me fricte dura seruitus. *Aug. lib. 6. Confess.*

Interest in quantum & in quibus rebus erit, & quantum quis corrigat, vel quantum pertinacia suum detendat. *idem epistola ad Marcellum.*

Ob hoc inflexibilis & obstinate mentis malum patitur, licet temporaliter perpetratum: quia quod breua duritia vel opere, longum esse constat in pertinaci voluntate, ut non quam moreretur, nunquam velle peccare desinat: sed inuenire vellet, vt semper peccare possit. *Bern. in epist. 20.*

§ SENTENTIÆ PHILOSOPHICÆ.

Contra negantes primam principia, non est disputandum. *lib. 1. Physicorum.*

Nec cum iracundia, aut pertinacia recte disputari potest. *l. de finib. bon. & malor.*

Inutiliter aliquid concupiscere, & in eo perseverare, ratio vicina ea dulcedo est. *Val. Max. lib. 7.*

Hominibus nimia pertinacia atque arrogantia, ut non vti eo recurrant, & id cupidissime appetant, quod paulo tempore perierint. *Cass. lib. de bell. civil.*

Pertinacia est, ex irrationali & inflexibili mentis obstinatio, melioribus nolle cedere. *Cic.*

Tunc est consummata infelicitas, ubi turpia non solum, sed etiam placent, & definit esse remedio locus, ubi, que vitia, mores sunt. *Sen. in Proæ.*

§ EXEMPLA BIBLICA.

Duritie sue obstinationis in malo exempla. Cain, *Gen. 4. 11.* Pharaon, *Exod. 5. v. 2.* Israelitæ, *3. 7. 8. 9. 10.* Deus, *27. 1. 20. 2. 2. 1. 30. v. 8. 9.* Filii Heli, *1. Sam. 2. v. 22. 23. 24.* Obstinatio. Ioan. Baptista, *Matth. 3. 15.* Ioan. 13. 9. Ecclesia Ierusalima, *Matth. 11. 18. Et 13. 12. Et 19. 8. 30. 31. Et 20. 3. Et 23. 13.* Obstinatio. *Esai. 1. 20. Jer. 19. 13. Saph. 3. 9. 12.* Obstinatio & pertinacitatis exempla. Cain, *Gen. 4. 6.* Pharaon, *Exod. 7. v. 13. 22. Et 13. 32. Hebræi, 2. Reg. 17. 14. 2. Paral. 24. v. 19. 21. Et 30. 8. Seditio. Iudæi, *Jer. 5. 3. Et 44. v. 1. 10. 17. Ioan. 19. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.**

Obtrectatio.

§ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Obtrectatio, vituperatio, detractio, à verbo obtrecto, est à tracto, a in e mutata. Est autem Obtrectare, a more Felis, contra alienam sententiam tractare, seu maledicere, quum scilicet alius dicta aut facta deprauantur. Obtrectat, qui mala dicit de aliis, trahit, qui alicuius minuit laudem.

Obtrectatio Græc. *δρασμὸς*; Hebr. *Cheraph*, in proprio nuntium, contumelia, à verbo *Charaph*, exprobrauit, contumaciter, conuictus est, rigidis verbis tractauit, vituperauit. Cognationem habet cum verbo *Charaph* perforauit, & pudefactus est, nam obtrectationibus cor perforatur, & pudefit.

§ LOCI BIBLICI.

Obtrectatio damnatur, *Leuit. 19. 16. Psal. 113. Et 14. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.*

Affine illi. Quos tollere nec centum queant Aegyptij.
Morus aspidis. & yu. u. a. u. i. d. o. e. Nicander
De malo immedicabili, aut lingua vehementer virulenta.
Hystricis scita. S. g. l. e. u. e. r. i. c. e.
Id est: Vilus hystricis. Dicit poterit dicitur, acriter in quempiam tortum.

EXEMPLA BIBLICA.

Obtrectationis & detrectationis exempla: Filii Laban, Gen. 31. f.
Vxor Putipharis, 39. v. 14. 17. Maria & Aaron, Num. 12. v. 1. 2. Exploratores terrae 14. 36. Multitudo, 16. 41. Filii Belial, 1. Sam. 10. 17. Doeg Idumaeus, 21. 9. Principes Hanon, 29. 3. Philistaei, 29. 4. Principes Ammonitarum, 2. Sam. 10. 3. Absalom, 15. 3. Siba, 16. 3. Rehum cum sociis, 1. Esdr. 4. 13. Ancilla Raguelis, Tob. 3. v. 7. 8. 9. Aman, Esth. 3. 8. Principes Iuda, 1. Esdr. 3. 4. quidam Chaldaei, Dan. 3. 2. Danieles hostes, 6. 3. Alcimus cum viris iniquis, 1. Mach. 7. 8. 5. 6. 25. Simon, 2. Mach. 9. 8. 5. 6. 7. 41. Alcimus, 14. v. 5. 6. 7. Pharisei, Matth. 9. 1. Iudaei, 11. 8. 3. 19. Luc. 19. 7. 23. 3. Ioan. 7. 12. 8. 48. 9. v. 15. 24. 28. Domini familiae Pythionis, Act. 16. 20. Iudaei Thesalonicensis, 17. 7. Epicurei & Stoici Philosophi, 18. Iudaei Corinthii, 18. 13. 19. Iudaei Apatrici, 21. 28. Barbari, 28. v. 4.

Vide Accusatio, Item Calumnia, Detractio & Maledictio.

Occasio.

DEFINITIO. ET ETYMOLOG.

Occasio, Graece ἀφορμή, ἡ, & καὶ ὁρμή, ὁ, dicitur. Est autem occasio oportunitas temporis casu proveniens. Venitque ab occidendo penul. breui, quod modo significat. ob hinc, ab ob, quod est circum vel propter & cado. Occido etiam nonnunquam intermor significat, vnde occasus, hoc est interitus. Aliquando cado, vnde Sol occidere dicitur, quia cadere videtur dum mergitur, & occasus Solis, ipsa merisio Solis.

LocI BIBLICI.

Occasio oblata non praeferenda, Ps. 32. 6. Eccl. 9. 10. Esai. 55. 6. 65. 11. Jer. 13. 16. 21. 12. Ose. 10. 12. Matth. 25. 8. 10. 13. Luc. 13. v. 24. 25. 17. 21. 19. 26. Ioan. 7. 34. 8. 21. 13. 35. Rom. 2. 4. 11. 2. 12. 11. 13. 11. 2. Cor. 6. 9. 1. 2. Gal. 6. 10. Heb. 2. 1. 30. 13. 15. 4. 16. 12. 17. 14. Per. 3. 9.

SENTENTIAE PORTICAE.

Quid, i. de Rem.

Temporibus medicina valet: data tempore profusa, Et data non apto tempore vana nocent.

Hor. 13. ode Epodon.

Horrida tempestas caelum contraxit & imbres.

Nubesq; deducunt Iovem nunc mare, nunc Sylvas.

Thoreico Aquilone sonant: rapiamus amici

Occasionem de die: dumq; vivunt genus.

Et decet, obducta soluantur fronte senectus.

Occasione duntaxat opus improbitatis.

Phocilides.

Καὶ εἰς τὸν αἶμα τὸν ἀνθρώπου ἐπιπέσει.

Occasione obtempera, & noli sperare contra ventos.

Menander.

Ἄνεμος καὶ εἰς τὸν αἶμα τὸν ἀνθρώπου ἐπιπέσει.

Omnia tempestatis gratiam habent.

Idem.

Καὶ εἰς τὸν αἶμα τὸν ἀνθρώπου ἐπιπέσει.

Occasio enim est legibus potentior multo,

Καὶ εἰς τὸν αἶμα τὸν ἀνθρώπου ἐπιπέσει.

Occasiones autem dissolunt tyrannides.

Πολλὰ δὲ καὶ εἰς τὸν αἶμα τὸν ἀνθρώπου ἐπιπέσει.

Multarum rerum occasio est causa.

Πολλὰ δὲ καὶ εἰς τὸν αἶμα τὸν ἀνθρώπου ἐπιπέσει.

Multos occasio viros non existens facit.

Τὰς δὲ καὶ εἰς τὸν αἶμα τὸν ἀνθρώπου ἐπιπέσει.

Celerissime occasio permutat res.

Periander.

Καὶ εἰς τὸν αἶμα τὸν ἀνθρώπου ἐπιπέσει.

Occasionem expecta,

De occasione Aulonius in hunc modum scripsit.

Cuius opus? Phisica quae sum Pallados eius.

Quae, loquens sciet, terra palma ego sum.

Sum Dea qua rara est paucis Occasio nota.

Quid roscula missis? stare loco nequeo.

Quid salaria habes? Volucris sum Mercurius quae.

Fortunare solet, errado ego, cum Solui.

Crine regis facium, cognosci nolo, sed hinc cur

Occipit calvus es? ne remear fugiens.

Que tibi sumpta comes dicat tibi, die rogo, qua sis?

Sum Dea, cui nomen nec Cicero ipse dedit.

Sum Dea quae facti, non facti, exigo panem:

Nempe ut peniteat sic Mercuria vocor.

GGGG ; Tu mo

Rom. 1. 30. 1. Cor. 15. 20. 1. Tim. 3. 11. Tit. 3. 2. Iac. 1. 20. 1. Pet. 2. 1.

Obtrectationum confortia fugienda, Prov. 14. 21. Obtrectationum

confortia, Prov. 10. 29. 12. 3. Prov. 24. 12.

SIMILITVDINES.

quemadmodum vomitu laborantes, in principio detinerentur intus egredientes humores nituntur, cum vero facti sunt siccubuerint, magnis singultibus omnia è profundo e-

ADAGIA.

non conuiciandum.

non inultandum, nec in mortuum ultra congerenda con-

uiciam iure sit occisus.

quaequam lingua è iure loquitur.

impetam lingua è iure loquitur, proprie vero

malè conuiciantur.

pingui coloribus.

idem te scribam, qualis es. Ich will dich recht abmahlen

ich will die das Wapen recht visieren.

inter se reddere, è iure iudicandum.

aut dicit inuis, qui se uicissim dicitur inuicissim: Confine illi.

non inuicissim praebeamus, ut a sagittis. Die schlagen ein-

Ballen zu.

in sculo fugere. Ballo fugerò in die.

proverbialis, ubi quis dicto conuicio, cum maleficio quo-

dam flatum subducit se, ne vel ueni cogatur quod dixerit,

non recipit.

supplicia.

non uicissim per ag, in malam partem interpretatur. Hg-

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

quod dicitur è iure iudicandum.

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

humilitate subtrahere, propter quod dicitur: Vade prius reconcilia- re fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum, & iterum: Amice quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? Aug. in ser. consecrationis Ecclesie.

Tunc bene animam nostram odimus, cum eius carnalibus delictis non acquiescimus, cum eius appetitum frangimus, eius voluptatibus reluctamur. Gregor. in homil.

Qui ergo motum nocendi habet in animo, debet iudicare se reum, si autem prodeat in contumeliam aduersus fratrem, eget reconciliatione, si autem non iudicat se reum, nec fratri vult reconciliari, ex contemptu perseverans in odio, reus erit gehennae. Idem super Matth. 5. homil.

Vitam animae quilibet culpa polluit, seruatus verò dolor contra proximum occidit, menti namque ut gladius figitur, & mucrone illius ipsa viscera occulta perforantur. Greg. lib. 10. Moral.

Sicut rex in imagine sua honoratur, sic Deus in homine diligitur, & oditur. Non preest hominem odisse, qui Deum amat: nec potest Deum amare, qui hominem odit.

Caro inimicum suum diligere non potest, anima autem potest: quia dilectio vel odium carnis in sensu est, animae verò in intellectu. Quando ergo nocemus ab aliquo: & si sentimus odium, sed tamen extinguimus voluumus, cognosce quia caro nostra odit inimicum, anima verò diligit.

Hæc est pugna periculosa, & hæc gloriosa victoria, qui poterit odisse quod amat, & amare quod odit. Ioan. Chry. super Matth.

Perfectum odium est, homines diligere, & eorum vitia semper horrere; nam in illa parte, qua creatura Dei sunt, amandos esse non dubium est. In illa iniquitate horrendi sunt, in qua se polluerunt. Cassiodor. sup. Psal. Perfecto uero oderam illos.

SENTENTIAE POETICAE.

Quid. Amor. vel de finet. lib. 2. Eleg. 1. Si sapias, o cæcos! odium (mihi crede) mereris. Desine, quem metuis, quisque perire cupit.

Senec. in Thebaid.

Simul ista mandis rector Deo posuit: Odium atque regnum.

Idem in Oedipod.

Odia qui nimium times, Regnare nescis.

Seneca in Hercule fureate traged. 1.

Si aeterna semper odia mortales agant, Nec capis us Sisyphum cedat ex animis furor, Sed arma scilicet tenent, infelix pater, Nihil relinquens bellum, tum vastus ager Squalabit arum, subdita rectis face Alnus sepulcrum obruet gentes cinis.

Idem traged. 7.

Professa perdit odia vindictæ locum.

Iacob Billius. Antheol. Sacr.

Reba volens animus sapiens, & amator honesti, Quosdam odio dignos iudicat esse suo. Nec tamen hos toto depellit se dere gnarus Naturam errantem diuidere a vitio. Sic generi indiget proprio, sic peccata recidit Opes, & ut damnet crimina, non homines.

SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.

De odio populari. Dial. xxxiv.

Francisci Petrarchæ.

D o i.

Populus me odit. R. Habes quem prædixeram popularis finem gratie, pro dilectione odium. D. Populus gratis odit me. R. Miraris quod sine causa odit, qui sine discretionem dilexerat, consequens hoc illius: vnde modestia exultat, ibi regnare imperium est necesse. D. Odit me populus. R. Hac bella iniurie prompta est, legnis officio. Vulgi amor leuis, odium graue. D. Populus mihi succenset. R. Ab amante plausus, ab irato populo pernicies, impar periculum, ac spes. D. Populo odiosus sum. R. Nihil impetuosius stultorum turibus, ubi infaniam singulorum, publicus furor, & furore publico, singulorum rabies impellit. Alterque alterum trudit. Nihilque periculosius, quam incidere in illorum manus, quibus pro iustitia sit voluntas, pro maturitate precipitatio. D. Odit me populus. R. Non amas, & vitiam ne nouisses quidem. Amor malorum odio finitur. Vtrumque anceps, sola ignorantia tua est. D. Populo sum iniustus. R. Populus odiosus, leniendus aut linquendus.

Peiora sunt tecta odii, quam aperta: & agnosci amat, qui odium ostendit. Seneca in Prou.

Quantum agas, ut ne quis merito tuo oderit, erunt tamen semper, qui te odient. in Prou.

Semper odiorum honestas occasus, & dum simulatas nihil aliud habent, quam nocendi cupiditatem, speciosa in melius mutatio est. Quærit. Des. 9.

Amor

LOCI BIBLICI.

Odium proximi prohibetur. Leuit. 19. 17. Pro. 15. 17. Matth. 5. Genes. 27. 9. 11. 3. 15. 4. 2. 2. Odium rixas generat. Prou. 12. 18. Odium mali præcipitur. Psal. 79. 10. 139. 21. Amos 5. 15. 6. 1. Amos 12. 9. Odium Christi quam exitiale. Ioan. 15. 23. Odium in causa. Matth. 10. 22. Mar. 13. 13. Luc. 21. 17. Ioan. 15. 2. Odium in rebus nota & signum. 1. Ioan. 3. 12. Odium Dei. Deut. 19. 15. cap. Psal. 6. 6. 11. 5. Prou. 6. 16. Est. 1. 14. 1. 17. 8. 4. Amos 5. 15. 6. 8. Zach. 8. 17. Odium Messie, Psal. 139. 19. Apoc. 2. 6.

SENTENTIAE BIBLICAE.

Diligis Dominum, odite malum. Psal. 96. Quis odio habui. 118. In viam iniquam odio habui. ibid. Iniquitatem odio habui, & abominatus sum. ibid. Inimici qui oderunt te Domine oderam, & super inimicos tuos superbia. Perfecto odio oderam illos. 138. Inimici Domini odit malum, arrogantiam & superbiam & viam iniquitatis. Pro. 8. Inueread Dominum, & auertere ab iniustitia tua, & nimis ostentationem. Eccl. 17. Inimici malum & diligite bonum. Amos 5. Inimici veni ad me, & non odit patrem suum, & matrem, & vxorem, & fratres, & sorores: adhuc autem & animam suam, & inueread me esse discipulus. Matth. 10. Luc. 14. Quis odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodiam. Ioan. 12. Inimici faciunt peccatum & iniquitatem, hostes sunt animæ suæ. 17. Inimici odit iniquitatem, odit animam suam. Psal. 10.

SENTENTIAE PATRVM.

Triusmodi genera hominum quæ odit Deus: Remanentem, retro reuertentem, & errantem. Excitandi sunt remanentes: retro redeuntium, errantes in viam reducendi: tardi excitandi: celeres excitandi. Qui non proficit, remanit in via: qui forte à meliori proposito decinat, ad aliud quod deterius reliquerat, reuertens est retro: qui in viam desiderat, via errat. Aug. de nouo cant. Hoc est perfectio odii, ut vitia, non homines oderis, nec vitia, sed homines diligas. in Psal. 139. Inimici in oculo ira est: trabs in oculo odium est. in Matth. Odium, est verus ira, ex pluribus causis collecta, diuturno tempore perseverans. Aug. de def. In comparatione odii, ira restuca est, sed festucam si nutrias, trabs erit. Cæcitas & prociacis nihil erit. in ser. Nemo potest perfecte diligere quo vocatur, nisi oderit vnde reuertitur. de ver. rel. Propriodum naturale est, ut natus socrum, & foris oderit nuntium. Hieron. in Michæam. Qui occidit, & qui odit fratrem suum, & qui ei detrahit, pari peccato esse monitrantr. in epi. Odium est inueterata ira: ubi odium, ubi charitas esse non potest: ubi odium, ubi non boni est. Aug. super Matth. Sed non tam cuiusque potentis hominis nemo præsumit contumeliosus, & iniquus nauis accedere, quanto magis à conuiuio æterni regni, id est, ab altari domini, debet se vniuersisque inuidiz vel periculo perculis, iracundiz furore repletus, cum reuerentia &

quidem eadem cum illo yule ingredi. *quidam tamen dicitur*
quidem eadem ingredi dicitur, qui extremo discedo
quidem eadem ingredi dicitur, qui extremo discedo
quidem eadem ingredi dicitur, qui extremo discedo

quidem eadem ingredi dicitur, qui extremo discedo
quidem eadem ingredi dicitur, qui extremo discedo
quidem eadem ingredi dicitur, qui extremo discedo

EXEMPLA BIBLICA.
Abimelech & Iscariotus, *Gen. 25. 9. 17. Esau. 27. 9. 41.*
Abimelech & Iscariotus, *Gen. 25. 9. 17. Esau. 27. 9. 41.*
Abimelech & Iscariotus, *Gen. 25. 9. 17. Esau. 27. 9. 41.*

EXEMPLA PROFANA.
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine

EXEMPLA PROFANA.
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine

EXEMPLA PROFANA.
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine

EXEMPLA PROFANA.
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine

EXEMPLA PROFANA.
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine

EXEMPLA PROFANA.
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine

EXEMPLA PROFANA.
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine

EXEMPLA PROFANA.
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine

EXEMPLA PROFANA.
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine

EXEMPLA PROFANA.
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine

EXEMPLA PROFANA.
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine

EXEMPLA PROFANA.
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine

EXEMPLA PROFANA.
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine

EXEMPLA PROFANA.
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine

EXEMPLA PROFANA.
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine

EXEMPLA PROFANA.
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine
Melanionem quendam odio mulierum in solitudine

sancti in Dei electis, quae dona accepta sunt coram Patre caelesti,
propter Christum. Vide 2. Cor. 2. 14. 15. 16. Ephes. 3. 2. Phil. 4. 8.
Porro translationes, quae dicuntur à corporis sensibus, omnes
ferè proaebiales sunt. Velut, Odorati, pro refectore, Olfacere, pro
deprehendere, subolere, pro suspectum esse, Obolere, i. molestum
esse. Huc pertinent & illa, Olet mendacium, Redolet atque insum, o-
let lucernam, &c. De quibus permulta occurrunt in probatis au-
thoribus, & apud Grammaticos, qui verbi Olo, & compositorum
metaphoricas locutiones explicant.

SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.
Odorandi sensus non ineest in nobis acer, sed eo à multis animan-
tibus vincimur. Remisse enim homo olfacit, nec quicquam eorum,
quae odorem efflant, percipit sine dolore aut voluptate: quod non
fit in eo subtilis hic sensus. *Arist. 1. 2. de Anim. c. 9. T. 92.*

Odoratus in eo, quod odorem efflat, & in eo, quod non efflat,
cernitur. *Id. de Anim. c. 9. T. 96.*
Sensus rei, quae odorem habet, cuiusque vel bonum vel malum
odoratus dicitur. *Ibid. T. 90.*

Non sentire odorem nisi respirando, hominum proprium est.
Ibid. T. 98.
Sensus olfaciendi, cum impar sit sensuum numerus, & impar nu-
merus medio quodam consistit: videtur & inter eos, qui tactu mu-
nere funguntur suo, ut tactus & gustatus, & inter eos, qui alia inter-
iecta re manibus suum exequantur, cuiusmodi sunt aspectus & audi-
tus, medium locum obtinere. *Ibid. de sens. c. 5.*

Quorum nares porrectae sunt longius, ut caetorum laconico-
rum, haec valent olfactu. *Ibid. de gener. animal. c. 2.*
Efficitur sensus olfaciendi per inspirationem in iis, quae nares obti-
nent. *Ibid. de part. c. 10.*

Odor quaedam est fumum imitans exhalatio. *Ibid. de sens. c. 2.*
Sapor & odor eadem vitrumque est affectio: sed non iidem ver-
santur. *Ibid. de sens. c. 5.*
Elementa, ut ignis, ut aer, ut aqua, ut terra, odore carent.

Et acres & dulces sunt odores, & austeri, & accidi, & pingues, & a-
maris putidi, ac cariosi quadam similitudine responderè, dici pos-
sunt. *Ibid.*

Genus odorum, qui per se ac vi sua voluptate afficiunt, ut ii, qui
efflantur à floribus, neq; magis neq; minus ad cibum inuitant, nec
ciborum appetitum famemque adiuvant, sed contra potius eam
impediunt, hominisque hoc est proprium. *Ibid.*

Quod Pythagorae tradunt, nonnulla esse animalia, quae odore
viventia, id non est consentaneum. *Ibid.*
Ea quae odorati subiecta sunt, ipsa per se, quae ex parte odoratum
mouent, nihil ad cibum victumque pertinent, ad valetudinem au-
tem eadem conducere sensu percipi potest. *Ibid.*

Acres odores difficultatem nobis pariunt olfaciendi. *Ibid. de Somn.
lib. 2. c. 2.*
Odor id est, quod odoratum mouet: & si quid odoris sensum af-
ficiat, id odor facit. *Ibid. de Anim. c. 12. T. 125.*

Odores, admixtione quadam omnino constant, ut sapores. Quod
enim admixtionis est expertus, protinus etiam omni vacat odore ut de
sapore. Quo fit ut simplicia corpora, velut ignis, aqua, aer, odoris ex-
pertia plane sint: terra, quod mixta sint maxime potissimum quoque
sola odore praedita cernatur. Verum odorum partim inertes sunt &
dilati, quae admodum in saporibus: partim suapte quadam specie
conueniunt: eorum autem species, quae quae saporum formas amu-
lari videntur, non tamen omnes eadem habent vocabula: nec sunt
ita formis odores distincti, ut sapores, sed tantum generibus: cum
praesertim bene olentia quaedam, nonnulla male olentia dicantur,
ceterum suavisstretique odoris species vocabulis notatae, non sint,
quaequam alioqui in magno discrimine. Nam dulcia & amara for-
mis magis designata sunt, verum acris dicitur, vehemens, mollis,
dulcis, gravis odor, &c. *Theophrast. de Odoribus*, in quo egregio li-
bello, multa de tota hac materia pertractavit eruditissime.

Odorem maiorem omnia praebent, cum mouentur, quia excita-
ta plus aeris implent quam quiescentia, & ita odor etiam ad sensum
nostrum transmittitur. *Ervijs. Problem. 267. 12.*

Odorem minus sentimus hyberno tempore, & minime per gelu
& glaciem, quia aer à frigore immobilior redditur, itaque motus
non aequè proficisci à corpore odorato potest, propter difficilem de-
liberationis motum, & aeris quo inuehitur. *Idem. Ibid.*

Odorem maiorem reddunt, aromata cinere suffusa quam igne, &
plenius ac diutius suum seruant odorem cum cinere suffiantur: quia
in cinere minus concoqui odor potest, itaque plenior est ignis verò
quoniam celeriter vires eorum donat & concoquit, odorem com-
mutat, concoctio enim est rei concoquendae immutatio. *Idem. Ibi-
dem.*

Odorem grauiorem reddunt ora hominum qui ieiunarunt, eo-
rum qui aliquid edunt non olent, quia ventre inani minusque agi-
tato aer factus calidior, spiritum & excrementa pituitosa sua im-
mobilitate putrefacere potest, calidior autem efficit, hinc colligi
potest, quod & suum parere ieiunium solet. At ubi edunt, odor ci-
borum illam graue olentiam offuscatur, ut maior minorem: calor e-
nim ciborum calorem illum praecedentem exuperat, ut ut nihil af-
fici possit. *Idem. Ibid. lib. 1. c. 13.*

Odorem grauiorem reddunt ora hominum qui ieiunarunt, eo-
rum qui aliquid edunt non olent, quia ventre inani minusque agi-
tato aer factus calidior, spiritum & excrementa pituitosa sua im-
mobilitate putrefacere potest, calidior autem efficit, hinc colligi
potest, quod & suum parere ieiunium solet. At ubi edunt, odor ci-
borum illam graue olentiam offuscatur, ut maior minorem: calor e-
nim ciborum calorem illum praecedentem exuperat, ut ut nihil af-
fici possit. *Idem. Ibid. lib. 1. c. 13.*

Odorem grauiorem reddunt ora hominum qui ieiunarunt, eo-
rum qui aliquid edunt non olent, quia ventre inani minusque agi-
tato aer factus calidior, spiritum & excrementa pituitosa sua im-
mobilitate putrefacere potest, calidior autem efficit, hinc colligi
potest, quod & suum parere ieiunium solet. At ubi edunt, odor ci-
borum illam graue olentiam offuscatur, ut maior minorem: calor e-
nim ciborum calorem illum praecedentem exuperat, ut ut nihil af-
fici possit. *Idem. Ibid. lib. 1. c. 13.*

Odorem grauiorem reddunt ora hominum qui ieiunarunt, eo-
rum qui aliquid edunt non olent, quia ventre inani minusque agi-
tato aer factus calidior, spiritum & excrementa pituitosa sua im-
mobilitate putrefacere potest, calidior autem efficit, hinc colligi
potest, quod & suum parere ieiunium solet. At ubi edunt, odor ci-
borum illam graue olentiam offuscatur, ut maior minorem: calor e-
nim ciborum calorem illum praecedentem exuperat, ut ut nihil af-
fici possit. *Idem. Ibid. lib. 1. c. 13.*

Odorem grauiorem reddunt ora hominum qui ieiunarunt, eo-
rum qui aliquid edunt non olent, quia ventre inani minusque agi-
tato aer factus calidior, spiritum & excrementa pituitosa sua im-
mobilitate putrefacere potest, calidior autem efficit, hinc colligi
potest, quod & suum parere ieiunium solet. At ubi edunt, odor ci-
borum illam graue olentiam offuscatur, ut maior minorem: calor e-
nim ciborum calorem illum praecedentem exuperat, ut ut nihil af-
fici possit. *Idem. Ibid. lib. 1. c. 13.*

Odorem grauiorem reddunt ora hominum qui ieiunarunt, eo-
rum qui aliquid edunt non olent, quia ventre inani minusque agi-
tato aer factus calidior, spiritum & excrementa pituitosa sua im-
mobilitate putrefacere potest, calidior autem efficit, hinc colligi
potest, quod & suum parere ieiunium solet. At ubi edunt, odor ci-
borum illam graue olentiam offuscatur, ut maior minorem: calor e-
nim ciborum calorem illum praecedentem exuperat, ut ut nihil af-
fici possit. *Idem. Ibid. lib. 1. c. 13.*

De suau

Francisci Petrarca.

G A V.

Suavis delector odoribus. R. Hi vel victui, vel vestitui subse-
 hant, de quibus quid sentiam auidisti. G. Odoribus studet. R. O-
 dorum alii gulam, alii libidinem iritant. Horum appetitus inconti-
 nentia notam subit, & praesertim vehemens. Alii propter seipos ex-
 petuntur. Horum studium non turpitudinis nempe, sed vanitatis
 arguitur. Vnde est, vt muliebrium vnguentorum odor, aut dapum,
 quam florum turpior ac pomorum sit. Eadem ratio est earum dele-
 ctationum, quae auribus oculisque percipiuntur. Si vquam Ethicis
 applicuisti animum, nosti hanc, neque te nunc doceo, sed notae veri-
 tatis ad memoriam retraho, vt huius generis oblectamenta videas
 vel foeda esse, vel leuia. G. Odoribus operam do. R. Bonae vti nam fa-
 ma cuius odor bonus quoque dicitur, malusque maior multo, la-
 tiusq; sensibilis, quam aromatum, si terantur, aut sulphurum, si cre-
 mentur. De his odoribus non nares, sed niens iudicat. G. Bonis odo-
 ribus delector. R. Si sensui pares, & voluptati inhias, vt dictum est,
 aut obsecum, aut inane. Si valetudinis curam geris, excelsisq;
 modo condimentum rerum omnium modus adhi. Confortat enim
 tabescentem spiritum odor leuis, sed ad omnia valet illud Comici:
 Ne quid nimis. Est autem (vt in multis) in hoc quoque naturarum
 varietas infinita, non solum inter hominem atq; hominem, sed in-
 ter gentem & gentem. Siquidem vera fama est, quamq; magni non
 respiciunt auctores, gens quae Gangis fontem ac colit, omnis cibi ex-
 pers, solo mali syluestris odore alitur, peregre profecturi, nisi bo-
 num illud malum ac vitale circumferunt, iam sectoris impatientes,
 vt sicut eos purus nutrit, sic infestus odor interimat. Delicata com-
 plexio, quae sic viuat & pereat. Hinc gens omnis ad ortum solis ob-
 uersa, coelique mollitie delinita, vel ciborum negligentior, sic gen-
 tior, atque appetentior est odoro rum, & inde nimium haec primum
 curiositas nos inuasit. Assyrii, Arabes & Sabaei, vltimis armis edomiti,
 suis vos odoribus domere, quibus aliquandiu rigida patrum & ia-
 tuicta sobrietate oblituit, vsque adeo, vt quingentesimo & sexagesimo
 quinto annis vrbis conditae graui edito a Centuriis caueretur, ne
 quis in vrberum ipsam vnguenta externa conueheret. Non multo au-
 tem post modernorum vitis (vt aliolet) veterum scita rumpentibus,
 in senem ipsum edicti talis auctorem victrix lasciuia penetravit.
 G. Libenter, bene oleo, R. Peregrini odores, atque omne artificium
 bene olendi, proprii naturalis, non boni odoris a gumentis, & laten-
 tium sunt signa defectuum. Ob hoc ipsum, atque ob illam, nedum
 viro, sed ne honesta quidem scintilla dignam curam solita sensum
 viri fortis offenderet. Meministi adolescentis illius, qui dum, vt erat
 vnguento illitus, pro collata praefectura, Vespasiano principi gratias
 acturus, ante eum staret, ille hausto mox odore subfomachans a-
 cri supercilio, voce aspera: Mallem, inquit, alium oboleuisses, sic in-
 crepitum sine honore, inhibitis, seu relicis iam concessae gratiae li-
 teris bene olidum dimisit. Ita cum semper d. decori sint odores hu-
 iusmodi, interdum etiam damno sunt, maxime, vbi morum grauis,
 ac masculus censor sit. Quid quod quibusdam fuisse periculo? Nam,
 & illud nos, vt Plautius Senatorii vir ordinis, trium viriali profes-
 sione, metu mortis Salernitanis lacris abditus, vnguenti prodiu-
 sione odore, sibi quidem perniciem, vt scriptoribus autem suis excu-
 sauone fecerit, quae iuit. Nam quos non iure casum diceret eum,
 qui eo tempore Reip. tantoque priuato d. scimine vnguenta etiam
 nunc oleret? G. Artificiose odoribus affluui. R. Desuesce, si consi-
 lium meum vis. Turpius est enim artificiosis quam simplicibus af-
 fuisse. Omne, quod turpe est, quo artificiosius, eo fit turpius. Ho-
 nestatis ornamentum ars, in honestatis est cumulus. Adde, quod &
 foedius hodie, quam olim, quamvis enim Roma (vt dixi) & quam
 Graecorum Romam prope dixerim Lacedaemon, huic pesti ex Asia
 venienti, quasi armatae hostium legionis ferreis moribus, atque edi-
 ctis obstitit, ad extremum tamen molles vnguentorum sinusq;
 victorum acies sefellit excubias, in Europam transiit, & fortissimas
 gentes vicit. Et quoniam singula prosequi longum est, ex vniusa-
 perrima atque laboriosissimi viri mollitia duritie de reliquis con-
 cluram facio. Siquidem in medio bellorum aestu, ille inuictus, ac
 barbarus cuncto cum exercitu vinctus est Annibal: penetrabilia
 vnguenta, sed penetrabiliora sunt vitia. Ita que enervati ducis ac mi-
 litum, quorum tam stupenda primordia fuerant, qualem decuit,
 exitus fuit. Quo effectum est, vt cum multum, Africani semper vir-
 tutibus, Annibal tamen vnguentibus aliquid deberetis, expedie-
 bat illis, vt sicci essent, vobis vt vngerentur. Ex illo sane multis secu-
 lis sic esse mos inualuit, vt labor stupor que sit legeret, quae de hac re
 in vtriusque literis scripta sunt. Et quid pluribus moret? vsque ad il-
 lius pedes, quo nil altius, vnguentum venit, quod ipse, qui omnem
 molliem animorum, atque omnes illecebras voluptatum extin-
 cturus aduenerat, passus est, non vnguento quidem, sed pietate de-
 lectatus, ac lachrymis offerentis. Iam vero pedetentim vltis hic abiit,
 vt cum in multis aetas vestra maiorum gloria impar sit, in hoc excel-
 lere videatur, quod vnguentaria non est, & qui his capitur, non com-
 muni temporum, sed proprio quodam animi vitio laborat. G. Bo-
 nis odoribus illucior & delector. R. Fieri non potest, quin quae dele-

stabilia sunt natura, & illiciti, & dum praesentia sunt, delectant
 pientis Hebraei dictum est. Vnguento, & variis odoribus
 cor, quamvis vnguento quidem non tam mlii delectantur
 inesse, quam falsidium. Sed, vt in sit odoribus, meo contentum
 sentibus resiliendum contemptu & obliuione, praesentibus
 dum modice, neque vltim huius studium impendendum
 citus vltimam, vltimamque rerum mancipium facere. Porro
 articulum longius trahant: in honestis odoribus, vt rebus
 virilem effeminantibus animum vitis ac feculis, in rebus
 gustum sententiam amplector, de illecebra odorum tanquam
 tago nimis, cum absumt, non requiro, cum adsumt, non con-
 tus eis semper carere. Ideo, ne quando bonis odoribus
 leas, aut odiosis mundiciis odiosis sis.

ADAGIA.

Anus hircum olet *Id est viciosa.*
 De hostula libidinante: propterea quod alarum atque
 parium odor excitat, ut ad libidinem incitat.
 Aut piscem olet aut florem.
 Dicitur in eum qui bene oleret, quod Timotheus pater suus
 iussimus. Et aque fragrans eiusdem nominis fuit.

Oeconomia.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

Oconomia, Graeca dicitur est, *oikonomia*, id est, dispositio
 stica, & ciuicium gubernatio, & *oikonomia*, id est, dispositio
 miliaris dicitur. Haec autem est prudentia rectorum
 nis vniuersalis, sic B. Thom. secunda Sec. q. 48. Cuius officii
 mus, totum bene viuere secundum domesticam oeconomiam
 fec. ennd. ibid. q. 50. art. 3.

Quatuor species oeconomia.

Regia, Satrapica, Politica, & Priuata. Regia autem potest
 cies quatuor: circa Monetam, circa importata & exportata
 Portoria, circa sumptus, cum compendio finit, ac res
 dentur, & estimationesque vbi expedit magis, quam maxime
 pensae fiant.

Satrapica prouentus species sex ex Terra, quam Deo
 cant, & locorum, vbi dominantur metallicis: ex terra
 scentibus: ex Mercatoribus, ex Paliuris, Decima item
 sexta, ex aliis variis rebus.

Tertia oeconomia species, *Politica*, id est, ciuitatis bonum
 optimum ex his, quae in loco proprio gignuntur, deinde
 ris, post haec *oikonomia*.

Quarta & vltima priuata hominis, quae quidem antea
 absque norma existit, quod non ad vnam tantum intentionem
 oeconomia exerceatur. Est insuper omnium minima ob
 uentus & expensas. Huius optimum vltimum ex terra priuata
 est. Agricultura, quae omnium est parens. Hinc enim magis
 dum naturam res nobis acquiruntur: Deinde ex aliis rebus
 tium ex argento: praeter omnia autem pariter suspensio
 iores sunt prouentibus expensae.

Oeconomia est domus administratio recta. Domus pariter
 sunt: familia, & res familiaris.

1. Familia est certarum personarum domesticorum
 nintarum, societas. Persona quae praestit dicitur
 obediunt, domesticis. Harum personarum triplex est
 iugalis, Patris, Herilis. Coniugium est vniuersi
 solubili vitia, omniumque casuum communione, ad libentem
 ducationem & familiae sustentationem conuictarum, comen-
 Patria Syzygia est, qua parentes & liberi inter se coniunguntur
 rillis, qua herus & famuli, hera autem & famulae inter se delectantur.
 tur. Officium coniugum commune ad pietatem, mutuum emul-
 fidelitatem, & rei domesticae curam referunt. Proprium in autem
 cium certa r huius capta. Amet uxorem suam. Sic caput & d. d. d.
 eius in timore Dei, competentem potestatem concedit ei
 ros, seruos & ancillas: scienter, pie, prudenter cum uxore con-
 setur. Officium vxoris est quintuplex: nempe dilectionis, subiectionis,
 nis, temperantiae, adiumenti, prudentiae decoris. Officium patris
 generale, est, philologia: speciale patrem & matrem spectans
 ris praestatur, partim in infantia, partim post infantiam in pueritia
 adolescentia & iuuentute. Patris officium est defenditio & au-
 tatis: Matris autem lactationis & familiaritatis mater. Liber-
 rum Officium, charitatem, Obedientiam, & obedientiam ad
 fitur. Officium herile est directio famulorum ac famularum ad
 eretia pietatis, & ad operas vitae praesentis necessarias: laborantem
 institutionem honestam procurare: malos dimittere. Seruorum
 ancillarum officium, venerationis est obsequium & fidelitas: Pe-
 miliae totius officium erga vicinos, & concordia, & beneficentia
 multiplicis, quae proximi commoda promoueat.

PC

POLY

...familiaris tum acquisitione, tum acquisitione possessione ac con-

re, deinde partum tuere, sine quo nihil magis parare iuvat, quam in vas fundo carens, aquam haurire. Præterea prudentem esse ac diligenter, nullus enim res alienas æque tuetur atque suas. Ex quo Porus interrogatus, quid maxime equum faginaret? Oculis, inquit, Domini. Libys etiam interrogatus, quod optimum lætamen? Vestigia respondit, domini. Ideo Socrates dicere solebat, dominum ante servos exurgere, & vltimum ire recubitu oportere. Surgere enim noctu, & ad valetudinem, & ad oeconomiam, & ad philosophiam denique conferre. Item in lib. 2. dicit, optimum oeconomum non ignatum esse debere maris locorum, circa quæ negotiatur: sed natura ingeniosum, mente vero iustum ac laboriosum.

Hoc igitur cognitionis vniuersum cœcum & systema esse iudicandum est. Systema autem omne ex contrariis quibusdam, & dissimilibus est, quæ ad vnum aliquod optimum, & ad communem utilitatem referantur. Nam chorus appellatus est cœcus Musicæ communionis, & vnum commune spectat finem, nempe concentum. Item societas hominum circa nauim ex dissimilibus & contrariis quibusdam constituitur, & ad vnum optimum respicit, videlicet gubernatorem: & communem utilitatem sibi proponit, hoc est, prosperam navigationem. Sic & familia, quæ cœcus est cognitionis, dissimilibus sui partibus componitur, & ad Patrem familias veluti vnum optimum se refert, & concordiam vitæ commune bonum molitur. In summa, omnis familia tanquam psalterium tribus illis indiget, apparatu, concinnitate, & contentatione, siue vñ Musico. Apparatus quidem, est omnium eius partium constructio, quibus ipsium totum & vniuersum ordinis cognati cœtus absoluitur. Sunt autem partium eius duæ primæ & maximæ, homo, inquam, & res, siue possessio, quæ regitur, vltimæque sui præbet. Quæmodum ipsius animalis partes duæ sunt primæ & maximæ, anima & corpus: illa regit & vitur, hoc regitur & vitur. Item, vita, ascitium est instrumentum actionum humanarum: corpus autem instrumentum est natium & cognatum animæ. Porro hominum familiam constituentium, alii cognati sunt, alii affines. Cognati, qui ex eodem sanguine prognati sunt, aut ab eisdem primis parentibus originem ducunt. Affines autem, cognati sunt ascitij, ex nuptiarum coniunctione principium habentes. Illi vero aut parentes sunt, aut fratres, aut aui paterni vel materni, aut aliud quippiam ei, qui per nuptias nobis coniunctus est. Quod si amicorum etiam bonum ad familiam pertinet (sic enim familia fit amplior & magnificentior, non solum multis opibus ac plurimis cognatis, sed etiam amicorum multitudine aucta) apparet etiam hinc procul dubio familiam augeri, & sociale genus amicitiæ, & perfectionem familiæ connumerandum. Possessio autem quædam est necessaria, quæ ad vñ vitæ requiritur: alia liberalis, quæ ornat & oblectat hominem, ita ut alijs non egeat: alia liberalem ornatum, ingeniumque delectationem excedens, contumelie exitique radix inter homines pullulat. Quippe multa possidentes, necessum est primum inflari, inflatos autem arrogantes fieri: arrogantes factos, superbire, & cognatos tribuloseque suos neutiquam sibi similes existimare: deinde contumeliosos fieri: omnis autem contumelie finis exitum est. Vbi igitur in domo & ciuitate superfluitas extiterit, oportet abundantiam per Legislatorem auferri & rescitari, quæmodum ad bono agricolæ luxuriantes frondes. Porro cognati & familiaris hominum ordinis partes sunt tres, prima imperat, vt maritus, secunda parit, vt vxor: tertia familiæ & cognationi auxiliari est, nempe liberi ex illis nati. *Callistratus de Pythagorice Lacon, ex libro de familiarum felicitate.*

Ante omnia dicendum est mihi de operibus, quæ familiam sustentant. Hæc igitur diuidantur, vt fieri solet, ita vt viri opera rustica, forensia, & ciuilia tribuantur: mulierum autem, quæ ad lanificium & frumentum apparatus attinent, omnia denique domestica negotia. Non tamen alter ab alterius operibus omnino immunis esse debet, nam & mulierem aliquando decebit, vt res egressa, operariis præsit, & patris familias vicem gerat: & contra, viro rerum domesticarum habere curam, laudi dabitur, partim sciscitando, partim ea, quæ sunt inspiciendo. Sic enim mutua communio magis stabilietur, si necessarias inter se curas communicent. *Hierocles in Oeconom.*

Oeconomus ad rem tuendam modis sunt quatuor: Primum parare, deinde partum tuere, sine quo nihil magis parare iuvat, quam in vas fundo carens, aquam haurire. Præterea prudentem esse ac diligenter, nullus enim res alienas æque tuetur atque suas. Ex quo Porus interrogatus, quid maxime equum faginaret? Oculis, inquit, Domini. Libys etiam interrogatus, quod optimum lætamen? Vestigia respondit, domini. Ideo Socrates dicere solebat, dominum ante servos exurgere, & vltimum ire recubitu oportere. Surgere enim noctu, & ad valetudinem, & ad oeconomiam, & ad philosophiam denique conferre. Item in lib. 2. dicit, optimum oeconomum non ignatum esse debere maris locorum, circa quæ negotiatur: sed natura ingeniosum, mente vero iustum ac laboriosum.

Hoc igitur cognitionis vniuersum cœcum & systema esse iudicandum est. Systema autem omne ex contrariis quibusdam, & dissimilibus est, quæ ad vnum aliquod optimum, & ad communem utilitatem referantur. Nam chorus appellatus est cœcus Musicæ communionis, & vnum commune spectat finem, nempe concentum. Item societas hominum circa nauim ex dissimilibus & contrariis quibusdam constituitur, & ad vnum optimum respicit, videlicet gubernatorem: & communem utilitatem sibi proponit, hoc est, prosperam navigationem. Sic & familia, quæ cœcus est cognitionis, dissimilibus sui partibus componitur, & ad Patrem familias veluti vnum optimum se refert, & concordiam vitæ commune bonum molitur. In summa, omnis familia tanquam psalterium tribus illis indiget, apparatu, concinnitate, & contentatione, siue vñ Musico. Apparatus quidem, est omnium eius partium constructio, quibus ipsium totum & vniuersum ordinis cognati cœtus absoluitur. Sunt autem partium eius duæ primæ & maximæ, homo, inquam, & res, siue possessio, quæ regitur, vltimæque sui præbet. Quæmodum ipsius animalis partes duæ sunt primæ & maximæ, anima & corpus: illa regit & vitur, hoc regitur & vitur. Item, vita, ascitium est instrumentum actionum humanarum: corpus autem instrumentum est natium & cognatum animæ. Porro hominum familiam constituentium, alii cognati sunt, alii affines. Cognati, qui ex eodem sanguine prognati sunt, aut ab eisdem primis parentibus originem ducunt. Affines autem, cognati sunt ascitij, ex nuptiarum coniunctione principium habentes. Illi vero aut parentes sunt, aut fratres, aut aui paterni vel materni, aut aliud quippiam ei, qui per nuptias nobis coniunctus est. Quod si amicorum etiam bonum ad familiam pertinet (sic enim familia fit amplior & magnificentior, non solum multis opibus ac plurimis cognatis, sed etiam amicorum multitudine aucta) apparet etiam hinc procul dubio familiam augeri, & sociale genus amicitiæ, & perfectionem familiæ connumerandum. Possessio autem quædam est necessaria, quæ ad vñ vitæ requiritur: alia liberalis, quæ ornat & oblectat hominem, ita ut alijs non egeat: alia liberalem ornatum, ingeniumque delectationem excedens, contumelie exitique radix inter homines pullulat. Quippe multa possidentes, necessum est primum inflari, inflatos autem arrogantes fieri: arrogantes factos, superbire, & cognatos tribuloseque suos neutiquam sibi similes existimare: deinde contumeliosos fieri: omnis autem contumelie finis exitum est. Vbi igitur in domo & ciuitate superfluitas extiterit, oportet abundantiam per Legislatorem auferri & rescitari, quæmodum ad bono agricolæ luxuriantes frondes. Porro cognati & familiaris hominum ordinis partes sunt tres, prima imperat, vt maritus, secunda parit, vt vxor: tertia familiæ & cognationi auxiliari est, nempe liberi ex illis nati. *Callistratus de Pythagorice Lacon, ex libro de familiarum felicitate.*

Ante omnia dicendum est mihi de operibus, quæ familiam sustentant. Hæc igitur diuidantur, vt fieri solet, ita vt viri opera rustica, forensia, & ciuilia tribuantur: mulierum autem, quæ ad lanificium & frumentum apparatus attinent, omnia denique domestica negotia. Non tamen alter ab alterius operibus omnino immunis esse debet, nam & mulierem aliquando decebit, vt res egressa, operariis præsit, & patris familias vicem gerat: & contra, viro rerum domesticarum habere curam, laudi dabitur, partim sciscitando, partim ea, quæ sunt inspiciendo. Sic enim mutua communio magis stabilietur, si necessarias inter se curas communicent. *Hierocles in Oeconom.*

Aristoteles commemorat multa exempla regum ac populorum, qui calliditate nouas artes vechialis & rei parente sibi inueniunt, quæ pars nondum in Latinam linguam translata est, vt inquit Volaterranus lib. 36. *Physiologia. Vide ibi in cap. de aconom. Adde & Xenoph. de aconom. quem prænominatus Raphael Volaterranus elegantè ex Græco traduxit in Latium.*

¶ APOPTHEGMATA.

Thales, eam familiam probabat, in qua domino plurimum otii agere liceret. *Stob. serm. 82.*
Chilon admonebat, vt lux quisque domui præset, primam enim curam debemus familiaribus: nec idoneus videtur administranda Reipublice, qui priuatam recte gubernare nescit: Domus enim nihil aliud est, quam parua ciuitas. *Laert. l. 1.*

H H H H Idem

do plures fuissent magistratus dies inter se distribuerebant : ut quae cum sibi occurrerent, rogabant: ut quisquid esset, quis dicit: Ea vox in vulgo loco casit.

Ordinem deserere. *ὁρμήν τῶν τάξιν.*
Ordinem deserere dicitur, qui deest officio suo in re quaquam peragenda.
Penitentia perfoluere. *Πενύτης.*
Est suas implere partes, debitoque perfungi officio.
Contribulis factus serua ordinem.
Postquam a scitu es in ordinem aliquem, fungere tuo officio, quem admodum & ceteri faciunt.

Vide Magistratus, Princeps, Rex.

Oleum.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

Oleum, dicitur, & olium propinquillo olea liquore *ὀλίον* Hebr. Histar. a verbo *ῥῥῥῥ*, pellucidus & limpida fuit, dicitur etiam *Schemen*, a pinguedine: & derivatur a verbo *Schamen*, pinguis fuit. Hinc latinum *Sumen*, i. pinguedo infra umbilicum.

LOCI BIBLICI.

Oleum lapidi a Iacobo extructo suffunditur, *Genes. 28. v. 18. & 35. vers. 14.* Oleum Tabernaculi usurnæ, *Exod. 27. versiculo 20.* Olei rufus, *Psal. 104. v. 15.* Oleum mulierem Eliam patientem non deficit, *1. Reg. 17. v. 16.* Oleum quondam sanitate restituendæ signum, non autem medicamentum ægrotis adhibetur, *Marc. 6. vers. 13. Luc. 5. v. 14.* Olei sancti confectio, *Exod. 30. 25.* Oleum allegorice significat gratiam Spiritus Sancti, *Matt. 25. v. 9. 4.* Oleum dat Deus diligentibus se, *Deut. 10. v. 14.* Oleo non vnguntur inobedientes, *2. v. 40.* Oleo vngitur rex Saul, *1. Sam. 10. v. 1.* vngatur infirmus a Presbyteris, *Iacob. 5. v. 4.* uncti ab Apostolis sanantur, *Marc. 6. 13.* Olea Christi, *Rom. 11. v. 71.* Oleaster populus Gentium, *ibid.*

SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.

Oleum ad arcendam vinolentiam valet, & forbitum facultatem præstat potandi, quod vrinam citere potest, & vino hausto iter regit. *Arist. problem. sec. 3. tex. 34.*

Oleum & cera cur solis calore candefiunt, caro negrefcit, quia illa sol propterea candefacere potest, quod humorem nimium eximit, nigricat per naturam, quod per humidum est, propter humoris terreni multonem, carnem vero, quod nullam inde humoris copiam detrahit, adurit, atroque afficit colore. *Aristoteles problem. sec. 78. num. 1.*

Oleum cur nullo cum humore misceri patitur? Quia lentum, crassum, continens est, nec vllas in partes tenues conficitur, & ideo nullum locum dat humoribus miscendi. *Alex. Aphrod. problem. 2. num. 8.*

Oleum partes omnes acris, quæ in ipso oleo sunt, propter frigus ac quiescere non est existimandum, sed tantum aliqua eius partes, quia si omnes, non esset amplius oleum. *Idem in 4. meteor. c. 6. ca. 21.*

Oleum omnibus plantis penitus malum est, & pilis aliorum animalium omnium inestissimum, exceptis humanis. *Plato in Protagora.*

Oleum dolorum leuiam est, in *Menix.*
Oleo vespæ & apes necantur. *Ioan. Fran. Pic. Miran. in exam. an. doct. gent. lib. 2. c. 22.*

ADAGIA.

1. Oleum camino addere.
Est malo suppeditare fomentum, ut magis crescat.
2. Oleum & operam perdere. *In vano laborare: frustra Sigilare.*
3. Oleo tranquillior. *De homine qui præditus est lenis ingenio, dicitur.*
4. Oleo mollior, lenior. Primum adagium desumptum est ex *Psal. 55. 22.* De blanditiis linguæ molliet, simillimis & sub oleo alioque amaritudinem occultantibus aliter meritricis artes aperit, cuius palatum est lenius oleo, *Proverb. 5. 3.*

Olfactus.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

Olfactus, Græce *ὀσφραίνω*, vel *ὀσφραίνω*, & c. Quid autem sit, quo organo, quo medio, quo obiecto viatur, vide supra in arbore Animæ. Similiter de aliis sensibus, tam exterioribus, quam interioribus. Vide quæ antea de Odore dicta sunt.

SENTENTIAE PHILOSOPH.

Olfactus sic per medium, ut acrem vel aquam, videntur enim
HHH 2 aqtiati-

SIMILITVDINES.

Archeini. Oues ad hoc habent, vt lac sibi & lanam ferant: canes vero, vt terram exerceant: canes autem, vt tam oues quam lanam ferant. Si igitur horum quodcumque animalium gerat officium, illud ad vitam dominus seruat: quia etiam si ergo officium, quod est nullum, non egerit, moritur. Si ergo officium dignum, quod eius vita nullum fert fructum, si officium vel lanam non attulerit, bos autem terram non exerceat, vel lanam non ferat poterit? Rursus, si canis curam deponatur, eas lupos permittit lanare, aut eadem lanam canes ceperit strangulare: quid aliud dominus agere vult, quam eum obruere? Sic & Deus de illis ordinibus agit, quos in hoc mundo disposuit: Quosdam namque, vt reddat fructum, vt pro alio disposuit, vt pro aliis orant, vt pro aliis prædicant eos imbuant, lanæque sui officium, ad hoc feruantes in Dei amore faciant. Alios vero, vt agrum colant, vt de suo velut boui laborem ipsi viuunt. Quosdam etiam, vt milites, ad hoc instituit, vt asperitatem ferre faciant, ostendant, tam arantes, quam agricultores ab eis quibus, velut a lupis, defendant. Si ergo sui quisque officium impleret, longam promeretur vitam; quia ceteroquin vultuatur. Si vero istud agere noluerit, vita ipsa inuenietur, quia fructum non affert, propter quem viuunt. Si eorum monachique orationem vel prædicationem aliis imbuant, etiam bonum exemplum prætereant, aut terram agerent, excolere: quod aliud officium poterunt explere? Alios milites alios defendere noluerint, aut eam more rabido non eosdem aut seipfos occiderint, vel opprimerint: quid de eis quod de rabidis canibus, debet fieri, vnusquisque sui officium impleret, ne & totum quod viuunt deputetur mendacium.

Lib. 3. de finib.
Quæ admodum qui iaculati dicit, destinatum locum esse, et manum format ad dirigenda, quæ mittit: cum hanc vim præcipua & exercitatione percipit, quocumque illa vult, vitium: non enim non hoc aut illud ferire, sed quocumque voluerit: Sic etiam vitam introxit, non desiderat particulari admodum in totum, non quomodo cum vxore ac liberis viuat. Si oppositis oppositum moratur aciem, remouendum est: illo qui non obiecto operam perdidit, qui præcepit: Sic ambulabis, ut non porrigens. Eodem modo vbi aliqua res obæcat alicui, & ad officiorum ordinem inspicendum impedit, nihil est, quæ præcipit. Sic viues cum patre, sic cum vxore. *Lib. 2. e.*

ADAGIA.

Plato archonem vradit, hoc dicit solum de his, qui consilium agunt, ut non ab eis, sed inde manasse, quod olim apud eos mos fuerit, ut non magis suam inuicem, epulum exhiberent populo. Quod si quoniam

aquatica odorem sentire, & quæ sanguinem habent, quæ non habent. vt quæ in aere, quædam enim eminus accurrunt ad alimentum odore mota. *Arist. 2. de anim. c. 5. text. 97.*

Olfacit solum homo, cum anhians respicit, sed expirans, aut re- tens spiritum, non odorat, neque eminus, nec cominus, etiam si in nasum intus ponatur. *ibid. text. 98.*

Olfactus est sensus odorabilis, & male olentis & bene olentis. *ibid. f. 99.*

Olfactus sensus in homine differt ab hoc sensu in cæteris anima- libus, vt oculi ipsius ab iis, quæ habent oculos duros. *Aristot. 2. de anim. c. 5. text. 97.*

Olfactus instrumentum tale est potentia, qualis est actus res odo- rata, actu iam odoratur, non potentia amplius, sed actu est. *Them. in 2. de anim. c. 38. text. 100.*

Olfactus caliginoso aeri, vaporibusque ex aere & aqua mixtis o- mino assignatur: quia inter aures & linguam, quasi aerem & aqua positus vapores eos apprehendit facile, & diligit maxime, qui ex aeris & aquæ mixtionem proueniunt, quales sunt herbarum, florum, po- morum odores naribus suauissimi. *Fic. in Pla. conuin. or. 5. c. 2.*

Olfacui intumescere venæ que seruiunt, non habent integram cum elementis vel solide mixtis proportionem, nam angustiores sunt ad aquam & terram, & ad omnia, in quibus duo hæc dominantur, pa- rentiores autem ad ignem & aerem, atque illa, quæ ferme similiter sunt tenuia, sed proportionem potius habent, ad fugaces exhalatio- nes quasdam à compositis facile dissolubilibus euolantes, crassiores quidem aere, tenuiores autem aqua, & has perferent varietate qua- dam confusa. *Fic. in Plat. conuin. or. 5. 2.*

¶ SIMILITUDO.

Erasmi Roterdami. Vt momus tauri opificem Deum carpsit: quod non præposuisset oculis cornibus, vbi maxime erat opus: Ita perperam faciunt, qui coronam in vertice ponunt, cum sub naribus magnis apponi conueniat, vt plurimum voluptatis ex odore possint haurire. *in Simil.*

Omen.

¶ DEFINITIO. ET ETYMOL.

Omen, Augurium, quod fit ore quasi Oremen, teste Festo & Var- rone. Est enim rei futuræ enunciatio, ori hominis inciens, diui- no tamen id Numine procurante. *Cic. 1. de Diuin.* Neque solum Py- thagorei Deorum voces obseruauerunt, sed etiam hominum, quæ vo- cantur Omnia: quæ Miores nostri quia valere censebant, idcirco res- bus omnibus agendis quod bonum, faustum, felix, fortunatum quæ- esse, præfabantur. Græcè *αιμαδος, κληροδοσι, φημι, σφραγισθαι οὐρανου.* Hebr. *Nachafé,* à verbo *Nichefch,* auguratus est, augurium fecit, diuinauit, ominatus est. In malam partem sumitur, & de auguriis atque incan- tationibus, vbi diuinaiores per murmura verbis conceptis multa ab omnis mali fonte hausta prædicunt futura.

¶ ΑΡΟΡΗΤΗΕΓΜΑΤΑ.

Dionysius. Cum magistratus per literas forte crearentur, & ipsi contigisset litera *ο* dicenti cuidam per iocum, *μαρολογεῖς*, id est, stul- ta efferes. Dionysii. Imo, inquit *μαρολογεῖς*, monarcho ero. Et ade- ptus magistratum, protinus Imperator electus est à Syracusanis. Ma- gni erat animi, quod illo ioco non offenderetur, contentus omen li- teræ secus interpretari. *Plur. in Reg. apoph.*

P. Amilius è foro domum reuersus, cum filiam puellam nomine Tertiam reperisset lachrymantem, rogauit quid haberet? respon- dente, Perseus nobis interitū (id erat nomen catelli, quem puella ha- bebat in deliciis) Sic felix, inquit, o filia! omen accipio, moxque in bellum profectus, pulcherrimum de hoste triumphum egit. *Plur. in apoph.*

Nero. In Oedipode fabula, quam Nero nouissimam recitauit, in hoc versu decidisse legitur:

Ουκ αν μὲν αὐτῆ σὺν πατρὶ, μετὰ πατρί.

Iustit mors me mater, scior & pater.

Nam & Oedipus patrem occiderat inciens, matrem vxorem du- xerat: Ita Nero sciens Claudium patrem occiderat, matrem constu- pratam interfecerat, & Octauiam vxorem indignis tractarat modis. *Sueton. in Nerō.*

Orho Imper. Cum in augurando tempestas esset orta, atque ipse grauius esset prolapsus, identidem obmurmurasse dicitur: *τιμὸς ἡγὲρ φαεινὸς ἀνδρός:* id est, quid mihi cum longis tibiis? Sentiens, se frustra sacrificiis & piaculis conari placare manus Galbæ. *Sueton. in eius Vita.*

¶ ADAGIA.

Bene sit *αγαλὸς ἔσθ.*
Omnis vox, cum quis rem quampiam nouam & aduam auspi- catur. Quod sanctum felix, sit.

Cum Musis, *ὠτὴ Μουσῶν.*
Id est, Musis bene fortunantibus. De dactylis autem, qui dactylus dicitur.

Adfint Dii beati. *Ἐν δὲ Θεοῖς ἡδύγεγες.*
Id est: Felices adfint superi. Sermo est bene ominatus, vt quæ- diam aggr. ediuanda. Das uolte Gott,

Mercurio dextro.

Helychius indicat, veteres in sacris quodam silere conueni- pre- profars Mercurium. Per iocum vsurpare licebit, sed quid ager- mur noui.

In morbo consumat, *Seneca.*
Potest ab amico dici, qui nolit deesse amico, quod morbo- morbus incidit. Potest & ab inimico, qui malo vore morbo optat.

In tuum ipsius caput *Demosthenes.*
Quoties in aurorem mali malum retorquetur, aut trahitur, et dicunt: *εἰς τὸ ἄνθε κίφαλον.*

Omnis.

¶ DEFINITIO. ET ETYMOL.

Omnium obseruatio contactu aliquo religionis auctoritate pro- nam non fortuito metu, sed diuina prouidentia conueni- ditur. *Val. Max. 1. 1. c. 5.*

¶ Loci Bibliici.

Omnis pro multis, *1. Cor. 14. & 31. Philip. 2. v. 21.* pro quibus- define, *2. Reg. 8. v. 9. Matth. 4. 23. & 7. 8. & 9. 11. & 31. & 32. & 33. & 34. & 35. & 36. & 37. & 38. & 39. & 40. & 41. & 42. & 43. & 44. & 45. & 46. & 47. & 48. & 49. & 50. & 51. & 52. & 53. & 54. & 55. & 56. & 57. & 58. & 59. & 60. & 61. & 62. & 63. & 64. & 65. & 66. & 67. & 68. & 69. & 70. & 71. & 72. & 73. & 74. & 75. & 76. & 77. & 78. & 79. & 80. & 81. & 82. & 83. & 84. & 85. & 86. & 87. & 88. & 89. & 90. & 91. & 92. & 93. & 94. & 95. & 96. & 97. & 98. & 99. & 100.* Omnis in eodem sensu, vt totus, *Marc. 2. v. 13.* Omne pro prefecto & cumulat. *1. Cor. 13. & 2. Ephes. 1. v. 5.* Omnia in celo sunt, hyperbole familiaris, *Deut. 3. v. 25. Ad. 2. 5.* Omnia mur ad tribunal Christi. *Rom. 14. v. 10. 2. Cor. 5. v. 10.* Omnia in terra sunt, *1. Cor. 5. v. 18.* Omnia in primitiua & palæstræ morum Ecclesia communia erant, *Act. 2. v. 45. & 4. v. 32. & 5. v. 42.* Omnia in Christo condita, *Ioan. 1. v. 3. Coloss. 1. v. 16. Heb. 1. 2. & 1. v. 2. & 2. v. 10.* Omnia in Deo data, *1. Cor. 15. v. 22.* Omnia in Dei gloria in Christi nomine facienda, *Coloss. 3. v. 17.* Omnia per Christum facta, *Ephes. 1. v. 10.* Omnia munda mundis, *1. Th. 1. v. 15.* Omnia in spiritualibus, & vitæ spirituali postponenda, *Math. 18. & Luc. 12. v. 33. Ioan. 2. v. 25.* Omnia Deo possibilis, *19. v. 26. Marc. 10. v. 27. & 37.* Omnia credentis possibilis, *Marc. 9. 23.* Omnia probanda, *1. Cor. 15. v. 27. Heb. 2. v. 8.* Omnia Deo tribuenda, *Rom. 15. v. 18. & 1. Cor. 3. v. 5. & 4. v. 7. Iacob. 1. v. 17.* Omnia ad edificationem fiant, *1. Cor. 14. v. 26. & 40.*

¶ PHILOSOPHICÆ SENTENTIÆ.

Omnis non vniuersale significat, sed quod vniuersale dicitur, vt *lib. 1. c. 5.*

Omnis significat prædicatum dici de omnibus comprehensibile specie indituidis. *Amb. in lib. de inter.*

Omnis significat vniuersalem multitudinem, quæ sub diuersis comprehenditur, à singulari autem articulo vnam ipsam multitudinem profecta *ibid.*

Omne dictum est, quod omnia complectitur: nullum quæ- hil. *Mag. in lib. de inter.*

Omnis & nullus signa distributiva non significant modum vniuersitatis absolute, sed applicationem termino distributo. *1. v. 10. in peri her.*

Omnia quodammodo sunt in omnibus pro conditione, vt quibus insunt. *Porph. de occasi.*

Omnia in omnibus sunt, proprie vero in vnoquoque. *Theo. in Theo. prop. 103.*

Omnia qui sequitur, nihil assequitur. *Fic. epist. lib. 1.*

Omne quod mouetur, ab alio mouetur. Falla est præpositio in rebus corporis *Ioan. Franc. Pic. Mirand. ex am. qua. dicit. per. 1. cap. 18.*

¶ ADAGIA.

Larum & angustum. *πῶτος τὸ εὐκλειπὸν καὶ στενὸν.* *Apposite torquetur in eos, qui adulescentes recte docent, aut qui cum, quine populo recte conuentionur, aut fecer.*

Loca seruaque.
Quoties omnia nostra cum aliquo communicamus, cum eo in- riat, conferre dicuntur. *Cic.*

Nec animans nec inanimem. *πῶτος τὸ ἄνευ ζωῆς καὶ ἄνευ ψυχῆς.* *Premur, cum nihil omnino ex capientiam significamus.*

Pueri senesque.
Omnium quos sol videt.
Sunt & ille figure pronerbiales: Omnis qui terra possidet, quos sol videt, p̄sumus optimatum.

Onus.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

Onus oneris, Pondus, Sarcina, fœderes, fœderis, fœderis. Hebr. Massa, verbo Massallevauit, vt facere soletis qui rem ponderosam...

BIBLICI LOCI.

Christi leue, ideoque ferendum, Matth. 11. Versi. 29. 30. onus quodque parabit, Rom. 14. 12. Gal. 6. 5. onus & infirmitas fra-

POETARVM DICTA.

Quid. Amor. 2.

Celamus, an subitum luctando accendimus ignem? Celamus: leue sit, quod bene fertur onus. Vidi equitatas mota face crescere flammam, Et vidi nullo concussente mori.

Tempus est, quod nequeas capiti committere pondus, Et pressum reflexo mox dare terga genu. Omnia non pariter verum sunt omnibus apta, Fama nec ex equo dicitur vlla iugo.

PHILOSOPHICÆ SENTENTIÆ.

Onus in mouentem partem, id est, dextrum, sed in motum, ad dextrum, insilire debet, alioquin non mouebit, aut difficilis erit, Arif. de anim. in seculu. c. 4.

Opes.

DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

Opes numero plurali dicuntur ea omnia, quibus freti possunt aliquid, siue bona fama, existimatio, autoritas, diuitiæ, copulatio, & cetera huiusmodi. Antiquo nomine Ops veteres pro opibus vocabantur, à quibus pauper dictus est inops.

BIBLICI LOCI.

Opes Deo sunt, Gen. 11. v. 7. & 13. v. 14. 15. & 15. v. 18. & 26. v. 3. Job. 42. v. 12. Psal. 22. v. 2. Eccl. 5. v. 18. Opes nimie non appetentur, Rom. 13. v. 8. Eccl. 5. v. 9. Opes stari & dererupte cum mendaciorum, scemore & rapinis paræ, inutiles, Rom. 13. v. 11. & 20. & 21. v. 6. & 22. v. 16. & 28. v. 8. 20. Opes interdum suis dominis adferunt, Eccl. 5. v. 12. Opibus affluere vanitas, 2. v. 11.

SENTENTIÆ PHILOSOPHICÆ.

Maxime opibus fruatur, qui opibus non indiget.

Opes bona infidiosa sunt, & sperantibus meliora, quam efficitur: si quid in illis esset solidi, aliquando & implerent. Seneca de Ira.

Quisquis opes sine ratione possidet, non diu possidet. idem epistol. 72.

Maiore tormento possidetur pecunia, quam acquiritur. Seneca epistol. 116.

Sapiens non amat opes, nec respicit possessas diuitias, sed contentum.

Sapiens tunc meditatatur paupertatem, cum in medijs diuitijs consistit. idem de vita beat. 4.

Id age, vt opes potius a te, quam à fortuna petas, idem de tranquillitate animi.

Satis opum est, nihil amplius velle. Quint. Dec. 13.

Magnæ opes possessori fastum conciliare solent, & supercilium. Erasmus epistol.

Opes iniuriarum suspitioni obnoxie. Sal. in com.

Nimie opes magnæ iacturæ locum faciunt.

Modestis hominibus plurimam faciendâ pecunia est. Cur. lib. 7.

Peciores sunt nuper ditati, quam ditati ab antiquo. Plato de Republica.

Opes seditionem efficiunt & malignitatem. Arist. Pol. 2.

Magnæ diuitiæ facile acquiruntur, paræ autem non sine labore, & multo tempore.

Homini stulto & nequam facultatum nullus est modus. Ad quid prodest multa possidere & nihil agere?

Rerum nerui sunt opes.

Ideo pallens est aurum, quia multos habet infidiatores.

Nec equus sine freno, nec opes sine ratione retinari diu possunt.

Nec auratus lectus ægrotum deuat, nec bona fortuna stultum.

Opes vitii magis, quam virtutis ministræ.

Pecunia pariter inuenit amicos & honorem. Plutarch. de cupiditate.

Magnifici pauperes sunt, qui immensas opes cumulant. Diog.

Malo moriens inimicus opes relinquere, quam viuens amicos frustra rogare. Simonid.

Opes honestis viris ac bonis bonæ sunt: improbis vero malæ. Plur. de Diu.

Timidæ sunt opes & amantes vitæ. Eurip. in Ph.

In omnibus opibus est opus, sine quibus nihil recte fieri potest.

Nullus continuo iuste viuens, ditatus est.

Fortuna diuitem hodie, mendicum facit in crastinum.

Argentum, hominibus sanguis & anima est.

Nec puero gladium, nec puero diuitias: nec viro imperitiam.

Cœcæ sunt opes, ac se in precipitantes obcecant.

Opes fortunæ vomitus sunt.

Fœlix qui simul opes, ac mentem habet. Demost. in Olynth.

Auri vis atque opes sunt principibus infensæ: id est, iniquitatis instrumenta. Tacit. Annal. lib. 1.

Neque in familia & argento, quæque ad vsum parantur, nimium est aliquid, aut modicum, nisi ex fortuna possidentis. idem Annal. lib. 2.

Magnæ opes, non tam multa capiendæ, quam haud multa perdendo quæzuntur. Dion. lib. 52.

APAGIA.

Argenti fontes. Aργηρος κρηνη λαδων.

In eos, qui solide quidem atque indolite sed arroganter tamen & confidenter loquuntur, opibus suis freti. Quadrabit in eos etiam, quorum oratio propter opum fiduciam plus satis libera atq; audax videbitur.

Vnde quæque lucrum captant.

In aduocatos, calumniatores, malos Medicos, qui captant unde cuiusque lucrum, competet illud Homericum.

Αειρον παρτι νικειν ἀδωκιστοις ἰδρυαακων

Teque iouis æque uocentem vt eges de uis igne iuibe, Semper enim quæqua patet in iula, piscibus hamo Insidiabuntur: Ventreum famem enecat arua.

Vide Diuitia, Pecunia. Item Auaritia, Liberalitas.

Opinio.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Opinio, Græce δὲ κωνισ, δὲ ἔα, νῆσι, & δὲ ἔα, ὡ, opinor dicitur. Est autem opinio actus intellectus declinantis in vnam partem contradictionis cum formidine alterius. secundum B. Thom. secunda secunda, quæst. 1. articulo. 4. Differunt autem sic opinio, fides, scientia, dubium: & serupulus. Quia Opinio est assensus intellectus ad aliquid, non quia sufficienter moueatur ab obiecto proprio, sed per quandam rationabilem electionem voluntarie declinans in vnam partem.

HHH 3 par-

Terent. And. 4.5.
 Paululum interesse censet ex animo omnia,
 Vt fert natura, facias, an de industria?
 Ter. Heaut. 4.5.
 Nulla est tam facilis res, quam difficilis fiet,
 Quam inuitus facias.
 Valer. Flaccus 2.
 Stabilem quando optima facta
 Dant animum, maiorq; pjs audacia captis.
 Ouid. 13. Met.
 Denique quid verbis opus est? spectemur agendo.
 Idem 1. Art.
 Cum mora non rura est, totis incumbere remis,
 Vitale, & admissis subdere calcas equo.
 Ouid. Fall.
 Annue conanti per laudes ire tuorum,
 Deq; meo pauidos ex cure corde metus.
 Da mihi te placidum: dederis in carissima Ceres,
 Ingenium Sultu statq; caditq; tuo.

ADAGIA.

De opere vel operatione inani & irrita.
 A finem tondes. τὸν δὲ οὐκ ἀνεῖ.
 Cui frustum est illud: οὐκ ἔστιν ἔργον. Id est: asini lanam
 quaris. De his qui sterile querunt ea que nusquam sunt. Effertur
 adagium etiam in hunc modum. Asinus lana.
 Vrem vellis. ἀσὶν ἄλλο.
 (Adagio, vrem cedis, similitimum) Vel quod non sentiat, vel
 quod pils careat.
 Coluum vellis. φάλακρον τίλλεις.
 Vbi quis in anem operam sumit, aut ubi quis auferre conatur,
 quo vacat is, a quo peritur.
 Athiopem latus. Athiopem dealbas. Αἰθίοπα σπυγγίς.
 Natus ille Athiopum nigror, quem Plinius ex rucini sideris
 vapore putat accidere, nulla abluitur aqua, neque collatione
 candescit.
 Mortuum flagellas. νεκρὸν μάστιγι.
 In eos, qui obiurgant illos, qui nihil profus obiurgatione commo-
 ventur, aut qui vita desidentis insectantur ac lacerant.
 A quam e punice postulas.
 Pro eo quod est, frustra ab alio petere, cuius ipse, a quo petis, ma-
 xime est indigens. Du suchst Bratwurst nit Mandspiall.
 Mortuo verba facit. νεκρὸν λέγει λόγους.
 Tunc. Mortuo verba nunc facio.
 Litori loqueris. αἰχμῶν ἰατρὸν λέγει.
 Dicitur in eos, qui frustra suadent vel orant, perinde quasi surdo
 loquantur.
 Aquilam volare doces. ἀετὸν ἰσχυροῦ διδάσκεις.
 In eos, qui monere quempiam conantur in ea re, in qua quum sit
 ipse exercitatus, nihil eger doctore. Du wilt den Hühner die
 schwingen auffhoben.
 Delphinum natate doces. δελφίνου ἰσχυροῦ διδάσκεις.
 Dicitur in eos, qui sententiam eandem declarat. Quod enim
 delphin inter pisces, id aquila inter volucres.
 Delphinum cauda ligas. δελφίνου πρὸς τὸν ὀπίσθιον δέεις.
 In eos, qui quippiam incassum conantur, propterea quod del-
 phinum cauda sit lubrica, nec ea posse teneri queat. Quadrabit
 in eos, qui ex vita quempiam aggrediuntur, qua nequaquam possit
 superari.
 Nebulas diuerberare. νεφέλας ἐλβεῖν.
 Dicitur, qui vel in re stulta, vel que fieri non queat frustra sumit
 operam.
 Asini caput ne laues nitro. οὐκ ἐπιβάλλεις πύρον τῆς κεφαλῆς.
 Ne multum sumptus operae impendas in rem vilem ac fordis-
 dam. Es ist nicht noth, das man den Hund mit den Bratwürsten
 wasche, diuvel man Denzel hat.
 Ad fraclam canis, ptes ἰσχυροῦ ἰσχυροῦ δέεις.
 Suidas ostendit dici solitum de his, qui frustra laborant. Quan-
 quam non in scite accommodabitur, ubi non responderet officis alt-
 cuius, aut ubi quis suader obstinato, aut orat inexcusablem.
 De fumo discipulare.
 In Philosopho dictum, qui de rebus nihil nimum anxie dispu-
 tant. Οὐδὲν εἰν ταυθεντερεῖν ἔχον.
 Arenam metris. ἀμμοῦ μετρέεις.
 Hoc est, rem infiniti laboris, atque inexplicabilem inceptas: aut
 frustra conaris, quod neque as efficere.
 Arenae mandas femina. εἰς ἄμμοον ἐπιτέεις.
 Propterea quod sterilem arenam maxime litorales, nec idoneas ad
 sementem.
 Quid facis Oenone quid arena femina mandas?
 Non profecturus litora bobas aris.
 De lana caprina.
 Natus ab euenis. Apparet de duobus contentiose decertantibus,
 utrum lanam haberet caper an setas. Loquitur de morosis in ami-
 citia qui quantu libet stiuola de causa litem cum amico suscipi-
 unt. Horat.

In Aqua scribis. εἰς ὕδωρ γράφεις. Lucian.
 Hoc est, Nihil agere. Xenarchum apud Aristotem.
 In scribo vno: si qua turar semina.
 Irem Catullus.
 Mulier cupido quod dicit amanti
 In vento, & rapida scribere oportet aqua.
 De frustra laborantibus qui rem inuener captant.
 Ignem difficere. εἰς τὸ πῦρ ἐλβεῖν.
 Id est: Ignem diuerberare. Aristides: Non intellegit
 res sum, omnibus illis prouerbis, obnoxium esse: quod quum
 berares, quod lapidem elixares: quod in saxu sementem faceres.
 Isthum perfodere.
 Dicebantur, qui magno quidem conatu, sed inuicem
 liquida.
 In arena edificas. εἰς ἄμμοον οἰκοδοεῖς.
 Recte & sur pabitur, ubi quis negotium aggreditur inuicem
 rum, utpote non recte iactis ante fundamentum.
 Partici loqueris, ptes τὸν τοῦ γοῦ λέγει.
 Plaut. in Trucul. Vt pat pro eo quod est, taciturno loqui
 quit, ego paries loquere tu.
 Cribroaquam haurire. κροτίδιον ὕδωρ ἀναρῶν ἰσχυροῦ.
 Quod etiam in obliuiofos, non inconcinnè dicitur. Effertur
 hunc modum: In dolium per sulcum aquam hauris. Διὰ τὸν
 στρὴν ἐν τῷ ἰσχυρῷ γὰρ.
 In aquam sementem facis. εἰς ὕδωρ ἐπιτέεις.
 Quo quidem, nulli esse credi potest all'goria Enagades, qui
 quod in petras incidit. Nam hoc terra genum fore placet
 non potest aratro proficiendi.
 Et operam & retia perdere. Plaut. in Rudens.
 Id quidem circa tropam dictum est a sene, qui Olympum
 piscatum miserat, cum esset noctu tempestas, et in galea
 stius erit, stropo adhibito dicitur in captorem, cui nulla
 captium.
 Stenilem fundum ne colas. στείλον ἀγρὸν οὐκ ἐπιτέεις.
 Ne doceas inuicem nec felicitatem queas in diuitibus.
 Vrem mergis vento plenum. Αετὸν ἰσχυροῦ πλεον.
 Competi in eum qui frustra conatur, ut qui colligunt
 bilem, quod inflatus ster quantu sumit immergetur in mare.
 Causam Arabiam ferere. τὴν κοίτην ἀραβίαν ἐπιτέεις.
 Pro frustra sudare. αὐτὸν ἐν τῷ περὶ δύσκολου ἔργου
 operam sumere. Lucian.
 Arancarum telatexere. τὰ ἀράκων ἐπιτέεις.
 Est in re stiuola nullius frugis, infatum atque excruciatum
 laborem.
 Arare litrus. αἰχμῶν ἀγρὸν.
 Est sterilem operam sumere. Αἰσὼν ἐν Θεωμ.
 Quid peris exirenis positus telluris in ortu
 Cultor arenarum vates, cui litrus ar arandus?
 Hunc peculiaris vus erit, quum officium impendat
 quo nihil sit fructus aliquando percipitur.
 Emulis paleis, parum fructus collegi. οὐκ ἔστιν ἄλλο
 ἀετὸν ἐπιτέεις.
 Multo labore, non multum emolumentum sum conatur: in
 verbo sermone paululum bona sententia, ex ingenio quatuor
 nimum doctrina reuult.
 Ouum adglutinas. ἀδὲν κολλεῖς.
 Ridiculis laboras, qui fructum omni putamen glitius seruit
 argentare conetur. Diogenia.
 Penelopes telam texere.
 Est inanem operam sumere, & rursum destruat quod
 Vide Homer. in Odyss.
 Oleum & operam perdidit.
 Quicquid in sumptu seuer, seu laboris, id frustra in sumptu
 Plautus. Es ist Christum vnd Tauf verlohren.
 Bos ad Ceroma.
 Pro eo est, quod est, docere inuicem: aut ad id inueni
 ptam asfiscere, ad quod obendum minime sit idoneum, cuius
 genio repugnante. D. Hieron.
 Nihil agere.
 Suidas hunc versiculum citat ἐ Cratini fabulæ, cui titulus
 Καὶ ταῦτα πρὸς τὸν φάρον ἀνεῖδὲν ἰσχυροῦ.
 At que ista faciens quidam aut faciens nihil.
 Admetus, subesse prouerbum quod quadrat in eos, qui
 laborant.
 Peritus ἀπὸ φάρον ὡς καὶ τὰ ἀστὴρ καὶ γὰρ
 Dicit consuetum, ubi quis frustratus perdidit operam
 pensam.
 Nopff vnd Mals ist alles verlohren.
 Quid opus erat longis cauere tibus? τὴν ἀγρὸν ἐν τῷ
 αἰσὼν.
 Id inuit conuenire in eos qui sumptuosè inuicem
 sumptum.

audiri suo nihil ferme fructus adducunt preter aliquantulum famam plurimum invidia.

Asinus balnearios dicitur esse paruos. Dicitur in eos, qui de suis laboribus ipsi nihil fructus caperent. Psalms.

Mare exhauris. Salarem inveni. De eo, qui conatur, quod effici non possit. Exurere mare. Propert.

Tu prius & fluctus poteris siccare marinos, Atque morti alii detrahere astra manu.

Mucas depellere. melius vis pavorem. Dicitur de eo, qui iocoso atque inutili fungitur officio.

Aures queris. deitas Ceteris. Rem vagam & captivam sequeris. Persius.

An passim sequeris cornes restaque, lutoque? Humi hauris. xaxai avthas.

De inanis laborantibus dicitur. Zenodo. Influit quod exhauritur. in ipse iavros pavov.

Vbi quis frustra sumit operam in re quapiam. Et Tantalus horto fructus colligit. Tantalos avthos pavov.

Id est: Ea consueveris, quae nunquam sunt, aut quibus frui non licet.

Dentem dente rodere. Dicitur qui carpit eum, qui neque laedi queat, neque sentiat, aut qui mordet pari mordacitate praeclitum quempiam. Martial.

Ore pallium texere. Oglei xaxinos v pavov. Dicebatur, qui manus pararet abusu. Aristoph.

Ver ex anno tollere. ca rō inavrtō rō iag iavgeiv. Dicebatur qui id, quod in negotio quapiam erat praecepum tolle-

ret. Bulbos querit. Bōdōs Ceteris. Locus proverbialis in eo est (iuxta Persium) Obispo capite defigunt luminaria terra.

Nudus nec a centum viris spoliatur. Adductus proverbium, vulgo iactatum D. Chryso. quo significabitur conatus inanis.

In lapides pugnant, nec lapidem tollere poterant. in diē labois iavxovto, dōi dō: ēē v xaxinos Ceteris, Plutarch.

In eos, qui praesens commodo non fruuntur, vel ob ignaviam, vel ob peruersam de rebus opinionem: ut qui vel saxum grauentur ex acervo tollere quo repellant aduersarium. Torquebitur non inueni-

stet etiam ad inanem operam. Vitem cadis. iavxov dōgeiv. Sumpsum vel a Bacchi sacris, vel ab alijs, qui percussu viribus inane mouent strepitum. Aristoph.

§ SIMILITVDINES.

Sicut pecunia haec corporalis quidem, si sit in sacculo inclusa, ipsa est semper sola: si autem fuerit agitata de manu in manum, vti ipso multiplicatur: vnde vsura dicitur ab vtu: Sic & fides Christi, si quidem otiosa teneatur in corde, non solum ipsa manet quae fuit, sed adhuc minoratur in otio, & torpescit, & segnis efficitur, & paulatim per actus carnales exinanita ad nihilum vadit: si autem exercitata fuerit scripturis, & locutionibus assiduus fuscitata, operibus bonis virtutificata, non solum dico multiplicabitur, sed nunquam desinet crescere, donec viuat homo. In Matth. 24. hom. 33.

Sicut aurum videtur quidem esse splendidum, priusquam mittatur in fornacem, tunc vbi traditur fuerit igni: tunc vero certo dignoscitur, eo quod adulterinum est, ab eo quod est sincerum separato: Sic & nostra opera, vbi diligenter examinaris, tum euidenter reteregetur, videbimusque nos ipsos multis criminibus obnoxios esse. in 6. ad Galat.

Quemadmodum in semine qui seminat, non potest ex hoi deo metere triticum, eo quod oportet & sementem & messem eiusdem esse generis: Sic & in operibus. Qui in carne deposuerit delicias, temulentiam, concupiscentiam absurdam, quae hinc proueniunt ineter. Quae autem sunt ista? supplicium, vitio, probum, risus, corruptio ibid.

Theophylacti, Quemadmodum terra non modo quae huic mandantur, producit: Sic & anima ipsa nequaquam esse debet, praecipis fecisse iam satis contenta, nisi & factis illa excesserit. in 1. Thess. 4.

Honor autem & gloria quae non verbis solum, sed & operibus confert. Ille enim gratis vos arguit: haec vero regis imitatores, quod sane praestantius est: at quae gloriam, quae verbis exprimitur, a nobis deposcit, vt se non solum pie colamus, sed animum ipsam penitus intendamus, geramusque illi morem, vt ex hoc & ipsi proficiamus: nec secus ac solent, qui solis splendorem cum spectant, & demirantur, eo fulgore delectari sibi profuerunt, & eodem illo cum aliquid his est operandum fruuntur, vt contra qui solaris sunt nec sui claritatis, sibi officiant maxime, quia nulli in opere vti hac possunt. in 1. ad Tim. 1.

Naxianzen. Non is qui in verbis sapit, mihi sapiens erit, neque is, qui linguam habet volubilem, animum vero inruditum, sepulchrorum instar, quae extrinsecus sunt ornata & speciosa, intus autem

mortuorum cadauera, & multum recondunt fetorem: sed pauca de virtute loquitur, multa vero ostendit operum: laboriosior est forma pulchritudo: quae concipit potest: quae pingitur industria: nec non diuitiae quae manibus manibus splendet, sed operibus sollet: ac sapientia quae non bonis facientibus eam, Scriptura inquit, & non qui praedicatorum in oratione consolatoria de patris calamitate.

Ve ignem vitro licet splendor, & vnguentum suauiter odoratur: ita bona opera vtilitas necessario comitari confatur. in Meliss. part. 1. ser. 7.

Marci tremite, quemadmodum operibus & sermonibus festatur animi cogitatio: sic cordis operationibus & sermonibus De lege spiritali.

Qui ante praceptorum operationem spiritus operam accipiam quae sit, seruo tunc emptio non est abimilis: qui semper aptus fuerit, vna cum rebus venalibus etiam libertatis liberabitur. De ijs qui se putant operibus iustificari. Semen non exercitio accepto augmenio sine terra de qua quae homo qui quom vililitas capiet sine laboribus voluntatis uinoque adiutorio. ibid.

D. Augustini. Sicut non impediunt a vita aeterna iustitiam peccata venialia, sine quibus haec vita non ducitur: sic etiam terrenam nihil profunt impio aliqua bona opera, sine quibus hinc lime vita cuiuslibet pessimi hominis inuenitur. Veram salutem in regno Dei velut stella ab stella in gloria differunt: sed in damnatione poenae sempiternae tolerabilis erit Sodoma, quae terius ciuitatis, & erunt quidam duplo amplius quibus haec generis filii. De spiritu & litera. 6. 38.

Quando laborat cum gaudio operarius in agro? Quando dicit in arborem, & fructum videt, quando attendit regem ad cūtare propiciu vberitatem, non sine causa dorfum inuenit: non sine causa manus attriuit, frigus & aestus tolerauit: in hoc vult Apofolus, vt cum gaudio hoc faciant, non cum tristitia. In hoc expedit vobis, sed illis, si cum tristitia faciant. Similemque Dominico operetur bonum, vt simul deinde confectum. In vobis Domini in Matth. fer. 16.

Hilaris, vt lumen ex oleo luminis habet: causam: ita rituales gloriae retineamus, doctrina atque operatio: vnde nostrum, sedes scilicet & prudentia: vix, & omnium sensum operationis doctrinae: pinguecat. in Psal. 140.

Cypriani, Episcopus facit templum consecratum, praesentians, non consecratum iis ipsis temporibus in sepulchro nisi ante esset consecratus Episcopus, nullum iborum vti valeret, esse: puerilia, stulta & ludicra: ita Christianos operam suam consecratus, bona facit opera, sed non per haec magister Christianus efficitur: hoc enim solius fidei est, imo nulli merito: nihil priorius valeret omnia opera essent: vix impati-

nabilia peccata. de singularitate clericorum. Bernhardtus, Sicut ex corpore huius vitam ex motu suo degredit ita & fidei vitam ex operibus bonis. Itaque vita quidem corporis anima, per quam mouetur & sentit: vita vero fidei, dicitur esse per illam operatio. fer. 12. de resurrectione Damian.

Taliorum, vt hyeme abores omnes similes sunt arboribus, nec ferre ab arboribus interfecti possunt: sic nec iusti ab iniustis dignoscuntur, sed similes sunt in hoc seculo. Vt in alio et iunctus arboris cuiusque declaratur & patet: sic bonorum facta declarantur & patebunt, cum illucina interfectio Domini, & omnes hilares & gaudentes in illo seculo reuertentur. B. Anselmi, videndum est sic inter Deum & homines de angelo quomodo inter Imperatorem terrenum & sibi obsequens. Tunc quippe sunt genera hominum, quae terreno Imperatori seruient. Alii enim seruunt pro terris quas habent, nihil aliud operantur, nisi quod tenent. Alii quod terras recuperare volunt, quae sunt patentes aliquid sua culpa perdidit. Alii vero pro solitudine operantur. Illos itaque Dominus honestius tractat, qui nihil vnguentum ad operantur, nec aliquid quod habent, quae eueli formidant. Alii vero voluntate domini sui conseruant. Illos vero, quorum parum est operum, peccauerunt, quia pro illorum hereditate sibi seruientibus operantur: vilius tractat, modisque diuersis tenent, videlicet conuincendo, blandiendo, quaedam graui iubendo, quandoque etiam flagellando. Quae si haec omnia humiliter sustulerint, & domini sui misericordiam patienter expectauerint, tandem eis dominus hereditatem pariter suorum reddit. Si vero noluerint haec tolerare, nec suum vultum hereditatem recuperare, nec aliud vult eis dominus dare. Illi tamen nihil aliud quae vult quam soliditas, & vt bene palam: tunc imperatori obsequuntur, quadiu hoc eis largitur. Quae si illi imperator dante donauerit, laudant eum, & dicunt, quod vere domino palam stiterit, statim recedunt ipso vituperato & incipiunt seruare ipsi palam stiterit, statim recedunt ipso vituperato & incipiunt seruare ipsi palam stiterit, statim recedunt ipso vituperato & incipiunt seruare ipsi palam

PC

POLYCAL

In patris sui A. ad culpa perditum haereditario iure perue-

Terium autem hi. qui tantum pro terrenis ferui-

quasi milites stipendiarii. Sic ergo pro omnia est

Deum quomodo inter alia

Imperatorum suam in similib. c. 80.

Sicut dominum carnalium feruis eligere o-

que ex preceptis feruilibus faciant, aut que non

Sic nos qui ferui nostri Domini sumus, illicitum omnino

debetur, ut vel illa que placet, pro animi oblectatione

ut superbiae abusione calcemus.

ut illa que displicent, pro superbite abusione calcemus.

ut illa que displicent, pro superbite abusione calcemus.

ut illa que displicent, pro superbite abusione calcemus.

ut illa que displicent, pro superbite abusione calcemus.

ut illa que displicent, pro superbite abusione calcemus.

ut illa que displicent, pro superbite abusione calcemus.

ut illa que displicent, pro superbite abusione calcemus.

ut illa que displicent, pro superbite abusione calcemus.

ut illa que displicent, pro superbite abusione calcemus.

ut illa que displicent, pro superbite abusione calcemus.

ut illa que displicent, pro superbite abusione calcemus.

ut illa que displicent, pro superbite abusione calcemus.

ut illa que displicent, pro superbite abusione calcemus.

ut illa que displicent, pro superbite abusione calcemus.

ut illa que displicent, pro superbite abusione calcemus.

ut illa que displicent, pro superbite abusione calcemus.

ut illa que displicent, pro superbite abusione calcemus.

ut illa que displicent, pro superbite abusione calcemus.

ut illa que displicent, pro superbite abusione calcemus.

ut illa que displicent, pro superbite abusione calcemus.

ut illa que displicent, pro superbite abusione calcemus.

2. Theff. 3. 9. 1. Hebr. 13. 9. 19. Orandum preterea est pro Pastoribus & Doctoribus Ecclesiae, Matth. 9. 38. Luc. 10. 2. pro mutua illustratione Dei patris & filii gloriæ, exemplo Christi, Ioan. 17. 9. 1. Et. pro regno Dei, Matth. 6. 10. pro quibusvis hominibus, Regibus & aliis in quibuslibet eminentia constitutis, 1. Timoth. 2. 2. pro sapientia & intelligentia rerum spiritualium, Iac. 1. 5. pro ægrotis, 1. 14. In oratione nostra nihil debemus dubitare, Matth. 7. 7. 7. 21. 22. Marc. 11. 24. Luc. 11. 9. Ioan. 14. 13. 15. 16. 24. Iac. 1. 6. Orationes nostræ ex fide profectæ valent etiam pro fratribus nostris, 1. Cor. 5. 2. 14. 15. Orationes sanctorum offeruntur ab Angelo, Apocal. 8. 3. ad orandi studium adhortatio, Matth. 24. 42. 25. 13. Marc. 13. 33. Luc. 18. 2. Coloss. 4. 2. 1. Theff. 5. 2. 17.

Orandum ubique locorum, Psalm. 103. 22. Ierem. 23. 24. Ioan. 4. 23. 1. Cor. 1. 21. Timoth. 2. 8. cum fiducia, 1. Paral. 17. 25. Matth. 21. 26. 27. Marc. 11. 24. Ioan. 14. 13. 15. 16. 24. Iac. 1. 6. 1. Ioan. 5. 14. orandum in nomine Iesu, Ioan. 14. 13. 15. 16. 24. Iac. 1. 6. 1. Ioan. 5. 14. orandum in Spiritu sancto, Iud. 9. 20 orandum Spiritu, 1. Cor. 14. 15. orandum indefinenter, Psalm. 119. 26. Matth. 7. 7. 7. 21. 22. Marc. 11. 24. Luc. 11. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Orare quemadmodum oporteat, ignoramus, Matth. 20. vers. 20. Marc. 10. 35. Rom. 8. 20. Iac. 4. 3. Orare alium pro alio debere, Ierem. 42. 9. 20. Baruch. 1. 13. 2. Machab. 1. 6. Ephes. 6. 18. Coloss. 4. 2. 1. Theff. 5. 25. 2. Theff. 3. 1. 1. Tim. 2. 1. Iac. 5. 16. quibus locis ostenditur orationibus mutuis iurare se debere fideles, Exempla: Corinthii, 2. Cor. 1. 11. Hebræi, Hebr. 13. 18.

Oratio vera que, Rom. 8. 27. 19. 14. Dei promissionibus niti debet, Exodi. 32. 13. Deut. 9. 27. Oratio Dei verbo conuncta creaturam sanctificat, 1. Tim. 4. 5. oratio ieiunio conuncta, Matth. 17. 21. Marc. 9. 29. Luc. 2. 37. Act. 3. 33. 34.

Orationis vera regula, seu formula, Matth. 6. 9. Luc. 11. 2. Iac. 5. 16. Oratio quomodo, quando, cui, & ubi fieri debeat, & qui petendum, Num. 11. 2. 16. 24. Deut. 4. 7. Iudic. 10. 15. 1. Sam. 1. 11. 2. Sam. 22. 2. 7. 1. Reg. 3. 7. Tob. 3. 11. Iudic. 4. 11. Eccle. 35. 26. Esai. 3. 24. Amos 7. 2. 2. Machab. 5. 24. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Orationes, que sunt, quemadmodum oportet, exaudit Deus, Genes. 16. 11. 21. 17. Exodi. 2. 24. 3. 7. 6. 5. 22. 9. 33. 27. Deut. 4. 7. 15. 9. 1. Sam. 7. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Orationes quorundam quare non exaudit Deus, Deut. 1. 45. 31. 18. Iudic. 10. 1. Sam. 8. 18. 4. Esai. 1. 26. Psalm. 18. 42. Prouer. 1. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Oratio in occulto & propatulo, Matth. 6. 6. 5. Orationis domus, 15. 13. Marc. 11. 17.

SENTENTIAE BIBLICE.

Oratio debet esse fructifera quoad utilitatem postulationem.

Respondens autem (filiis Zebedæi) Iesus, dixit : Nescitis quid petatis. Matth. 20. Amen amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo dabit vobis. Ioan. 16.

Petite, & accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum. ibid. Nam quid oremus sicut oportet nescimus. Qui autem scrutatur corda, scit quid desideret spiritus, quia secundum Deum postulat. Paulus orans pro simuli ablatione audiuit : Sufficit tibi gratia mea. 2. Cor. 12.

Fides

Oratio, siue Preces.

DEFINITIO. ET ETYMOL.

Oratio, Græce ὁ ἰσχυρὸς ἔλεος, & ἡ ἰσχυρὴ ὁρά, oro dicitur. Est autem oratio discipulis pius affectus in Deum, sec. August. & habetur 4. sent. dist. 15. art. 2. De oratione ad Deum hac sect. agit, quæ in omnibus designatur in veteri & nouo testamento.

Oratio est oris ratio, per quam nostri cordis incerta manifesta- tur, sic B. Thom. 4. sent. dist. 15. & B. Thom. secunda sec. q. 83.

Oratio est actus rationis, practicæ scilicet, quia est vel petitio directum à Deo, vel ascensus mentis in Deum. B. Thom. sec. sec. q. 83.

Oratio magistraliter diffinita, est ostensio voluntatis nostræ factæ, quo impetare speramus, id quod desideramus.

Oratio magistraliter diffinita, est ostensio voluntatis nostræ factæ, quo impetare speramus, id quod desideramus.

Oratio magistraliter diffinita, est ostensio voluntatis nostræ factæ, quo impetare speramus, id quod desideramus.

Oratio magistraliter diffinita, est ostensio voluntatis nostræ factæ, quo impetare speramus, id quod desideramus.

Oratio magistraliter diffinita, est ostensio voluntatis nostræ factæ, quo impetare speramus, id quod desideramus.

Oratio magistraliter diffinita, est ostensio voluntatis nostræ factæ, quo impetare speramus, id quod desideramus.

Oratio magistraliter diffinita, est ostensio voluntatis nostræ factæ, quo impetare speramus, id quod desideramus.

Oratio magistraliter diffinita, est ostensio voluntatis nostræ factæ, quo impetare speramus, id quod desideramus.

Oratio magistraliter diffinita, est ostensio voluntatis nostræ factæ, quo impetare speramus, id quod desideramus.

Oratio magistraliter diffinita, est ostensio voluntatis nostræ factæ, quo impetare speramus, id quod desideramus.

Oratio magistraliter diffinita, est ostensio voluntatis nostræ factæ, quo impetare speramus, id quod desideramus.

Oratio magistraliter diffinita, est ostensio voluntatis nostræ factæ, quo impetare speramus, id quod desideramus.

Oratio magistraliter diffinita, est ostensio voluntatis nostræ factæ, quo impetare speramus, id quod desideramus.

Opus.

DEFINITIO ET ETYMOLOGIA.

Opus, Græcè ἔργον, & ἔργον, operor, & ἔργον, arbor, & ἔργον, opus dicitur. Hebr. Pehhullah, Mibphal, Mibphallah.

¶ Loci Biblici.

Operis pro operis vel mercenarii mercede, Lev. 19. v. 13. Esai. 61. 8. Ephes. 6. 8. per metonymiam ex Hebræorum idiotismo.

¶ SENTENTIÆ BIBLICÆ.

Operationis bona ortus.

Operum enim opera nostra operatus es in nobis. Esai. 26. Operum in me, & ego in vobis. Sicut palmes non potest ferre fructum, nisi manserit in vite: sic & vos, nisi in me manseritis, non poteritis vivere.

Modus quo ad intentionem.

Quodcumque agere perueris, dilicite benefacere. Esai. 1. Ergo manducatis sine bibitis, vel aliud quid facitis: omnia quæ manducatis, sed non bibitis.

Profecutionem.

Molificus qui facit opus Domini fraudulenter. Ier. 48. Et quæ fratres mei dilecti stabiles estote, & immobiles, abundanter enim operetur Domini semper, scientes quod labor vester non deficiat in Domino. 1. Cor. 15.

Tempus.

Quodcumque facere poteris manus tua, instanter operare, quia

nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quod tu properas. Eccl. 9.

Ante mortem benefac amico tuo. Non te frauderis, à die bono. Eccl. 14.

Ante obitum tuum operare iustitiam, quoniam non est apud inferos invenire cibum. Ibid.

Simile est regnum cælorum homini patrifamilias, qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam. Matth. 20.

Veni nox quando nemo potest operari. Ioan. 9.

Adiuantes autem exhortamur ne in vacuum gratiam Dei recipiatis: ait enim, Tempore accepto exaudivit, & in die salutis adiuvit. 2. Cor. 6.

Ergo dum tempus habemus operemur bonum ad omnes. Galat. 6.

Proximum adificat.

Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum qui in cælis est. Matth. 5.

Tantum autem auditum habebant, quoniam qui persequeretur nos aliquid nunc euaγγελizet fidem, quam aliquid nunc expugnabant, & in me clarificabant Deum. Gal. 1.

Præmium præparant.

Et cognoui quod non esset melius nisi letari, & facere bene in vita sua. Eccl. 3.

Omne opus corruptibile in fine deficiet, & qui illud operatur, ibit cum illo. Eccl. 14.

Voca operarios, & redde illis mercedem. Matth. 20.

Gloria & honor & pax omni operanti bonum. Rom. 2.

Vniquisque autem propriam mercedem accipiet, secundum suum laborem. 1. Cor. 2.

Qui parce seminat, parce & metet. 2. Cor. 9.

Beati mortui qui in Domino moriuntur.

Opera enim illorum sequuntur illos. Apoc. 14.

Operationis domestica modus.

Qui obseruat ventum, non seminat: & qui considerat nubes, nunquam metet. Eccl. 11.

Qui tenet aratrum. Omnes ij in manibus suis sperauerunt, & vniquisque in arte sua sapiens est: sine his omnibus non edificatur ciuitas. Eccl. 38.

Fructus.

Qui operatur terram suam, satiabitur panibus: qui autem sectatur otium, stultissimus est. Prov. 12.

Qui operatur terram suam, iualtabit æceruum frugum. 10.

¶ PATRYM SENTENTIÆ.

Sic docet me, vt agam, non vt tantum modo sciam, quid agere debeam. Sicut enim dictum est de Domino, quod non nouerat peccatum, & intelligitur non fecerat: sic & iustitiam ille vere dicendus est nosse, qui facit, Aug. sup. Psal.

Bonorum opus fiat non timore, sed amore, non formidine poenæ, sed dilectione iustitiæ, & ipsa enim vera & summa libertas est. Ibid.

Bonum & rectum est omne quod agimus, si nec memoriam decipiat obliuio, nec error intelligentiam, nec iniquitas voluntatem: ab his tribus est omne quod agimus. in Ioan.

Vniquisque pro operibus suis mercedem accipiet: nec possunt in die iudicii aliorum virtutes aliorum vitia subleuare. Hieron.

Quum desideria bona concipimus, semen in terram mittimus: quum vero opera recta incipimus, herba sumus: quum autem ad profectum boni operis ereximus, ad spicam peruenimus: quum in eiusdem boni operis perfectione solidamur, iam plenum frumentum in spica proficimus. Greg. in hom.

Probatio dilectionis exhibitio est operis. Non sibi aliquid credat, quicquid sibi animus, sine testatione operis respondet: de dilectione, conditoris mens, lingua & vita requiritur. Nunquam est amor Dei otiosus, operatur enim magna, si est: si vero operari renuit, amor non est. Ibid.

In opere perfectus non est, cui adhuc linguæ prauitas contradicit, nec in sermone laudabilis, qui hoc, quod loquitur, opere non ostendit. Greg. in mor.

Ad vos ipsos retrorsum recurrite: si Deum vere amatis, exquirite; nec tamen sibi credat, quicquid animus sine operis attestacione responderit, veniet profecto dies ille, in quo pastor pascitorum apparent, & vniuscuiusque facta in publicum deducat. in Hom.

Non solum illa nostra sunt, quo ipsi gerimus, sed etiam illa, de quibus in aliorum actione gaudemus. Leo in serm.

¶ SENTENTIÆ POETICÆ.

Lucan.

Hæremus cunctis Superis temploq, rucensæ Nihil agimus nisi sponte Dei,

Quid. 1. Fast.

Ingenium vultu statq, caditq, tuo

HHHH 4 Ter.

Terent. And. 4.5.
 Paululum interesse censet ex animo omnia,
 Vt fert natura, facias, an de industria?
 Ter. Heaut. 4.5.
 Nulla est tam facilis res, quam difficilis fiet,
 Quam inuitus facias.
 Valer. Flaccus 2.
 Stabilem quando optima facta
 Dant animum, maiorq; pjs audacia captis.
 Ouid. 13. Met.
 Denique quid verbis opus est? spectemur agendo.
 Idem 1. Art.
 Cum mora non tanta est, totis incumbere remis,
 Vitale, & admissis subdere calcar equo.
 Ouid. Fall.
 Annue conanti per laudes ire tuorum,
 Deq; meo pauidos ex cure corde metus.
 Da mihi te placidum: dederis in carissima Ceres,
 Ingenium Sultu statq; caditq; tuo.

ADAGIA.

De opere vel operatione inani & irrita.
 A finem tondecis. τὸν δὲ οὐκ ἀποφύσσει.
 Cui frustum est illud: οὐκ ἔστιν ἔργον. Id est: asini lanam
 quaris. De his qui sterile querunt ea que nusquam sunt. Effertur
 adagium etiam in hunc modum. Asini lana.
 Vrem vellis. ἀσίνος τίλλει.
 (Adagio, vrem cedis, similitimum) Vel quod non sentiat, vel
 quod pils careat.
 Culum vellis. Φυλάκεδὸν τίλλεις.
 Vbi quis in anem operam sumit, aut ubi quis auferre conatur,
 quo vacat is, a quo peritur.
 Athiopem laetas. Athiopem dealbas. Αἰθίοπα σπυρίχεις.
 Natus ille Athiopiū nigro; quem Plinius ex rucini sideris
 vapore putat accidere, nulla abluitur aqua, neque collatione
 candescit.
 Mortuum flagellas. νεκρὸν μάστιγι.
 In eos, qui obiurgant illos, qui nihil profus obiurgatione commo-
 ventur, aut qui vita desidentis insectantur ac lacerant.
 A quam e punice postulas.
 Pro eo quod est, frustra ab alio petere, cuius ipse, a quo petis, ma-
 xime est indigens. Du suchst Bratwurst nit Hundspiall.
 Mortuo verba facit. νεκρὸν λέγει λόγους.
 Tunc. Mortuo verba nunc facio.
 Litori loqueris. αἰετὸν λέγει λόγους.
 Dicitur in eos, qui frustra suadent vel orant, perinde quasi surdo
 loquantur.
 Aquilam volare doces. ἀετὸν ἐν ἠλασθῶν διδάσκεις.
 In eos, qui monere quempiam conantur in ea re, in qua quum sit
 ipse exercitatus, nihil eger doctore. Du wilt den Hühner die
 schwingen auffhoben.
 Delphinum natate doces. δελφίνου ἠχθῶν διδάσκεις.
 Dicitur a metaphora sententiam eandem declarat. Quod enim
 delphin inter pisces, id aquila inter volucres.
 Delphinum cauda ligas. δελφίνου πρὸς τὸν ὀπίσθιον δέεις.
 In eos, qui quippiam incassum conantur, propterea quod del-
 phinum cauda sit lubrica, nec ea posse teneri queat. Quadrabit
 in eos, qui ex via quempiam aggrediuntur, qua nequaquam possit
 superari.
 Nebulas diuerberare. νεφέλους ἐλβεῖν.
 Dicitur, qui vel in re stulta, vel que fieri non queat frustra sumit
 operam.
 Asini caput ne laues nitro. οὐκ ἐπιβάλλεις πύρον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς.
 Ne multum sumptus operae impendas in rem vilem ac fordis-
 dam. Es ist nicht noth; das; ma in den Hund mit den Bratwurst
 wasser; die weil man Benzol hat.
 Ad fraclam canis, ptes ἰθρῶν, οὐκ ἔστιν ἔργον.
 Suidas ostendit dici solitum de his, qui frustra laborant. Quan-
 quam non in scite accommodabitur, ubi non responderet officis alt-
 cuius, aut ubi quis suader obstinato, aut orat inexcusablem.
 De fumo discipulare.
 In Philosopho dictum, qui de rebus nihil nimum anxie dispu-
 tant. Οὐδὲν εἰν ταυθεντρεφῆν ἡδον.
 Arenam metris. ἀμμοῦ μετρεῖς.
 Hoc est, rem infiniti laboris, atque inexplicabilem inceptas: aut
 frustra conaris, quod neque as efficere.
 Arenae mandas femina. εἰς ἄμμοον ἐπιτίθεις.
 Propterea quod sterilem arenam maxime litorales, nec idoneas ad
 sementem.
 Quid facis Oenone quid arena femina mandas?
 Non profecturus litora bobus aris.
 De lana caprina.
 Natus ab euenis. Apparet de duobus contentiose decertantibus,
 utrum lanam haberet caper an setas. Loquitur de morosis in ami-
 citia qui quantu libet stivola de causa litem cum amico suscipi-
 unt. Horat.

In Aqua scribis. εἰς ὕδωρ γράφεις. Lucian.
 Hoc est, Nihil agere. Xenarchum apud Aristotem.
 In scribo vmo: si qua turar semina.
 Irem Catullus.
 Mulier cupido quod dicit amanti
 In vento, & rapida scribere oportet aqua.
 De frustra laborantibus qui rem inaner captant.
 Ignem difficere. εἰς τὸ πῦρ ἐλβεῖν.
 Id est: Ignem diuerberare. Aristides: Non intellegit
 res sum, omnibus illis proverbijs, obnoxium esse: quod, quum
 berares, quod lapidem elixares: quod in saxu sementem faceres.
 Isthum perfodere.
 Dicebantur, qui magno quidem conatu, sed inuicem inuicem
 liquida.
 In arena edificas. εἰς ἄμμοον οἰκοδομῶς.
 Recte & sur pabitur, ubi quis negotium aggreditur inani-
 rum, utpote non recte iactis ante fundamentum.
 Partici loqueris, ptes τὸν τοῖον λόγους.
 Plaut. in Trucul. Vt pat pro eo quod est, taciturno loqui
 quit, ego paries loquere tu.
 Cribroaquam haurire. κροτίδιον ὕδωρ ἀναρῶν ἐκ τῆς κροτίδος.
 Quod etiam in obliuio, non inconueniente dicitur. Effertur
 hunc modum: In dolium per solum aquam hauri. Διὰ τὸν
 σῆρ τιν ἰσθητικὸν ἴσθι.
 In aquam sementem facis. εἰς ὕδωρ ἐπιτίθεις.
 Quo quidem, nullus esse credit potest all'goria Enagades, qui
 quod in petras incidit. Nam hoc terra genum sere pterea
 non potest aratro proficiendi.
 Et operam & retia perdere. Plaut. in Rudens.
 Id quidem circa tropam dictum est a sene, qui Olympum
 piscatum miserat, cum esset noctu tempestas, et in petras
 stius erit, stropo adhibito dicitur in captorem, cui nulla
 captium.
 Stenilem fundum ne colas. στείλον ἀγρὸν οὐκ ἐπιτίθει. Lucian.
 Ne doceas inodilem nec felicitatem quocumque in animo
 Vrem mergis vento plenum. Αετὸν ἰσθῶν ἐπιτίθει.
 Competi in eum qui frustra conatur, ut qui colligere
 bilem, quod inflatus ster quantumvis immergetur in mare.
 Causam Arabiam ferere. τὴν κοίτην ἀραβίαν ἐπιτίθει.
 Pro frustra sudare. αὐτὸν ἐν τῇ περὶ δύσκολου ἔργου
 operam sumere. Lucian.
 Araneam telatexere. τὴν ἀράχην ἐπιτίθει.
 Est in re stivola nullus frugis, infatum atque excruciatum
 laborem.
 Arare litrus. αἰετὸν ἀρῶν ἀγρῶν.
 Est sterilem operam sumere. Αἰσὼν ἐν Θεωμ.
 Quid peris exirenis positus telluris in ortu
 Culum arenatum vates, cui litrus ar anadem?
 Hunc peculiaris vis erit, quum officium impendat
 quo nihil sit fructus aliquando percipitur.
 Emulis paleis, parum fructus collegi. οὐκ ἔστιν ἔργον
 ἀετῶν ἐν ὑψηλοῦ ἀγρῶν.
 Multo labore, non multum emolumentum sum conatus: in
 verbo sermone paululum bona sententia, ex ingenio quatuor
 nimum doctrina reuul.
 Ouum adglutinas. ἀδὲν κολλῶς.
 Ridelicet laborans, qui fructum omni putamen glitius seruit
 argentare conetur. Diogenia.
 Penelopes telam texere.
 Est inanem operam sumere, & rursum destruat quum
 Vide Homer. in Odyss.
 Oleum & operam perdidit.
 Quicquid in sumptu seuer, seu labori, id frustra in sumptu
 Plautus. Es ist Christum vnd Tauf verlohren.
 Bos ad Ceroma.
 Pro eo est, quod est, docere inodilem: aut ad id inueni
 ptam asfiscere, ad quod obendum minime sit idoneum, quum
 genio repugnante. D. Hieron.
 Nihil agere.
 Suidas hunc versiculum citat ἐ Cratini fabulā, cui titulus
 Καὶ ταῦτα πρὸς τὸν φάρον ἀνεῖδὸν ἐν αἰσῶν.
 At que ista faciens quidam aut faciens nihil.
 Admetus, subesse proverbium quod quadrat in eos, qui
 laborant.
 Peritus ἀπὸ φάρον, καὶ τὰ δάκτυλα καὶ γὰρ
 Dicit consuetum, ubi quis frustratus perdidit operam
 pensam.
 Nopff vnd Nalß ist alles verlohren.
 Quid opus erat longis cauere tibus? τὴν ἀγρῶν ἐν τῇ
 αἰσῶν.
 Id inuit conuenire in eos qui sumptuos inuenerunt
 sumptum.

audiri suo nihil ferme fructus adducunt preter aliquantulum fama plurimum inuidia.

Asinus balnearios dicitur in eorum, qui suis laboribus ipsi nihil fructus caperent. *Luc. arch.*

Mare exhauris. *Salazarus in verba.*
De eo, qui conatur, quod effici non possit.
Exurere mare. *Propert.*

Tu prius & fluctus poteris siccare marinos,
Atque, mortali detrudere astra manu.

Mufcas depellere. *Lucius in verba.*
Dicitur de eo, qui iocoso atque inutili fingitur officio.

Aures queris. *Sextus in verba.*
Rem vagam & captiua difficilem sequeris. *Persius.*

Humi hauris. *Lucius in verba.*
De inanis laborantibus dicitur. *Zenodotus.*

Influit quod exhauritur. *Lucius in verba.*
Ebi qui frustra sumit operam in re quapiam.

Id est: Ea consueveris, qua nunquam sunt, aut quibus frui non licet.

Dentem dente rodere.
Dicitur qui carpit eum, qui neque laedi queat, neque sentiat, aut qui mordet pari mor dicitur atque prae dicitur quempiam. *Martial.*

Ore pallium texere. *Ogylus in verba.*
Dicebatur, qui manus pararet abusu. *Aristoph.*

Ver ex anno tollere. *Lucius in verba.*
Dicebatur qui id, quod in negotio sapientiam erat praeceptum tollerit.

Bulbos querit. *Boschius in verba.*
Locus proverbialis in eo est (iuxta *Persium*)
Obstipido capite defigunt luminaria terra.

Nudus nec a centum viris spoliat.
Adhuc proverbium, vulgo innotatum *D. Chrysost.* quo significabitur conatus inanis.

Incer lapides pugnant, nec lapidem tollere poterant. *In d. libris*
In eos, qui praesens commodo non fruuntur, vel ob ignaviam, vel ob peruersam de rebus opinionem: ut qui vel saxum grauentur exaceruere tollere quo repellant aduersarium. Torquebitur non inueniunt etiam ad inanem operam.

Vitem cadis. *Lucius in verba.*
Sumpsum vel a Bacchi sacris, vel ab alijs, qui percussu viribus inane mouent strepitum. *Aristoph.*

§ SIMILITVDINES.

Sicut peccunia haec corporalis quidem, si fit in sacculo inclusa, ipsa est semper sola: si autem fuerit agitata de manu in manum, vti ipso multiplicatur: vnde vsura dicitur ab vtu: Sic & fides Christi, si quidem otiosa teneatur in corde, non solum ipsa manet quae fuit, sed adhuc minoratur in otio, & torpescit, & segnitas efficitur, & paulatim per actus carnales exinanita ad nihilum vadit: si autem exercitata fuerit scripturis, & locutionibus assiduus suscitata, operibus bonis virtutibus, non solum dico multiplicabitur, sed nunquam desinet crescere, donec viuat homo. *In Matth. 24. hom. 33.*

Sicut aurum videtur quidem esse splendidum; priusquam mitatur in fornacem, ferum vbi traditur fuerit igni; tum vero certo dignoscitur, eo quod adulterinum est, ab eo quod est sincerum separato: Sic & nostra opera, vbi diligenter examinariis, tum euidenter reteregeantur, videbimusque nos ipsos multis criminibus obnoxios esse. *in 6. ad Galat.*

Quemadmodum in semine qui seminat, non potest ex hoi deo metere triticum, eo quod oportet & sementem & messem eiusdem esse generis: Sic & in operibus. Qui in carne deposuerit delicias, temulentiam, concupiscentiam absurdam, quae hinc proueniunt inerte. Quae autem sunt ista? supplicium, vitio, probum, risus, corruptio *ibid.*

Theophylacti, Quemadmodum terra non modo quae huic mandantur, producit: Sic & anima ipsa nequaquam esse debet, praecipis fecisse iam satis contenta, nisi & factis illa excesserit. *in 1. Thess. 4.*

Honor autem & gloria quae non verbis solum, sed & operibus consistit. Ille enim gratis vos arguit: haec vero regis imitatores, quod sane praestantius est: at quae gloriam, quae verbis exprimitur, a nobis deposcit, vt se non solum pie colamus, sed animum ipsam penitus intendamus, geramusque illi morem, vt ex hoc & ipsi proficiamus: nec secus ac solent, qui solis splendorem cum spectant, & demirantur, eo fulgore delectati sibi profuerunt, & eodem illo cum aliquid his est operandum fruuntur, vt contra qui solaris sunt nescii claritatis, sibi officiant maxime, quia nulli in opere vti hac possunt. *in 1. ad Tim. 1.*

Naxiantheni, Non is qui in verbis sapit, mihi sapiens erit, neque is, qui linguam habet volubilem, animum vero inruditum, sepulchrorum instar, quae extrinsecus sunt ornata & speciosa, intus autem

mortuorum cadauera, & multum recondunt fetorem: Sicut pauca de virtute loquitur, multa vero offendit operibus. Sicut fermonis per vitae roborat actionem: si quidem longaeuissimior est forma pulchritudo: quae concipit potest: quae pingitur industria: nec non diuitiae quae manibus manibus splendet, sed operibus solent: ac sapientia quae non facientibus eam, Scriptura inquit, & non qui praedicantur in oratione consolatoria de patris calamitate.

Ve ignem vitro lucis splendor, & vnguentum suauiter odoratur: ita bona opera vtilitas necessario comitari conueniunt. *in Meliss. part. 1. ser. 7.*

Marci tremite, quemadmodum operibus & sermonibus festatur animi cogitatio: sic cordis operationibus & sermonibus De lege spirituali.

Qui ante praecceptorum operationem spiritus operam operam quae nit, seruo certe empto non est abimilis: qui sine operam fuerit, vna cum rebus venalibus etiam liberata liberabitur. *De ijs qui se putant operibus iustificari.*
Semen non exercit accepto augmento sine terra de qua quae homo qui quam vililitas capiet sine laboribus voluntate uinque adiuuatio. *ibid.*

D. Augustini, Sicut non impediunt a vita aeterna iustitiam peccata venialia, sine quibus haec vita non ducitur: sic iustitiam tertiam nihil profunt impio aliqua bona opera, sine quibus iustitiae vita cuiuslibet pessimi hominis inuenitur. Verumtamen in regno Dei velut stella ab stella in gloria differunt: sicut in damnatione poenae sempiternae tolerabilis erit Sodoma, quae terius ciuitatis, & erunt quidam duplo amplius quibusdam gentium filii. *De spiritu & littera. c. 38.*

Quando laborat cum gaudio operarius in agro? Quando dicit in arborem, & fructum videt, quando attendit regem ad actum proicipi vberitatem, non sine causa dorfum innotum, sine causa manus attriuit, frigus & aestus tolerauit: in hoc Apolos, vt cum gaudio hoc faciant, non cum tristitia. Innotum expedit vobis, sed illis, si cum tristitia faciant. Similiter Dominico operetur bonum, vt simul deinde confectum. *In Matth. serm. 16.*

Hilary, vt lumen ex oleo luminis habet causam: ita virtutis ritualis gloria retinetur, doctrina atque operatio: vnde nostrum, sedes scilicet & prudentia: vix, & omnium sensuum operationis doctrinae: pinguecat. *in Psal. 140.*

Cypriani, Episcopus facit templum consecratum, praesentem, non consecratum iis ipsis temporibus in scriptura nisi ante esset consecratus Episcopus, nullum ibidem esse valeret, esse: puerilia, stulta & ludicra: ita Christianus operam suam consecratus, bona facit opera, sed non per haec magis Christianus efficitur: hoc enim solus fides est, imo nisi innotum, nihil priorius valeret omnia opera essent: vix impatiabilis peccata. *de singularitate clericorum.*

Bernhardi, Sicut ex corpore huius vitam ex motu suo deperdit ita & fidei vitam ex operibus bonis. Itaque vita quidem corporis anima, per quam mouetur & sentit: vita vero fidei, quam per illam operatur. *serm. 12. de resurrectione Damiani.*

Taliorum, vt hyeme ab arbore omnes similes sunt arboribus, ferre ab arboribus inter nosci possunt: sic nec iusti ab iniustis dignoscuntur, sed similes sunt in hoc seculo. *in Psal. 140.*

Ita in siluam et in tractus arboris cuiusque declaratur & patet: sic bonorum facta declarantur & patebunt, cum illucina innotum Domini, & omnes hilares & gaudentes in illo seculo reuerentur.

B. Anselmi, videndum est sic inter Deum & homines de operibus quomodo inter Imperatorem terrenum & sibi obsequentes. Tunc quippe sunt genera hominum, quae terreno Imperatori seruunt. Alii enim seruunt pro terris quas habent, nihil aliud operantur, nisi quod tenent. Alii quod terras recuperare volunt, quae a patre patentes aliquid sua culpa perdidit. Alii vero pro solitudine operantur. Illos itaque Dominus honestius tractat, qui nihil innotum operantur, nec aliud quam quod habent, quae eueli formidant. Alii vero voluntate domini sui conseruant. Illos vero, quorum pariter innotum peccauerunt, quique pro illorum hereditate sibi seruunt, aliquid vilius tractat, modisque diuersis tenent, videlicet conueniunt, quando, quaedam graui iubendo, quandoque etiam flagellando. Quae haec omnia humiliter sustulerint, & domini sui misericordiam patienter expectauerint, tandem eis dominus hereditatem pariter suorum reddit. Si vero noluerint haec tolerare, nec suam voluntatem reditatem recuperare, nec aliud vult eis dominus dare. Illi autem qui nihil aliud quae vult quam soliditas, & vt bene palam: tunc imperatori obsequuntur, quadiu hoc eis largitur. Quae illi illi palam dante donauerit, laudant eum, & dicunt, quod vere domino palam fliterit, statim recedunt ipso vituperato & incipunt seruare palam militem. Tria igitur haec sunt genera hominum, vt seruo imperatore amico, Tria igitur haec sunt genera eorum, qui superbo de lege delinunt. Primum enim genus sunt angeli, qui aeterna beatorum innotum sibi sic omni intermissione sunt seruientes. Aliud vero genus hominum sunt, qui in qua diu possunt, suae voluntati obediunt, sed ad regnum

2. Theff. 3. 9. 1. Hebr. 13. 9. 19. Orandum preterea est pro Pastoribus & Doctoribus Ecclesie, Matth. 9. 38. Luc. 10. 2. pro mutua illustratione Dei patris & filii glorie, exemplo Christi, Ioan. 17. 9. 1. Et pro regno Dei, Matth. 6. 10. pro quibusvis hominibus, Regibus & aliis in quibuslibet eminentia constitutis, 1. Timoth. 2. 2. & 1. 2. pro sapientia & intelligentia rerum spiritualium, Iac. 1. 5. pro ægrotis, 1. 14. In oratione nostra nihil debemus dubitare, Matth. 7. 7. & 21. 22. Marc. 11. 24. Luc. 11. 9. Ioan. 14. 13. & 16. 24. Iac. 5. 16. Orationes nostræ ex fide profectæ valent etiam pro fratribus nostris, 1. Cor. 5. 2. 14. 15. Orationes sanctorum offeruntur ab Angelo, Apocal. 8. 3. ad orandi studium adhortatio, Matth. 24. 42. & 25. 13. Marc. 13. 33. Luc. 18. 2. Coloss. 4. 2. 1. Theff. 5. 2. 17.

Orandum ubique locorum, Psalm. 103. 22. Ierem. 23. 24. Ioan. 4. 23. 1. Cor. 1. 21. Timoth. 2. 8. cum fiducia, 1. Paral. 17. 25. Matth. 21. 26. 27. Marc. 11. 24. Ioan. 14. 13. & 15. 24. Iac. 1. 6. 1. Ioan. 5. 14. orandum in nomine Iesu, Ioan. 14. 13. & 15. 16. & 16. 23. 26. 1. Ioan. 5. 14. orandum in Spiritu sancto, Iud. 9. 20. orandum Spiritu, 1. Cor. 14. 15. orandum indefinenter, Psalm. 119. 26. Matth. 7. 7. Luc. 11. 9. & 18. 1. & 21. 36. & 24. 42. & 25. 23. Marc. 13. 33. Act. 6. 4. & 10. 2. Rom. 12. 12. Ephes. 6. 2. 18. Coloss. 4. 2. 3. 1. Theff. 3. 10. & 5. 17. 1. Theff. 3. 11. Tim. 5. 2. 5. 2. Tim. 1. 3. 1. Pet. 4. 7. & 5. 9. orandum pro ægrotis, Iac. 5. 14. pro impiis, Exempla: Abraham pro Sodomitis, Genes. 18. 23. Loth pro Segor, 19. 2. 19. Abraham pro Abimelech, 20. 17. Moles pro Hebræis idololatris, Exod. 13. 9. 10. Contra Core, Dathan & Abiron, Num. 16. 48. Samuel pro Saule, 1. Samuel. 15. 35. orandum pro inimicis, Numer. 15. 22. 2. Machab. 3. 33. Matth. 5. 44. Luc. 6. 28. & 23. 34. Act. 7. 60. pro fausto Euangelii successu, Rom. 15. 30. Ephes. 6. 19. Coloss. 4. 3. 1. Theff. 3. 25. 2. Theff. 3. 1.

Orare quemadmodum oporteat, ignoramus, Matth. 20. vers. 20. Marc. 10. 35. Rom. 8. 20. Iac. 4. 3. Orare alium pro alio debere, Ierem. 42. 9. 2. Baruch 1. 13. 2. Machab. 1. 6. Ephes. 6. 18. Coloss. 4. 2. 1. Theff. 5. 25. 2. Theff. 3. 1. 1. Tim. 2. 1. Iac. 5. 16. quibus locis ostenditur orationibus mutuis iurare se debere fideles, Exempla: Corinthii, 2. Cor. 1. 11. Hebræi, Hebr. 13. 18.

Oratio vera que, Rom. 8. 27. & 19. 14. Dei promissionibus niti debet, Exod. 32. 13. Deut. 9. 27. Oratio Dei verbo coniuncta creaturam sanctificat, 1. Tim. 4. 5. oratio ieiunio coniuncta, Matth. 17. 21. Marc. 9. 29. Luc. 2. 37. Act. 3. 33. & 23.

Orationis vera regula seu formula, Matth. 6. 9. Luc. 11. 2. Iac. 5. 16. Oratio quomodo, quando, cui, & ubi fieri debeat, & qui petendum, Num. 11. 2. 16. 24. Deut. 4. 7. Iudic. 10. 15. 1. Sam. 1. 11. 2. Sam. 12. 2. 2. 7. 1. Reg. 3. 7. Tob. 3. 11. Iudic. 4. 11. Eccles. 35. 26. Esai. 3. 24. Amos 7. 2. Matth. 6. 9. 5. 6. & 7. & 7. & 18. 19. & 20. 20. & 21. 22. & 25. 38. Marc. 11. 24. & 13. 33. Luc. 11. 2. 9. & 18. 1. & 22. 40. Ioan. 4. 23. & 9. 31. & 14. 13. & 15. 7. & 16. 23. Act. 1. 14. & 2. 42. & 4. 24. & 10. 2. Rom. 8. 26. & 12. 12. 1. Cor. 14. 13. Ephes. 6. 18. Coloss. 4. 2. 1. Theff. 5. 17. 1. Tim. 2. 1. Hebr. 13. 18. Iac. 1. 6. & 4. 3. & 5. 13. 1. Pet. 3. 12. 1. Ioan. 5. 4. Apocal. 19. 4. 10. & 22. 9. 9.

Orationes, que sunt, quemadmodum oportet, exaudit Deus, Genes. 16. 11. & 21. 17. Exod. 2. 24. & 3. 7. & 6. 5. & 22. 9. 33. 27. Deut. 4. 7. & 15. 9. 1. Sam. 7. 9. 10. & 9. 16. & 12. 18. 2. Sam. 22. 7. 4. 7. 1. Reg. 13. 6. & 17. 22. & 18. 36. 2. Reg. 13. 5. & 20. 5. 2. Paral. 32. 22. & 33. 13. 4. Esai. 15. 7. Tob. 3. 24. Iudic. 4. 7. 8. 12. Psalm. 3. 5. & 4. 2. & 10. 13. & 18. 7. & 22. 25. & 34. 7. & 50. 15. & 55. 17. & 118. 1. & 120. 1. & 145. 19. Prou. 15. 29. Eccl. 4. 9. & 21. 6. & 36. 9. 24. 26. & 48. 22. Esai. 50. 19. & 57. 2. 15. 21. & 55. 7. Iere. 29. 12. Thren. 3. 56. Daniel. 13. 44. Iona 2. 3. Zach. 13. 9. 2. Machab. 3. 22. Ioan. 9. 31. Act. 10. 4.

Orationes quorundam quare non exaudit Deus, Deut. 1. 45. & 31. 18. Iudic. 10. 1. Sam. 8. 18. 4. Esai. 1. 26. Psalm. 18. 42. Prouer. 1. 28. & 15. 29. & 21. 13. & 28. 9. Eccl. 34. 29. 31. Esai. 1. 15. Ierem. 7. 16. & 11. 4. 11. 14. & 14. 12. & 15. 1. Eccles. 8. 18. & 14. 2. 15. 2. Mich. 3. 2. 4. Zach. 7. 2. 13. 2. Machab. 9. 13. Ioan. 9. 31. Hebr. 12. 17. Iac. 4. 3. Orationes piis necessitate, Rom. 15. 30. Phil. 4. 6. Coloss. 4. 2. Iac. 1. 5. & 5. 13. 1. Pet. 4. 7. Orationes publicæ, quo idiomate concepi debeant, 1. Cor. 14. 9. 15. 16. Orationes statim horis fiebant, Act. 3. 1. Orationes Sanctorum, suffragii & odoribus comparatæ, Apoc. 5. 8. Orationes quomodo impediuntur, 1. Pet. 3. 7. 1. Cor. 7.

Oratio in occulto & propatulo, Matth. 6. 6. 5. Orationis domus, 1. 13. Marc. 11. 17.

¶ SENTENTIÆ BIBLICÆ.

Oratio debet esse fructifera quoad utilitatem postulationem.

Respondens autem (filiis Zebedæi) Iesus, dixit : Nescitis quid petatis. Matth. 20. Amen amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo dabit vobis. Ioan. 16.

Petite, & accipietis, vt gaudium vestrum sit plenum. ibid. Nam quid oremus sicut oportet nescimus. Qui autem scrutatur corda, scit quid desideret spiritus, quia secundum Deum postulat. Paulus orans pro simuli ablatione audiuit : Sufficit tibi gratia mea. 2. Cor. 12.

Fides

per in patris sui A dæ culpa perditum hæreditario iure perue-

erunt. Tertium autem hi, qui tantum pro terrenis serui-

modis, quasi milites stipendiarii. Sic ergo pro omnia est

quædam inmer hæretica genera & Deum quomodo inter alia

per se hæretica & Imperatorum suam in similib. c. 80.

Sicut dominorum carnalium feruis eligere o-

portet licet, que ex præceptis feruilibus faciant, aut que non

oportet licet, que ferui nostri Domini sumus, illicitum omnino

esse debemus, vt vel illa que placet, pro animi oblectatione

utere, vel illa que displicent, pro superbia abusione calcemus.

utere, vel illa que displicent, pro superbia abusione calcemus.

utere, vel illa que displicent, pro superbia abusione calcemus.

utere, vel illa que displicent, pro superbia abusione calcemus.

utere, vel illa que displicent, pro superbia abusione calcemus.

utere, vel illa que displicent, pro superbia abusione calcemus.

utere, vel illa que displicent, pro superbia abusione calcemus.

utere, vel illa que displicent, pro superbia abusione calcemus.

utere, vel illa que displicent, pro superbia abusione calcemus.

utere, vel illa que displicent, pro superbia abusione calcemus.

utere, vel illa que displicent, pro superbia abusione calcemus.

utere, vel illa que displicent, pro superbia abusione calcemus.

utere, vel illa que displicent, pro superbia abusione calcemus.

utere, vel illa que displicent, pro superbia abusione calcemus.

utere, vel illa que displicent, pro superbia abusione calcemus.

utere, vel illa que displicent, pro superbia abusione calcemus.

utere, vel illa que displicent, pro superbia abusione calcemus.

utere, vel illa que displicent, pro superbia abusione calcemus.

utere, vel illa que displicent, pro superbia abusione calcemus.

utere, vel illa que displicent, pro superbia abusione calcemus.

utere, vel illa que displicent, pro superbia abusione calcemus.

utere, vel illa que displicent, pro superbia abusione calcemus.

utere, vel illa que displicent, pro superbia abusione calcemus.

Fidei perfectionem.

Et omnia quae cumque petieritis in oratione credentes, accipietis. *Matth. 2. & Marc. 11.*
 Si quis autem vestrum indiget sapientia, postulet a Deo qui dat omnibus affluenter, & non improperat, & dabitur ei. Non ergo existimet homo ille (dubitans) quod accipiat aliquid a Domino. *Iacob. cap. 1.*

Humilitate.

Humilium & mansuetorum semper tibi placuit deprecatio. *Leuit. 19.*
 Subditus esto Domino, & ora cum. *Psal. 36.*
 Respexit in orationem humilium. *101.*
 Quia orat Deum in oblatione, suscipietur, & deprecatio illius usque ad nubes propinquabit. Oratio humiliantis se nubes penetrabit, & donec propinquet non consolabitur, & non discedet donec altissimus aspiciat. *Ecc. 35.*
 Deprecationem laesi exaudiet Deus. *ibid.*
 Propter temetipsum inclina Deus meus aurem tuam, & audi. Neque enim in iustificationibus nostris prosterminis preces ante faciem tuam, sed in miserationibus tuis misis. *Dan. 9.*

Integra quoad affectionem.

Auribus percipe orationem meam, non in labiis dolosis. *Psal. 16.*
 Deprecatus sum faciem tuam in toto corde meo. *118.*
 Dirigatur Domine oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. *140.*
 Prope est Dominus omnibus inuocantibus eum in veritate. *144.*
 Et non iteres verbum oratione tua. *Ecc. 7.*
 Ante orationem prepara animam tuam, & noli esse quasi homo qui tentat Deum. *18.*
 Quum oratis, non eritis sicut hypocritae, qui amant in Synagogis & in angulis platearum stantes orare, ut videantur ab hominibus. Men dico vobis, receperunt mercedem suam. *Matth. 6.*
 Orantes autem nolite multum loqui, sicut Ethnici faciunt: Putant enim quod in multiloquio suo exaudiantur. Nolite ergo assimilari eis. Sic ergo vos orabitis: Pater noster, & c. *ibid.*
 Ve vobis Scribae Pharisei hypocritae! qui comeditis domos viduarum, orationes longas orantes, propter hoc longius accipietis iudicium. *Matth. 23. & Luc. 20.*
 Orabo spiritu, orabo & mente. *1. Cor. 14.*
 Nihil solliciti sitis, sed in omni oratione & obsecratione cum gratiarum actione petitiones vestras innotescant apud Deum. *Phil.*

Continuationem.

Melior est finis orationis, quam principium. *Ecc. 8.*
 Non impediatis orare semper. *Ecc. 18.*
 Videte, vigilate & orate: Nescitis enim quando tempus sit. *Mar. 13.*
 Vigilate omni tempore orantes, ut digni habeamini fugere ista omnia quae futura sunt, & stare ante Filium hominis. *Luc. 21.*
 Sine intermissione orate. *1. Thess. 5.*
 Volo ergo viros orare in omni loco leuantes puras manus sine ira & disceptatione. *1. Tim. 2.*

Segregationem.

Quum oraueris, intra in cubiculum tuum, & clauso ostio ora Patrem in abscondito, & Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi. *Matth. 6.*

Oratio Deum inclinat.

Eritque antequam clament: ego exaudiam: adhuc illis loquentibus ego audiam. *Esa. 65.*
 Petite, & dabitur vobis. Omnis enim qui petit accipit, & qui quaerit inuenit, & pulsanti aperietur. Si ergo vos cum sitis mali, nostris bona data dare, filiis vestris, quanto magis pater vester qui in caelis est, dabit Spiritum bonum petentibus se. *Matth. 7. Luc. 11.*
 Quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam. *Ioan. 14.*
 Respicite filii nationes hominum, & scitote quia nullus sperauit in Domino, & confusus est. Quis enim permanit in mandatis eius, & derelictus est? Aut quis inuocauit eum, & desipxit illum? *Ecclesiast. 2.*
 Qui diligit Deum, exorabit pro peccatis, & continebit se ab illis, & in oratione dierum exaudietur. *3.*

Hocem superat spiritalem.

Hoc autem genus non eijctur nisi per orationem & ieiunium. *Matth. 17.*

Corporalem.

Inuoca me in die tribulationis, & eruam te. *Psal. 50.*
 Orationis exauditionem impedit gratia iniquitatis. *cap. 35.*
 Iniquitatem si aspexi in corde meo, non exaudiet Dominus. *Esa. 27.*

Inuocabunt me, & non exaudiam; eo quod transgressi sunt disciplinam. *Prov. 1.*

Longe est Dominus ab impiis, orationes enim iustorum dicit. *15.*

Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis, & respicit, & non exaudietur. *21.*

Qui declinat aures suas ne audiat legem, oratio eius erit inanis. *28.*

Conuertere ad Dominum, & relinque peccata tua: propinquabit faciem Domini, & minue offendicula. *Ecc. 17.*

Relinque proximo, & c. *Vide Dilectio inimicorum. 28.*

Et quum extenditis manus vestras, auertam oculos meos a vobis, & quum multiplicaueritis orationem, non exaudiam. *Mala. 3.*

Ecce non est abbreviata manus Domini, vt saluare sepepep

aggravata est auris eius, vt non exaudiat: sed iniquitates vestrae

uierunt inter vos & Deum vestrum, & peccata vestra auertunt

faciem eius a vobis, ne exaudiret. Manus enim vestrae, plenas

sanguine, & digiti vestri iniquitate. Labia vestra locuta sunt

iniquitatem, & lingua vestra fatur iniquitatem. Non est qui innotescat

tiam, neque est qui iudicet vere, sed confidunt in vanitate, & loquuntur

vanitates. *59.*

Nos inique egimus, & ad iracundiam provocauimus, & non

inexorabilis es. *Thren. 3.*

Opposuiti nubem tibi (peccatorum) ne transiret oratio tua

ergo & ego faciam in furore, non parcat oculus meus in

rebor, & quum clamauerunt ad aures meas voce magna, non

exaudiam eos. *Ezech. 8.*

Filii hominis, terra cum peccauerit mihi, vt praedictum est, &

excedam manum meam super eam, & conteram eam, & conteram

panis eius, & interficiam de ea hominem & iumentum.

Et si fuerint tres viri isti in medio eius, Noe, Daniel, & Iob,

iustitia sua liberabunt animas suas: filium & filiam non habu-

bunt. *14.*

Cum stabitis ad orandum, dimitte si quid habueris in

oculis, vt & pater vester qui in caelis est, dimittat vobis

intra. *Matth. 6.*

Petitis & non accipitis, eo quod male petatis, vt in conspectu

patris vestri infumatis. *Iac. 4.*

Promouet virtutis operatio.

Bona est oratio cum ieiunio. *Tob. 12.*

Clamauerunt iusti, & Dominus exaudivit eos, & ex omnibus

bulationibus liberauit eos. *Psal. 35.*

Exorabit & facere elemosynam ne despicias. *Ecc. 7.*

Cum quod extruit vnus, alter destruit, quid proderit

dicere ad verumque? Cum quod precatur alius, alius deprecatur

voce exaudiet Dominus? *34.*

Scimus autem quia peccatores Deus non audit: sed si quis

cultor est, & voluntatem eius facit, hunc exaudit. *Ioan. 9.*

Si manseritis in me, & verba mea in vobis manserint, quae

quae volueritis petitis, & fiet vobis. *19.*

Discedat ab iniquitate omnis qui inuocat nomen Domini. *1. Cor. 10.*

Charissimi, si cor nostrum non reprehenderit nos, sed non

habemus ad Deum, & quicquid petierimus, accipiamus ab eo: quoniam

mandata eius custodimus, & ea, quae sunt placita, seruamus

facimus. *2. Ioan. 3.*

Fraternalis combinatio.

Iterum dico vobis, quia si duo ex vobis concordauerint super

terram, de omni re quaecumque petierint, fiet illis a Patre qui

in caelis est. *Matth. 18.*

Orationis suffragium impetrat peccatorum remissionem.

Et rogante pro eis sacerdote, propitius eis erit Dominus. *Luc. 11. cap. 4.*

Rogabitque pro eo sacerdos, & pro peccato eius, & dimittetur

ibi. *ibid.*

Quis est qui condemnet? Christus Iesus qui moratus est, &

qui & resurrexit, qui est ad dextram Dei, qui etiam interpellat

pro nobis. *Rom. 8.*

Vnde & saluare in perpetuum potest, accedens per se ipsum

ad Deum, semper viuens ad interpellandum pro nobis. *ibid.*

Boni consecutionem.

Filii in tua infirmitate ne despicias te ipsum, sed ora Deum &

rabit te. *Ecc. 38.*

Frater voluntas quidem cordis mei, & obsecratio ad Deum

pro illis in salutem. *Rom. 10.*

Per omnem orationem & obsecrationem orantes omni tempore

in spiritu, & in ipso vigilantes in omni instantia & obsecratione

pro omnibus Sanctis & pro me, vt deur mihi sermo in operibus

oratoris mei, cum fiducia notum facere mysterium Euangelii. *Eph. 6. cap. 6.*

Scio enim quia hoc mihi profuerit ad salutem per vestram orationem. *Phil. 1.*

Ideo & nos ex qua die audiuimus, non cessamus pro vobis

Dei. Gratia enim saluati estis, vt dicit Apostolus. Non enim hæc arrogancia est, sed fides, prædicare, quod acceperis, non est superbia, sed deuotio, ergo attolle oculos ad patrem, qui per lauacrum te genuit ad patrem, qui per filium te redemit, & dic, Pater noster, bona præsumptio, sed moderata, patrem dicis, quasi filius, sed noli speciatim tibi aliquid vindicare, solius Christi est pater specialis, nobis omnibus in commune est pater, quia illum solum genuit, qui nos creauit. *Matth. 6.*

Despiciuntur orationes leues, diffidentes, inutiles, seculi curæ anxie, plenæ rerum corporalium, implicitæ, bonorum operum fructibus infecundæ. *in Psal.*

Egredientes de hospitio armet oratio: regredientibus de platea occurrat antecessio, ne prius corpusculum requiescat quam animam pascat. *Hier. in Ep.*

Moses ad bella non vadit, sed orat, & tum vincit Israel. Orat ergo sacerdos Ecclesiæ indefinenter, vt vincat populus inuisibiles Amalæcitas, nempe demones. *idem in Leu.*

Dominus noster scilicet clementiæ suæ pondera atque mensuras, interdum non exaudit clamantem, vt eum probet, & magis prouocet ad rogandum, & quasi in igne excoctum iustiorẽ & puriorẽ faciat. *in Habac.*

Ille Deo veram orationem exhibet: qui semetipsum cognoscit, quia puluis sit humiliter videt, quod nihil sibi virtutis tribuit, qui bona quæ agit, esse de misericordia Conditoris agnoscit. *Gregor. in moral.*

Quando fidelis, & humilis, & feruens oratio fuerit, cælum sine dubio penetrabit: vnde certum est, quod vacua redire non possit. *Bernard.*

Nemo nostrum parui perperat orationem suam: dico enim vobis, quod ipse ad quem oramus, non parui pendit eam. Postquam egressa est ab ore nostro, ipse scribit eam in libro suo, & vnum in duobus indubitanter sperare possumus, quoniam aut dabit quod petimus, aut quod nouit vtilius. *ibid.*

Pro se orare necessitas cogit: pro aliis autem charitas fraternitatis hortatur: dulcius autem ante Deum est oratio, non quam necessitas transmittit, sed quam charitas fraternitatis commendat. *Chrysostom. super Matth.*

Non voce clamosa pulsandus est Deus, sed conscientia recta placandus, quia non est vocis sed cordis auditor. Orans nihil nouum faciat, quod aspiciant homines: nec voce clamet, nec manus expandat, nec oculos tollat, vt notabilis fiat. *Chrysostom. super Matth.*

Dicendo, Pater noster, & veniam peccatorum, & poenarum interitum, & iustificationem, & sanctificationem, & liberationem, & filiorum adoptionem, & hæreditatem Dei, & fraternitatem cum vniuerso copulatam, & sancti Spiritus dona largissima, vno sermone significauit. *ibid.*

Qui vult cum Deo semper esse, frequenter debet orare & legere: nam cum oramus, ipsi cum Deo loquimur, cum vero legimus, Deus nobiscum loquitur: omnis profectus ex lectione & meditatione procedit. *Isid. de sum. bon. lib. 3. c. 8.*

Hoc est remedium eius, qui vitiorum tentantis æstuat, vt quoties quolibet vitio tangitur, toties orationem subdat: quia frequens oratio impugnationem vitiorum extinguit. *ibid.*

Quid prodest strepitus labiorum, vbi cor est mutum? Sicut enim vox sine modulatione est quasi vox porcorum, sic oratio sine deuotione, est quasi mugitus bouum. *ibid.*

Oratio cordis est, non labiorum: neque enim verba deprecantis Deus intendit, sed orantis cor aspicit. Melius est cum silentio orare corde sine sono vocis, quam solis verbis sine intuitu mentis. *ibidem.*

Duobus modis oratio impeditur, ne impetrare quisque valeat postulata, hoc est, si aut quisque adhuc mala committit: aut si delinquenti sibi debita non dimittit.

Multum iuuat orationis puritatem, si in omni loco vel tempore nos ab actibus temperemus illicitis: si semper ab otiosis sermocinationibus auditum pariter castigemus & linguam: quæcunque enim sæpius agere, loqui vel audire solemus, eadem necesse est sæpius ad animum, quasi solitam propriam que recurrant ad sedem: & sicut suæ volutabra siue palustria, columbæ limpida solent frequentare fluuenta, ita cogitationes puram mentem immundæ perturbant, castam spirituales sanctificant. *Bed. de templo Sal.*

Quomodo obtinebit quis vt in oratione sensus eius non vageatur: si certus sit adflicere ante oculos Domini. *Basilium in Hexam. libro 3.*

Sicut nullum in vulnere proficit medicamentum, si adhuc in eo ferrum sit, ita nihil proficit oratio illius, cuius adhuc dolus in mente, vel odium manet in pectore. *Isid. Etym. lib. 6.*

Non dicimus, pater meus: sed, noster: nec da mihi: sed, da nobis: quia Christianitatis magister noluit priuatim precem fieri: vt scilicet quis pro se tantum precetur, vnum enim orare pro omnibus voluit, quando in vno omnes ipse portauit. *Cyp. de oration. dom.*

Ipsi est oratio perfecta: cuius & causa clamat, & lingua, & actus, & sermo, & vita, & cogitatio. *Cass. super Psal. 16. Exaudi dominum.*

PATRV M SENTENTIAE.

Angustescunt in orando, & in nouitate conuersionis suæ oratione postea languide, postea frigide, postea negligenter, sicut filius, vigilat hodie, dormis tu. *Aug. in Psal. 65.*

Locutio est ad Deum: quando legis, Deus tibi loquitur, cum Deo loqueris. *in Psal. 85.*

In toto corde clamatur, quando aliunde non cogitatur, orationes rare sunt multæ, crebræ paucis, vtrum nec cuiquam. *in Psal. 118.*

Si pura est, si casta fuerit, ocelos penetrans vacua non reuertitur. *in Jer.*

Crebra fratres in Aegypto crebrae quidem orationes habere, sed inuicem: tamen & raptim quodammodo iaculatas, ne illa quæ crebra, quæ oranti plurimum necessaria est per prolixam moras euanescat, atque hebetetur intentio. *Ad Pro-*

supplicans Deo pro necessitatibus huius vitæ, & misericorditer non auditur. Quid enim in sermo magis nouit medicus quam ægrotus. *in lib. sententiarum*

Præcis verbis res multiplices comprehendit: vt sic cunctis fidei: sufficientia suæ salutis addideret, & prudentiam, profunditate mysteriorum stupeficeret. *in gl.*

Oranti est subsidium, Deo sacrificium, dæmonibus autem in sermone. Deo latratus canum, mugitus bouum, grunnitus porcum, cantus clericorum luxuriantium. *August.*

Oratio est animæ sanctæ prædium, angelo bono solatium, dæmoni prædium, gratum Deo obsecrum, & penitentis reprobis nota, perfecta gloria, spes certa, sanitas incorrupta.

Oratio opus, Deum quem precamur diuturna & pia cordis ciuitate pulsat. nam plerumque hoc negotium plus gemitibus, quam orationibus agitur: plus fletu, quam afflatu. *ad Diosc.*

Oratio dicitur orationis, quibus volat ad Deum, si ignoscis deprecanti, & donas egentem. *in ser. de quadr.*

Oratio oras, clama non voce, sed mente. Nam & tacentes exaudit orationem, quæ tur locus, quantum sensus. Hieremias confortatur oratione. Daniel inter leones exultat. Tres pueri in fornace tripudians nudus in sterquilino triumphat: paradysum de cruce latrans non est locus, vbi non sit Deus. *in ser.*

Oratio deficit in oratione, Deus quod concessurus est si differt concedere non leuitate vitur, qui promittit: non facile de sententia quod promittit, est fixum: fallere non potest: habet vnde dicitur. *in Psal. 65.*

Oratio pura magna est virtus: & velut fidelis nuntius, mandata dei pergit, & penetrat, quo caro non peruenit. *ibid.*

Oratio effectio efficiuntur: duritiam cordis emollit: austeritatem temperat: icium dulcificat. Sicut enim sine potu non est vita, sic & icium sine refectioe orationis non potest vitam perfecte nutrire. *in quodam ser.*

Oratio pura, simplex, diuicia atque manifesta, plena grauitate ponderis: non affectata elegantia, sed non intermissa gratia.

Oratio breuis est oratio, & omnium plena virtutum, primus quoque quantæ est gratia. O homo! faciem tuam non audebas ad Deum tollere, oculos tuos in terram dirigebas, & subito accepisti gratiam Christi, omnia peccata dimissa sunt: ex malo seruo factus es seruus filius: ideo præsume non de operatione tua, sed de Gratia

Iulius Florus, Quum aliquando adolescentem tristem eundemque scholasticum vidisset, interrogauit. Quae causa frontis esset tam deducta? Quia triduo, inquit, adolescens, materiae ad scribendum destinatae non inuenio exordium. Tum Florus, Nunquid tu melius dicere vis, quam potes? Ita res se habet. Curandum est, ut quam optime dicamus, dicendum tamen pro facultate. Ad profectum enim opus est studio, non indignatione. Quamuis libro 12. cap. 3.

Laetio Porcius, cuius ingenium supra modum miratur Seneca (fuit enim illi condiscipulus cum Maxillus rhetor exilitatem orationis suae impuraret controuersia, diceretque, Necesse est me per spinosum locum ambularem, suspensos habere pedes: Non me hercule inquit, tui pedes spinas calcant, sed habent. Erasmus libro 8. apoph.

Catulus. Quum orator quidam malus, qui in Epilogo se putabat mouisse misericordiam, postquam affedit, rogaret Catulum, Videretur mouisse misericordiam? Ac magnam quidem, inquit: Neminem enim esse puro tam durum, cui non oratio tua miseranda uis sit. Cicero libro secundo de Oratore. Erasmus libro sexto apoph.

Il. Virginius urbane antiphoistam quendam suum interrogauit. Quot millia passuum declamasset? Taxans eum, quod in declamando diceret, nimiumque abstrahas, longas ac tumultuarias haberet ambulationes: Cum M. Tullius oratori non concedat procuraciones nisi raras, moderatas ac breues, eandem ob causam Stra. Manilius Domitio Afro dictus est non agere, sed fatigare. Virgilius, referri Fabium, capit de pronuntiacione.

Cassius Seuerus. Salsum est illud Cassii Seueri, qui aduersus patronos immodice discurrentes, ut interdum se proriperent in aliena tribunalia, poposcit lineam, alludens ad certamina in quibus una linea delignabat, vnde cursus inciperet, altera ubi desineret. Idem accommodari potest in eos, qui digressionibus immodicis diuertunt ab instituto. Erasmus 18. apoph.

Zeno Citricus dicere solebat, Formam esse vocis florem. Neque loquentis orationem forma commendat, & rursus oratio compolita gratiam addit formae. Laertius libro quinto, capite primo.

Idem Eleganter ac polite loquentium sermones aiebat esse similes pecuniae Alexandinae, oculis blandienti, atque vndique scripturam habenti more numismatis, nihilo tamen esse meliorem. Rursus qui magis fluderet uilia dicere quam nitida, similes esse dicebat detradrachmis, temere ac ruiditer percussis, quae sepe picturatis illis nummis praponderarent. In nummo non spectatur elegantia sculpturae, sed pondus ac materia: ita non refert, quam sit elegans oratio, sed quam grauis & utilis. Laert. 1. 7. c. 1.

Scopelus inquit, Herodis Attici praceptor, Polemoni obiectanti, quod inter dicendum pulsaret tympanum: Tympanizo, inquit, sed Aiacei clypeo haud insigni, se in agendis causis interdum vii verbis ac figuris vehementioribus: at non inani strepitu, sed ad causae patrociniuum accommodis. Philostratus in Sophista.

Demeetrius Phal. Quantum in bello ualere ferrum, tantum dicebat in Republ. ualere orationem. Illic enim res geritur uiribus, hic per uerba. Laert. 1. 5. c. 5.

Pericles ad perorandum a populo saepe laceffitus, negauit: quia imparatum se esse diceret. Plus.

Chrysippus dicere solebat, cogitationem orationis esse fontem. Nihil autem aliud hoc dicto uoluisse uideatur quam negotium omneprius probe examinandum esse, de quo dicturus es, & tum de uerbo orationem nerus omnibus absoluiam struere te posse. Stob. ser. de prudentia.

Demosthenes, Epitoli opprobriatus, quod semper dicturus meditaretur. Erubescere, inquit, optimo iure, si tanta multitudini confusus dicerem ex tempore. Quod alii clarum esse ducunt, subito ex imperato dicere, id uir cordatus iudicabat esse temeritatis. Erasmus 18. apoph.

Demades iocari solebat in Demosthenem, quod caeteri quidem oratores dicerent ad aquam, ipse uero & scriberet, taxans eum, quod nunquam nisi de scripto diceret, tum esset. idem dicitur. Contra Damades, ut largius bibebat, ita ualebat extemporari dictione.

Antigonus. Adolefcens quidam Anaximenis rhetoris discipulus, orationem a praepatore meditatam, & a se recitandam, subornatam coram Antigono habebat, quumque is inter audiendum quiddam scire cupiens sciscitaretur, moxque adolefcens reticuisset. Quid ais, inquit Antigonus? num ista ubi sunt in tabulis descripta? Quod ille in adolefcente iudicauit absurdum, hoc hodie magnificentum habetur, ut scens etiam apud principes orationem a rethore quopiam conducto lex mensibus elaboratam edicant, eamque plitacorum more reddant. Nec raro fit, ut nemine etiam interpellante, excidant, unctisque ridiculi sint. Plus. in reg. apoph.

Socrates. Lysias quum Socrati orationem, quam in eius defensionem compoluerat, recitasset: Praeclara, inquit, & elegans est ora-

mo. rmo. TYMOL. quae in dictione. TICAN. or. in. ANI. mod. epist.

ΑΡΟΦΗΘΕΓΜΑΤΑ.

Quotiescunque uerba facturus in concione prodiret, nihil nullum eiusmodi uerbum excideret, quod populum irascere, aut quod illi contrarium esset, aut quod ipsius uoluntate pugnare uideretur. Vnde liquet, quam praeparatae orationem habiturus, in publicum uenerit. Alii. Polus sophista reperisse dicitur quasdam orationis delicias, quibus immodice putatur uti. His ornamentis, cum Platonem uideret, sic hominem taxauit: ὁ παῖς! ἴσα πρὸς ἄνθρωπον ἔχει. Id est, O Polus! ut tuo alloquar modo. Polus Graecum equinum ipso itaque statim nomine tetigit hominem. Limitatus est, ὁ ὀρθὸς ἄνθρωπος, Πᾶσις ὀρθὸς ὅς. Laertius. Platonis dictionem ut nimium compolitam, ac minus uentriorem quam philosopho, solebat dicitur incoferre. Platonem adit Cynicum, percontans quae sciret de dictione: Homo inquit, cuius aures difficile est in philosophum, ut uerba negligat, ita & oratio decet inaffe-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

est oratio, sed non conuenit Socrati. Erat enim forensi instituto a-
ptior, quam philosopho. Rursus Lyſiae percontanti, cur si bonam
iudicaret orationem, putaret sibi non conuenire? Nonne, inquit,
fieri potest, vt amictus aut calceus elegans sit ac pulcher, qui ta-
men alicui non conueniat? Quo dicto offendit, eam orationem
gram esse, suz loco suisque personis conuenit. *Cicer. lib. 1. de
Orat.*

Ageſilaus. Apud Ageſilaum Lacedæmoniorum Regem, cum
quidam rhetorem laudasset, quod iustitiae res exiguas verbis am-
plificaret. Ego, inquit Rex, ac fultorem quidem a bitrater bonum:
qui paruo pedi magnos inducat calceos. Sensit vir prudentissimus,
cum demum bene dicere, cuius oratio rebus conuenit, ex quibus
orationis qualitas potius quam ex artificio petenda est. *Plutar. in
Lacon.*

Archidamus. Cum Græci nollent rescindere pacta, quæ cum
Antigono & Cratæro pepigerant, & amplecti libertatem, quam offe-
rebat Archidamus, veriti ne grauiores essent habituri Lacedæmo-
nios quam Macedones: Ouis, inquit, semper eandem edit vocem:
ceterum homo multas ac varias emittit voces, donec quod decre-
uit confecerit. Hoc dicto significans, fallendam esse fidem, si qua
magna inuiter utilitas. Nullum autem est animal, cui tam varia vox
sit, quam homo. Hoc apophthegma videri possit indignum Lacon.
nisi post integritas eius gentis; barbarorum commercio degenera-
uit. Dicit potest honestus aliquis vsus esse: veluti si quis admoneat,
pro tempore, proque renata variandum esse sermonis habitum. Est
vbi loquendum sit seuerius, est vbi blandius, est vbi magnificentius,
est vbi submissius: est vbi iucundus, est vbi durus: id si fiat citra per-
fidiam, prudentia est: porro ouilli mores dicuntur hominum stupi-
dorum, qui sese nesciunt rebus ac personis accommodare. Græco-
rum igitur constantiam Archidamus stultitiæ tribuit, qui propo-
sita libertate nollent mutare vocem. *Plur. in Lacon.*

Pacatus. Ocus rhetor cum eloquentissimus esset, illius tamen
orationem nil aliud vitabat, quam affectatio: nihil enim sine che-
mate dixit vnquam: Ideoque cum Pacatus rhetor Massiliæ ei ob-
tiam factus esset: poteram, inquit, dicere; Aue Osce. Affectatorem
affectata salutaui oratione: vsus enim est ironica occupatione, præ-
ter omnem necessitatem, vt irrideret hominem semper affectate lo-
quentem. *Eras. lib. 3. apoph.*

7 SIMILITVDINES.

Plutarchi. Vt stragulae picturae dum extenduntur, ostendunt
imagines: dum contrahuntur, celant easdem, & abolent: Ita etiam
oratio si bene & apte composita pronuntiata sit, rei seriem ponit
ob oculos: si finem apponit orator, ex animo plerique euanciscunt.
Est Themistocles dictum ad regem Persarum, in Græcorum impera-
torem apoph.

*Qui castam ac philosophicam orationem meretricis ac so-
phisticis laudibus profectuntur, perinde faciunt atque ii, qui
athletam hilis aut roſis coronent, non lauro aut oleatio. In
Moral.*

Philippi Beroaldi. Quemadmodum ille ineptus dicitur esse pre-
cator, qui aquam à Liberò, vinum precatur à Nymphis: Ita præpo-
sterus ille videtur potest enarratur, qui in principio suarum enarra-
tionum vagatur extra propositum, & dum amphoram facere debet,
viceum format. Nec immerito vetus ille vituperatur orator: qui
cum diserte diceret: & volubilitate verborum raperetur, causam o-
mnino non tangebatur, unde prudens auditor & iudex: Bene inquit, &
bene. Sed quorum istud tuum tam bene? In oratione habita in e-
narratione Georgici carminis atq; Tranquilli.

Roterodami. Quemadmodum medici quo doctiores videntur,
diuersas rerum species ex diuersis mundi partibus petitas inter se
commiscent: Ita quidam ostentatores orationem parum eruditam
videri credunt, nisi ius Cæsarum ac Pontificum, poetas, oratores,
philosophos, sophistas simul commiserint, & pluribus authoribus
ac literis confarcinauerint, quam Mithridaticum ferunt fuisse con-
cinnatum. Id constabat quinquaginta quatuor diuersis rerum ge-
neribus. *In Simil.*

*Vt quod nulla viciſſicias, id aliquoties fit herbæ succo, si modo
quam oportet adhibeas: Ita quosdam magis permoueris apta, quam
violenta oratione. In Simil.*

*Quemadmodum in iis quæ ad tibiam canuntur, multa fallunt
ac suffugiunt auditorem errata: Ita in oratione phalerata, multa
inepte dicta fallunt auditorem ob phaleres, & fucos orationis, in
Simil.*

*Vt pharmacopole bracteis aureis regunt remedia quædam, quo
pluris vendant: Ita quidam lenocinio tingere nimiumque à recto
abesse, sed seopum tantummodo apte & immote contemplari, atq;
hunc eundem petere: Sic etiam prudentis est nihil præter decorum
in epistolis nugari, neque breuiloquentiam ex ipsa penuria affecta-
re, neque peripicuitatem in uolucris inuoluere: imo potius cum fa-
cunda dicendi temperantia suum institutum quo vult, dirigere, &
quod dicendum sit, apte & apposite demonstrare. in epistoliarum
diuersis libris folio octauo.*

Plutarchus. Qui bibunt, vbi iam desierint sitire, tum potum
puram contemplantur? Sic in oratione primum animam
dum, quam salutare sit quod dicitur: deinde si vacat, quæ
gans aut nitidum, considerare licet. *In mor.*

*Vt ridiculus sit cantor, qui rem grauem Lydis offerat
ridiculis, qui de diis, aut recte viuendo verba faciens, iocundis
sciatuſt floſculis. In moral.*

*Vt iuxta viam asperas ac salebrosas vias floſculi
quam occurrunt: Ita in oratione infanda nonnulla
sententia & figuræ incidunt dignæ quæ laudentur. In
bus.*

*Qui statim orationis ornatum requirit, perinde facti, ac
nolunt antidotum bibere, nisi vas sit adductum ex Atticæ
gulinæ: nec in hyeme vestem induere, nisi quæ laetam habet
Atticæ. In mor.*

*Musici leui chordarum tactu demulcent, non graui
placida, citius quam aspera mouet populum. In
Ciceronis. Vt mulieres ideo bene oleo, quia nihil oleo
ita hoc ipsa est oratio oratio, quod ornamenta argi-
sic. l. 2.*

Plinij. Vt laudatur in hoc Timanthes, quod in omnibus
rebus plus semper intelligitur, quam pingitur: Ita orationis
genus: in qua plurima cogitationi relinquuntur
narrantur, & plus inest sensuum, quam verborum. *Lib. 10.
pice 10.*

Erasmi Roterodami. Sicuti sal modice cibis asperum
& gratiam saporis addit: Ita si paulum antiquitatis ac
seueris, oratio fiat venustior: si plus satis, nihil in
libus.

Thrueri. Optimum est mel, quod est dulcissimum, &
Et melior est oratio rounda, ac prompta, quam durior
quæ quasi quodam filo pendet ordine dialectico, quæ
interrupta. *In apoph. 9.*

Tyrj Platonicæ. Equi furor regitur freno, regitur habentibus
aurigæque arte. Hominem vero verſat oratio in
me fordida, minime neglecta: sed quæ lenitate atq; ac
perata nequaquam oculum auditoribus præbet, vt
volum voluptatis inquirant: sed illos potius excitet, ac
sonitu percussos cogat debacchari. Tuba etenim
cum sonat, interdum receptui canit. Qui si huiusmodi
requirant, philosophiam affectantes, nimirum dare
ret, vt eum cuius ea facultas existat, habeamus pro
sive ille senex, siue iuuenis, siue pauper, siue diues,
nisi sit. *Serm. 37.*

Philonis. Sicut equi hinnitus esse proprius, latratu
mugitus, rugitus leonis: Sic sermo hominis: hic est
muniumentum, indumentum, armatura & arx hominis
Deo charissimi. *lib. de Somnijs fol. 371.*

Plutarchi. Qui coronas nectunt, bellissima quarum
lissima: at apes etiam amarissimo thymo inlidum
mellissimum colligunt. Sic oportet auditorem non
tionis, voluptatis causa festari, sed vim sententiarum &
nihil ad rem pertinere; rem commendari potest. *In
libus.*

Thrueri. Vt salubrius est, alimentum in diuersis
quam semel affatum vsque ad fastidium ingerere: Sic
tio, quæ sepius repetitur, quam quæ in longum cum
hitur. *In apoph. 220.*

*Oratio splendida, sed enervis, est egregia statua, sed
apoph. 77.*

*Musici sæpe harmoniam perdunt, dum pluribus
vocem variant: Et sæpe orationis decorem tollit, qui
pingit. *In apoph. 82.**

*Neq; magnam calopodium conuenit paruo per
oratio parus rebus. *ibid.**

*Perpetuum studium ingenij aciem habeat, frequenter
& proluxa quidem oratio fatigat, crebro repetita
poph. 94.*

Libanij Sophista. Vt lumen, ita nec oratio vli
tibus accipere. *In moral.*

*Facile est demoliri, quod alius extruxit: at difficillimum
aut melius aliquid extruere: Ita aliorum orationem
in procliui est eodem modo, melius dicere, non
cile. *In moral.**

Ciceronis. Vt in vita, sic in oratione, nihil est
quod deceat videre. *In Oratore ad Brutum.*

Seneca. Vt leonum animaliumque impetus, citius
Sic hominum, quorum maxime in seductu orationes
men deliquit, vt vbi cumque oculum suum ab
velit iungulis & vniuersis, ingenio, voce, consilio. *De
cap. 3.*

*Quomodo conuiuiorum luxuria: quomodo velle
uitatis indicia sunt: Sic orationis licentia (si modo frequen-*

liberare: idemque languentem, labentemque populum aut ad decus excitare, aut ab errore deducere, aut inflammare in improbos, aut incitatum in bonos mitigare, qui denique quemcunque in animis hominum motum res & causa postulet cum dicendo vel sedare. Cic. 1. de Orat.

liberare: idemque languentem, labentemque populum aut ad decus excitare, aut ab errore deducere, aut inflammare in improbos, aut incitatum in bonos mitigare, qui denique quemcunque in animis hominum motum res & causa postulet cum dicendo vel sedare. Cic. 1. de Orat.

¶ APOPTHEGMATA.

Diogenes oratores carpebat, quod studebant iusta dicere, sed eadem facere negligerent. Laertius libro 6. Erasmi Roterod. lib. 3. apoph.

Idem, Oratores qui summo in pretio habebantur Athenis, dicebantur be ministros, quod ad gratiam loqui cogentur, & feruuliter adulari stolidæ multitudini. Coronas autem dicebat esse gloriæ puftulas, & aduersus, quæ nonnullis progerminant in naio, vultuq; ex bile. Laert. l. 6.

Idem, in cauponia prandens, Demosthenem forte prætereuntem inuitauit vt accederet. Id cum ille pudore recufaret: Erubescis, inquit, Demosthenes cauponam ingredi: atqui hic herus tuus quotidie versatur. Inuit oratores nihil aliud esse, quam mancipia populi, nec esse par, vt illic pudeat seruum populi videri, vbi populus affidue viuere. Eras. Roterod. l. 8. apoph.

Idem, Oratores ac cæteros omnia ad gloriam facientes appellabat reuocatus, id est, ter homines, ancipiti dicto. Nam vt vulgus hominem esse negat, qui nec doctus est, nec humanus: Ita philosophus hominem vocabat miserum, qui nihil habet et supra hominem. Si quidem iuxta Homerum nullum animal homine miserius. Proinde ter homines dixit, ter miserus, qui sua studia omnia conferret ad rem in manifestam, ac populari multitudini, multorum capitum beluæ, seruirent seruitutem. Laert. l. 6.

Demosthenes interrogatus, quomodo orator factus esset? Respondit, Dum plus olei quam vini absumerem. Ex Diomed. Memorit etiam Bras. l. 4. c. 31.

Idem, Phocion Atheniensis breui oratione utebatur, cæterum grauilima, quem cum surgentem vidisset Demosthenes: Ecce, inquit, meæ orationis culter surgit. Plur.

Pyrhus dicere solebat, plures vrbes suo imperio additas oratione Cyneæ oratoris ac legati, quam suis armis. Val. Max. 8. Bras. lib. 4. cap. 31.

¶ SIMILITVDINES.

Sidonij Apollinaris. Medicus in desperatione gubernator intempere cognoscitur, horum omnium famam præcedentia pericula extollunt, quæ profecto delitescit, nisi vbi probetur, inuenit. Sic & magnus orator si negotium aggrediatur angustum, tunc amplum plausibilibus manifestat ingenium. in epist. ad Rauricum suum.

Liconis. Ranis similes sunt oratores, hæ enim in aqua clamitant: illi vero ad clephydrum. Apud Max. ser. 47.

Ciceronis. Vt qui pila ludunt, enami non vtuntur in ipsa lusione artificio proprio palæstræ, sed indicat ipse motus, didicerintne palæstram, an nesciant, & qui aliquid fingunt, etsi tum pictura nihil vtuntur, tamen vt uti sciunt pingere, an nesciant, non obsecurum est: Sic in dicendo facile declaratur vtum is qui ad dicendum omnibus ingenis artibus instructus accesserit. lib. 1. de Oratore.

Sicut medico diligenti priusquam conetur agro adhibere medicinam, non solum morbi eius, cui mederi volet, sed consuetudo valentis, & natura corporis cognoscenda est: Sic equidem cum aggredimur ancipitem causam & grauem, ad animos iudicum petactandis, omni mente in ea cogitatione, curaq; versari debemus, & odorari, quam sagacissime possumus, quid sentiant, quid existiment, quid expectent, quid velint, quo duci oratione facillime posse videantur. lib. 2. de Oratore.

Vt nulla materies tam facilis ad exardescendum est, quæ nisi ad moto igni, ignem concipere possit: Sic nulla mens est tam ad comprehendendam vim oratoris parata, quæ possit incendi nisi inflammatus ipse ad eam & ardens accesserit. lib. 2. de Oratore.

Vt in Græciis artificibus aiunt eos Aulædos esse, qui citharcedi fieri non poterant: Sic nonnullos videmus, qui oratores euadere non poterunt, eos ad iuris studium deuenire. Pro Murena.

Erasmi Roterodami. Facilius insculpes gemmis, quæ vales si terebra ferueat: Ita magis mouebit orator, si non solum acriter dicat, sed ferueat, & amet id quod laudat, oderit quod vituperat. in Simil.

Vt signa quædam argillacea summo in pretio fuerunt, ob admirationem artis: Ita nonnunquam res humilis ac nihil, ingenium oratoris commendat. in Simil.

Philonis Iudas. Quemadmodum sagittarii scopos sibi aliquo proferunt, conantur omnia tela in eum defigere: Ita orator de re quadam, & pro, omnem orationem ad rei alieuius finem referre, sententia sequi omnes ad certum quandam scopum dirigit. in lib. de sacrificio Abelis & Caini.

Vide Lingua, Eloquentia, Sermo.

Orator.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Orator Græce ῥητορ, ῥησις, & ῥησις, oratoris dicitur. Venisse ab orando, hoc est, dicendo. Differunt autem orator, orator, & declamator sic, quod Orator est, qui in iudiciis vel in publicis causis agit: Rhetor, qui rhetoricam proficitur: Declamator, qui aut docendi alios, aut exercendi se gratia fictam causam agit: postea causis possit orare, quod declamare, dicitur: declamare erit ficto themate componere, hinc actiones ipse oratoris & declamationes vocantur, ab orator dicitur oratorius, vt oratorius sermo, oratoria facultas, oratorium munus, oratorium, hoc est, more oratorio.

Orator ab Hebræis Melisim appellantur, à verbo Malari, de edulcitate effectus, edulcavit, mellitis verbis viuset. Hinc psal. dulciter cano, permulceo, cantu. Et Latinum Melus, permulceo, demulceo. Melitia, interpretatio, à verbo Lits, inuenitur.

¶ SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.

Orator proprium Oratoris, aperte, distincte, & ornate loqui. Cic. de Offic.

Oratoriam est, eloquentiam ad hominum salutem & conferendum dicitur, ad bonorum pestem perniciemque conuertere. Cic. de Offic.

Oratoriam video oratoriam facultatem & vim maxima ex parte naturam esse potestate. Demost. orat. de Corona.

Oratoriam maius crimen dicere quis possit vtum oratorem, quàm eadem sentit ac loquitur? Ex orat. de Corona.

Orator est qui quom indignus ac molestus, quam cum vir auctoritatis habens, & facultate dicendi præditus, testibus que abundans, dicentibus: tum enim necesse est, seruum non iam de re tantum dicere, vt iam etiam de ipso dicente, quod ei propter auctoritatem dicere non par sit. Ex orat. contra Callyppum.

Orator promptus ipsa oratione vt videtur, eo magis illi diffidunt. Cic. de Offic.

Oratorum elegantiæ, & lepos auditorum beneuolentia, quæ cum, si etiam mediocriter dixerit, gloriam reportat, non gratiam sibi conciliabit: circa hanc, etiam si bene dicentis excellat, ab auditoribus tamen negligetur. Ex oratio. Ful.

Oratorum oratio, si res ac facta absint, vanum quidpiam & inane videtur. Cic. de Offic.

Oratorum oratio vana est & infugifera, quæ actionum expert fuerit. Cic. de Offic.

Orator gratiam concionari oportet, quemcunque oratione præterierit, aliquid, vt ne molestus sit, eadem de rebus ipsis prætermittere: si vero orationis venustas & gratia rebus consentanea non fuerit, damnum affert. Ex orat. contra Philippum.

Oratorum reliquum est iis, quæ causam tutari non possunt, vt effugere, quosdam inueniant, qui ablata præsentis cause memoria in iis vos retineant, quæ ad hoc ipsum crimen nihil spectant. Cic. de Offic.

Oratorum oratoris & docti orandus est, qui scelus fraudemque vitare possit dicendo subicere odio citium, supplicioque conuenire: idemque ingenii præsidio innocentiam iudiciorum pœna

Orbitas.

DEFINITIO: ET ETYMOL.

Orbitas, Græce ὀφθαλμὸς, ὀφθαλμὸς, ὀφθαλμὸς, orbis dicitur. Hebr. Schochol, à verbo Schachal, orbis fuit, priuatus est liberis. Hinc exultatio spolio, orbo, ὀφθαλμὸς spoliū, ὀφθαλμὸς exultum. Orbus vero proprie dicitur is, qui lumen oculorum amisit, quasi amissis orbitibus propter rotunditatem oculorum. Hinc per metaphoram orbitibus dicuntur, quicunque aliqua re chara priuati sunt, quasi oculis priuati. Hinc etiam orbo verbum, id est, priuatus: & orbatus, priuatus: & orbitas siue orbitudo, quæ est illa qualitas patrum post amissos liberos, vel filiorum post amissos patres. Hinc etiam orbefacio, hoc est, orbitatem alicui indico, & orbū liberis facio, vnde orbifico & orbificus deducuntur. orbem Latini circulum orbiculum parū circulum dicunt. Mundum quæ à rotunditate orbem vocant. Item orbitas, tam, hoc est, circularis Varro: Vt sphaera cali circa terram atque axem voluuntur motu orbito. orbita vero est vestigium rotæ. A quo exorbito fit, hoc est, à recte dicendo, & quasi extra orbem tam co.

SENTENTIÆ PHILOSOPHICÆ.

Demoriente sine filiis. Dial. CXXXI.

Francisci Petrarca.

D O I

Sine filiis morior. R. Eo alacrior mori debes, atque expeditior proficisci, nil post tergum linguens, quod te vellicet. Ille ingens morientium dolor cessat, ex commiseratione oriens deferendæ prolis, immaturæ præteritæ, & paterno præsidio indigentis, perque ætatem inopiamque consilii & iniuriis & casibus multis expositæ. D. Nati, quos optabam sperabamque superstitis, præcesserunt. R. Habes, ad quos ire cupias, non à quibus delectas abire, non exiguum solamen. D. Mors acerba, filiorum orbis vt moriar, cogit. R. Hoc si miserum centes, quid est, vel quod orbem mori cogat, vel vixisse coegerit? Cum vnde tibi filios eligas, ingenuorum iuuenum tanta sit copia, ea fortassis obsequentiore, & tui amantiore habiturus, quam quos tuo de sanguine genuisses, quod illos casu quodam, hoc certo iudicio quaesivisti: Filii illi antequam noti, hi autem noti & dilecti & electi, antequam filii, itaque totum illi hoc naturæ, hi beneficium tuo impudent, quod filii tui sint, vnde fit, vt sepe hæc fuerit facta successio, cuius, non medio cre tantum patrimonium, sed summum imperium crederetur. Nosti, vt Iulius Cæsar prole carens sibi Augustum, ille Tiberium, pene inuitus quidem, vt post Nerua Vlpium Traianum, ille Ælium Adrianum, vt is rursus Antonium Pium, ille Marcum Aurelium, sibi filium fecit fecissetque ille alium quemcunque felicis, quam commodum genuisset, nulli commodum, cunctis incommodum, vnicui tantum patris infortunium, vnumque ex paucis Romani imperii probum ingens, atque aperitissimum argumentum, quanto ad optio sit felicior genitura, quod cum primi ex ordine diu ac feliciter imperassent, hic tantorum vestigiis ducum spretis iter deuium ingressus, breui & turpi non imperio, sed tyrannide, cum Rempub. fœdasset, misero quidem, sed igno sine procubuit, publicumque ludibrium in se vertit. Jam inde præterea ante hos longe secundum illud filium belli Punici, malleumque Carthaginis, Africani illius magni filius in decus gentis assumpterat hoc scilicet factum, vt quam urbem auus concusserat, hanc nepos eius euerteret, vt Florus ait historicus. Ex Æmilia in Cornelia familia translatus, viriisque decus vltimum fateor, non minimum. Ex his vides, quod nec tibi, nec principi deesse filius potest, quodque est optimum: Bonis bona non desit electio: quæ si adit, talem tibi fortasse filium dabit, qualem non dedisset vxor, & votuum matrimonii effectum conugalibus expeditis vinculis inuenies, sic naturæ defectui lex prouidit. D. Quomodo nunc domui meæ disponam? orbis morior. R. Magnam vero pietatis, magnam laudis oblatam tibi (ne respicias) materiam, & quod filius forsitan ingratis, ac vel male cumulatis, & quoniam verique mos est, in vltis pessimis versuris, breuique omnia profuturis conferre decreueras, confer honestius, confer vtilius, confer stabilius. Pergami quidam rex Attalus populū Romanum nec egentem certe, & Asiaticis profecto diuitiis compendium testamentum sibi heredem fecit. Ego tibi alium populū, quem instituas ostendam. Hinc te amicorum, hinc egentium turba circumstant, ex vtraque tibi filios adoptare permittis: quorum alii te digressum dulci secum commemoratione detineant, alii te quo pergis, pia precum festinatione præueniant, vtque hic & rogaueris, illic centuplicata reperias, fœtus vberimum, certissimumque viaticum iter istud acturus. D. Morienti mihi nullus est filius. R. Quid si multi essent, an ex his, tibi seu custodem domus ac pecunie, quæ tua certe amplius non erit, eligeres? sed in prælio mortis Athletam ipsum quoque mortalem, seu denique comitem ad sepulchrum, vltra cuius nec te tui quidem comitentur, nec Mercellum sui, breuis à seculo mortis ad sepulchrum via est. Quid refert, an hic solus iaceas, an ibi, frivole proflus & inepte caute filios optandi.

Nam si in illis, vt vulgo dicitur, seruari ac perpetuari vult optabas, ipse quoque vulgarter fallebaris. Siquidem filiorum securitas profecto ceteris, nec illustrare ipsa vixque, nec patrum nomen. At pertrata filiorum claritas, vt patrum per filios claros facit, sic parentes interdum viciniam claritatis obscuratiue, quasi inuoluntate sidera, quod nusquam inquam in Iulii Cæsaris patre cognoscitur, quem potius quæ splendor fecit. Et ad summam: Quisquis in filio sui nominis reponit, rem perpetuam habilemque in suis incorruptibilibus virtutibus apud doctos pretii, acutis tamen contemnendam, sed non minus in virtute propria, in rebus gestis, in literis D. sine auctoritate structio liberiorque digredere, te vnum respiciens, te non quam miser, & quam felix moriari, nec incertus mortis, ne feræ sit addendum, vel felicitati detrahendum tunc, aliquid pitudine, seu fortuna. Est enim alius aliter videtur, in quibus sententiam sum promior, vt magnis tamen incertis, in quibus sophis, filiorum euentibus imminuit paterna fiducia. Hinc lum bonum, quod in crastinum promittit, & pendet, ex alio si opinionem hanc admittimus, quid hinc sit intelligendum, nim nequit, quin multi felicis obituri fuerint, si hinc hinc sententiam.

Vide Filium, Mors, Parentes.

Ordo.

DEFINITIO ET ETYMOL.

Ordo, Græce τάξις, ὄρεσις, & τάξις, ordinio dicitur. Etymologiarum disparium quæ rerum sua cuique loca tribuuntur, sec. Aug. de civ. Dei, lib. 19. Ordo ab ore dicitur, quod idem est, quod dispono, equum nuntio, cui cuique locus esse debeat. A quo ordo, dispositio, item, ordinariū in quo ordo seruatur, extra ordinem, extra ordinem: ordinare aduerbium, hoc est, seruatim ordinem. Ordo facer est, & signaculum quoddam, in quo signum stas traditur ordinato ad officium, sec. Magist. Jen. & D. 4. dist. 24.

LOCI BIBLICI.

Ordo, pro disciplina Ecclesiastica, Coloss. 2. 2. Ordinis seruandus, 1. Corin. 14. 2. 30. 31. 40. Ordinis Ecclesiasticus Synodus Hierosolymitana, Act. 15. 13. Ordo politicus Romanus, Roman. 13. 11. Petr. 2. 13. Tit. 2. 11. Illum turbantem Thess. 3. 6.

SENTENTIÆ BIBLICÆ.

Omnia honeste & secundum ordinem fiant in Ecclesia, 1. ad Cor. 1. c. 14.

PATRYM SENTENTIÆ.

Pueri ad sacros ordines nullatenus admittantur, nec res presbiterios cadant, quanto citius ascendere ad aliorum solent, epist. ad Columb.

Ne hi, qui ordinati sunt, pereant, prouideri debet, quales ordinetur: vt aspiciatur, si vita eorum continens in annis plurimum studium lectionis, si eleemosynæ amorem habuerint, &c.

Nullus debet ad alteri accedere, nisi cuius castitas, diuina ministerium fuerit approbata, ibid.

Non loca vel ordines Deo nos proximos facere: sed nos opera & bona ei coniungunt, aut mala distungunt, idem epist. ad Anasl. 1.

Agnoscat vnusquisque ordinem suum, & quid digne gerat, quem suscipit, intelligat, & liberta eius iocis, in eum digne nem, incessum quoque & habitum moderetur, vt eam ordinem professione conueniat, ne audiat dici se à Deo: Quia propter blasphematur nomen meum inter gentes, Origines super Lucam 11. c. 11.

Requiritur in ordinando sacerdote præsentia populi, vt dicitur in mnes, & certi sint, quia ex omni populo prælatum erit, qui in omni virtute eminentior, ille eligatur ad sacerdotium, & habitante populo, ne aliqua postmodum retractio cuiusque, vt quæ scriptus est, idem, ibid.

POETARYM DICTA.

Boetius Metro 6 lib. 1.

Sic quod præcipitur via Certum deserat ordinem, Latos non habet exitus.

Anonym.

Ordine seruato mundum seruatur, at illi

restas in pulvere, honor & gloriam male sedent in cinere. Innoc. de

Abilit, vt adulterinus color comparabilis sit natiuo. Quinimo quum facies adulterino colore fueatur, os abominabili fetore corumpitur. Vniuersa vanitas omnis homo viuens. Quid enim vanius, quam crines pectere, plantare caesariem, tingere genas, yngere faciem, producere supercilia: quando quidem yana est gloria, & yana pulchritudo: omnis caro foenum, & omnis gloria eius tanquam flos agri. ibid.

SENTENTIAE POETICAE.

Quid, epist. Phaedra ad Hippolytum.

Sint proci a nobis iuuenes vt femina compta, Fine colis modico forma virilis amat.

Idem libr. 2. de Arte amandi.

Forma viris neglecta decet.

Ibidem.

Mundicia placeant, fuscetur corpora campo, Sit bene conueniens, & sine labe roga.

Linguaq, nec rigeat, careat rubigine dentes, Nec vagus in laxa pes tibi pelle mater.

Nec male deformat rigidos non sura capillos: Sit coma sit docta barba refecta manu.

Et nihil emineant, & sint sine sordibus unguis, Inq, causa nullus sit tibi nare pilus.

Cetera lasciuia faciant, & deae puellas, Et si quis male vir querit habere virtus.

Ibidem.

Sed tibi nec ferro placeat torquere capillos, Nec tua mordaci pumice crura teras.

Plaut. in Mof.

Postea, ne quicquam exornata est bene si morata est male.

Idem in Peen.

Bona ingenio me esse ornatam, quam auro multo, Aurum in fortuna inuenitur, natum a ingenium bonum.

Bonam ego, quam beatam me esse minime dici mabo, Meretricem pudorem gerere magis decet, quam purpuram.

Magisq, meretricem pudorem, quam aurum gerere condecet.

Pulchrum ornatum turpes mores prius carno collinuat, Lepidi mores turpem ornatum facile saltis comprobant.

Propert. 1. 2.

Quid iuvat ornato procedere vittae capillo, Et tenues Coa veste mouere sinus?

Aut quid Orontea crines perfundere myrrha, Teq, peregrinis vendere munusibus?

Naturae, decus mercato perdere Vultu, Nec sinere in proprijs membra nitere bonis?

Crede mihi, non vilia tua medicina figura est, Nudus amor forma non amat artificem.

Ouid. de raed. faciei.

At vestra teneras matres peperere puellas Vultu inaurata corpora veste regi.

Vultu odoratos postis variare capillos, Conspicuas gemmis Vultus habere manus.

Induitis collo lapides Oriente petitos, Et quantos, onus est aure tulisse duos.

Ter. Heaut. 2. 1.

Nosti mores mulierum: Dum moliantur, dam consuntur, annus est.

Ouid. 1. Remed.

Auferimur cultu: gemmis, auroq, reguntur Omnia: pars minima est ipsa puella sua.

Sape, ubi sit quod ames inter tam multa requiras, Decipit hac oculos Regida diues amor.

SENTENTIAE PHILOSOPHORVM.

Nosti Romuli casam, dic potius illud humile tugurium. Sed nempe virtutes recipit, & omnibus templis formosius est, cum ibi iustitia fuerit, continentia cum prudentia, cum pietas omnium officiorum, cum recte dispensatorum ratio, cum diuinorum, humanorumque scientia: nullus locus angustus, qui hanc magnam virtutum turbam capit, nullum exilium graue, ne cum hoc comitatu libet.

Seneca ad Helbiam. In cultu obseruandum est, quod a forma remoueat omnis viro, non dignus ornatus. Cicero. Adhibenda est autem munditia non odiosa, neque exquisita.

Ornatus corporis, visus dentium, & incessus hominis enuntiant...
Ornatus uirtutis, ignominia est illi. 1. Cor. 11.
Ornatus non sit extrinsecus capillatura, aut circumdatio auri.

SENTENTIAE PATRVM.

Ornatus de ornamentis auri vel vestis properam habes in pro-
uocentiam, nisi in eis, qui neque coniugati sunt, neq; con-
suetos, cogitare debent, quomodo placeant Deo. Aug. ad

Ornatum est non in solo rerum corpore earum nitore
consistit, sed etiam in ipsis sordibus lutosus esse posse iactan-
tium periculosiorem, quo sub nomine seruitutis Dei decipit.

Ornata amentia est, effigiem mutare natura, picturam querere
in vera propemodum in adulterio crimina iunt: ibi enim pur-
pura natiua adulteratur. ibid.

Ornatus ac vestium insignia & lenocinia formarum non
a nobilitate, sed a pudicitia & impudicis formis congruunt, & nullarum fere
generum vitia est, quam quarum pudor vilis est, &c. Cyp. lib. de

Ornata amentia est, effigiem mutare natura, picturam querere
in vera propemodum in adulterio crimina iunt: ibi enim pur-
pura natiua adulteratur. ibid.

Ornatus manus Deo inferunt, quando id, quod ille formauit, re-
bus figurate contendunt: nescientes, quia opus Dei est
in figuram, diabolus quodcumque mutatur. ibid.

Ornatum ornamentum est morum probitate & elegantia flore-
ne vniuersum manere, colloquium cum diuinis oraculis
lanax operam dare, ancillis opera mandare, seruos vi-
tiosos facere, pedem limine non ad-
dare, quomodo esset, pudicis quidem omnibus mulieribus
attentam eo duntaxat viro contentam viuere, qui tibi le-
gitimum in matrimonio virginem zonam soluit. Greg. Nazianz. ad

Ornata amentia est, effigiem mutare natura, picturam querere
in vera propemodum in adulterio crimina iunt: ibi enim pur-
pura natiua adulteratur. ibid.

Ornata amentia est, effigiem mutare natura, picturam querere
in vera propemodum in adulterio crimina iunt: ibi enim pur-
pura natiua adulteratur. ibid.

Ornata amentia est, effigiem mutare natura, picturam querere
in vera propemodum in adulterio crimina iunt: ibi enim pur-
pura natiua adulteratur. ibid.

Ornata amentia est, effigiem mutare natura, picturam querere
in vera propemodum in adulterio crimina iunt: ibi enim pur-
pura natiua adulteratur. ibid.

Ornata amentia est, effigiem mutare natura, picturam querere
in vera propemodum in adulterio crimina iunt: ibi enim pur-
pura natiua adulteratur. ibid.

Ornata amentia est, effigiem mutare natura, picturam querere
in vera propemodum in adulterio crimina iunt: ibi enim pur-
pura natiua adulteratur. ibid.

Ornata amentia est, effigiem mutare natura, picturam querere
in vera propemodum in adulterio crimina iunt: ibi enim pur-
pura natiua adulteratur. ibid.

Ornata amentia est, effigiem mutare natura, picturam querere
in vera propemodum in adulterio crimina iunt: ibi enim pur-
pura natiua adulteratur. ibid.

Ornata amentia est, effigiem mutare natura, picturam querere
in vera propemodum in adulterio crimina iunt: ibi enim pur-
pura natiua adulteratur. ibid.

Ornata amentia est, effigiem mutare natura, picturam querere
in vera propemodum in adulterio crimina iunt: ibi enim pur-
pura natiua adulteratur. ibid.

Ornata amentia est, effigiem mutare natura, picturam querere
in vera propemodum in adulterio crimina iunt: ibi enim pur-
pura natiua adulteratur. ibid.

Ornata amentia est, effigiem mutare natura, picturam querere
in vera propemodum in adulterio crimina iunt: ibi enim pur-
pura natiua adulteratur. ibid.

Ornata amentia est, effigiem mutare natura, picturam querere
in vera propemodum in adulterio crimina iunt: ibi enim pur-
pura natiua adulteratur. ibid.

Ornata amentia est, effigiem mutare natura, picturam querere
in vera propemodum in adulterio crimina iunt: ibi enim pur-
pura natiua adulteratur. ibid.

Ornata amentia est, effigiem mutare natura, picturam querere
in vera propemodum in adulterio crimina iunt: ibi enim pur-
pura natiua adulteratur. ibid.

Ornata amentia est, effigiem mutare natura, picturam querere
in vera propemodum in adulterio crimina iunt: ibi enim pur-
pura natiua adulteratur. ibid.

Ornata amentia est, effigiem mutare natura, picturam querere
in vera propemodum in adulterio crimina iunt: ibi enim pur-
pura natiua adulteratur. ibid.

Ornata amentia est, effigiem mutare natura, picturam querere
in vera propemodum in adulterio crimina iunt: ibi enim pur-
pura natiua adulteratur. ibid.

Ornata amentia est, effigiem mutare natura, picturam querere
in vera propemodum in adulterio crimina iunt: ibi enim pur-
pura natiua adulteratur. ibid.

Ornata amentia est, effigiem mutare natura, picturam querere
in vera propemodum in adulterio crimina iunt: ibi enim pur-
pura natiua adulteratur. ibid.

Ornata amentia est, effigiem mutare natura, picturam querere
in vera propemodum in adulterio crimina iunt: ibi enim pur-
pura natiua adulteratur. ibid.

nimis, tantumque fugiat agrestem & inhumanam negligentiam.

Omnium istarum pulchritudinem contemnes, si expolieris. Equum empturus, solui iubes stratum: detrahis vestimenta vena libus, ne qua vitia corporis lateant: ornamenta ipsa clementibus suspecta sunt: siue crus, siue brachium aspiceres alligatum, nudari iuderes & ipsum totum ostendi. Mulierem inuolutam aestimas: si vis illam aestimare, totamque scire, qualis sit, faciam solue multum mali sub illa latet. Sen. 81.

Adolefcens, si femineis ornamentis te ornaueris, iniuriam facere cogitas. Lib. de moribus.

¶ APOPHTHEGMATA.

Crates dicebat, ornamentum esse id, quod ornat. Ornat autem, quod honestiorem mulierem facit: talem vero praestat non aurum, non smaragdus, non coccus, sed quaeunque grauitatis, moderatio- nis & pudoris speciem adhibent. Stobaeus sermone 32.

Hyperides, Domi, inquit, coram viro liceat vxori ornare se vt lubet: ornamenta autem, quae sumit, egressura somni, non ad maritum, sed ad alios spectant. Stob. eod. serm.

Democritus, Sermo parus mulierem ornat, & ipsius ornamentum paritas (inquit) ei decora est. ibidem.

Theophrastus, Mulier, inquit, nec alios videre, nec ipsa videri debet, praefertim, quae eleganter ornata fuerit, virumque enim ad res inhonestas incitamentum est. ibid.

Diogenes ad quendam iuuenem supra modum sese ornantem: siquidem, inquit, ob viros, infelices: si ob mulieres, iniurius. Stob. serm. 78.

Vide Superbia. Item, Luxus.

Osculum.

¶ DEFINITIO ET ETYMOL.

Osculum, q. d. os contractum, amoris indicium, & q. d. oscula: Hebr. Nefchik, & plur. Nefchikorb, à verbo Nafchak, Oscu- latus est, infixit osculum.

¶ BIBLICI LOCI.

Osculum sanctum & pudicum charitatis symbolum, Genes. 27. 13. & 45. 14. & 48. 10. & 49. 34. Exodi 4. 27. Luc. 15. 20. Actor. 20. v. 37. Rom. 16. 16. 1. Cor. 16. 20. 2. Cor. 13. 12. 1. Thessal. 5. 26. 1. Perr. 5. 14. Osculo salutandi ritus orientalibus familiaris, cuius & Apostolus locis cita- tis meminit.

¶ APOPHTHEGMA.

Maximianus Imper. nunquam ad oscula pedum quenquam ad- mittit, dicens: Dii prohibeant! vt quisquam ingenuorum pedibus meis oscula figat.

¶ EXEMPLA BIBLICA.

Osculi sancti & minime fucati exempla: Abraham, Genes. 27. 27. Iacob. 29. 11. Laban. 31. 35. Esau. 33. 4. Ioseph. 45. 15. & 50. 1. Aaron, Exo- di 4. 27. Iethro. 18. 7. Noemi, Ruth. 1. 9. Ophra, v. 14. 1. Sam. 10. 1. Da- uid, & Ionathas, 2. 7. Dauid, 2. Sam. 14. 33. 39. Absalon, 15. 5. Eliæus, 1. Reg. 19. v. 20. Darius, 3. Esdr. 4. 47. Raguel, Tob. 7. 6. Gabelus & iu- nior Tobias, 9. 8. parentes Saræ, 10. 11. parentes Tobiae, 11. 11. Alluerus, Esdr. 15. v. 15. Mulier peccatrix, Luc. 7. 38. pater Acolasti, 15. 20. Fideles, Actor. 20. 37. Osculum fictum, periculofum, Prouerb. 27. 6. Osculum prodicioni praetextum, aut osculum proditorum, exempla: Ioab, 2. Sam. 20. v. 9. 10. Iudas Iscariotes, Matth. 26. 49. Marc. 14. 45. Luc. 22. 44.

Vide Amor Veneris, Luxuria.

Ostentatio.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Ostentatio, Graece ostentatio, & ostentatio, ostentator, ostentatio, ostentatio, ostentatio dicitur. Sumitur autem ostentatio pro iactantia, & inani gloria. Venit autem ab ostento, quod signifi- cat sepe, & cum iactantia quadam ostendo, à quo descendit. Ostentatio vero componi videtur ab ore & tendo, quoniam os in id solemus extendere, quod volumus demonstrare. Ab ostento pariter fit ostentum.

¶ APOPHTHEGMATA.

Aristippus, Quendam libi vehementer placentem, de rebus de rebus iactare, quae Delphinum sunt propria: Lepidum dixerit, ranarum. Decet hominem gloriam super his quae sunt propria: Nihil autem magis conuenit hominum, quam pollere. Nullus tam peritus nator est, qui à Delphinum dicitur.

Antalcidas, Cum Atheniensis quidam in Laedamone re- ce indoctos: Soli igitur nos, inquit Antalcidas, ad istud didicimus. Sensit, artes, quibus se iactabant Atheniensium ostentationem, otium ac voluptatem esse ac commodum, non Rempublicam gubernandam, ad quod nulla discipulorum cedamoniis, Plus, in Lacon.

Augustus Caesar, Miles quidam in expeditione non- notabilique in fronte cicatrice deformatus, quoniam in- nere erat insignis, immo die sua gella iactabat. Attendit enim Augustus leniter castigauit, inquit, videri tunc quod- ens post te respexeris. Subindicans fieri posse, vt vultus- riosi ostentabat, non in baculo, sed in fuga accepto. Ma- Saurus.

Ludovicus XII. Gallia rex, audiens Bearamonem & alios quosdam gnauos & imbelles homines, de nobilitate sua verè nobilibus gloriam: atque (ait) decem istiusmodi homi- cus enlis latis superque fuerit. Annal. Franca.

¶ SIMILITVDINE.

Epicuri, Quomodo oves non herbam eorum comederit, sed quantum comederit, ostendunt, & cibum inuocantes, velle suppeditant, & lactis copiam: Ita viri sapienter per ostentationem speculationes suas in creditis publicis, his coctis opera. In Enchirid. 61.

Pliny, Chamaleon maximum habet pulmocum, & in- intus: Ita quidam praeter ostentationem, & ventosum nihil habent. Lib. 11. c. 33.

Pollitiani, Quomodo oves in pascua dimissa, non pud pastorem suum gloriantur vesper, multo se pastorem lac affatum vellusque praebent: Ita nec qui quam ostentat, quantum didicere, sed quod didicerit, adferre in modum Laminæ.

Rocrodami, Sicuti terra, quae venas aquarum occultas, quandam exhalat ante solis ortum, longius inuicibus, re boni sunt & erudit: etiam non ostentent, tamen quod ex se produunt, vnde qui obseruat, deprehendit, vim boni, in Simil.

Vt oua plena sident, inania fluitant: ita qui veris litteris est praeditus, minus ostentat se, quam qui fecus, in- Animantia, quibus longa sunt crura, eisdem longum esse oportet: ita qui magno strepitu student viuere, longum esse est, vnde suppetat sumptus, in Simil.

Vt sol, quo minus in alto est, hoc minores iacit vmbrae, propinquior, hoc maiores puta mane ac vespere: ita vniuersi- tor est, & excellior, hoc minus videri cupit, minusque ob- contra qui minus ipsa se valent, magis se dilant ostentatione- similibus.

¶ FABULA.

Canis venaticus, & Molossus domesticus.

Ceperat venaticus canis leporem, cum quomuis clamore se iactans verbis celeritatem suam, detulit domum ad molossos, stodes gregis & adium: illi vero leporem eripere ostentatione inter se dicerent.

Fabula contra ostentatores dicitur, nam bona tegere lepore deest. Quamuis enim recte dicatur, nullum esse vitium ostentatio- fica: tamen & hoc verum est, qui sapit, in tacito gaudent. Et hoc Horatium:

Tacitus pasci si possit corum, haberet Plus dapni, & multo rixæ minus inuidiasq.

Vide Iactantia.

Ostentum.

¶ DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Ostentum, figura, ostentum, rixas, Hebr. Mepher, ab ostentatio- quod insignia quaedam futura suo tempore diuinitus gnata demonstrent indicis miris velata.

Ostentum non tantum errata natura, ut sunt partus in placem...

Ab ostentum verbum est, quod sine utilitate loquentis & audientis dicitur...

Ab otiositas ad noxia verba, à leuioribus ad grauiora venimus. in pass.

Ostia mater est nugarum, & nouera omnium virtutum. Ipsa enim est, quae virum fortem fortissimè precipitat in reatum...

Sapientiam scribe in tempore otii: ergo sapientiae otia negotia sunt, & quo otiosior sapientia. cō exercitior in suo genere. super Cantic.

Non dormientibus prouenit regnum caelorum, nec otio & desidia torpentibus beatitudo aeternitatis ingreditur. Prosper. de vi con-templ.

Mens otiosa nihil aliud cogitare nouit, quam de escis, aut quam de ventre. Les. Japa in sermon.

Natura quidem humana, sicut duris laboribus instruitur, ita peccata torpenti fatiatur. Ioan. Casp. lib. 1.

Otium, quod indolentia & studio maxime contrarium videtur, praecipue subnecti debet: non quo euanciscit virtus, sed quo recreatur. in epist.

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arrosas...

Quam ceteris rebus necessariis, quum cogeretur etiam diis dicata...

Quum Caesarum Mausoleum repente paruisset, & cetera...

Quum Caphim amicum Delphos miserat, ut pecunias ac donaria...

Quum tu potius interpretaris istud esse signum, quam indignantis? Itaq; perinde...

Quum Aurelius Victor tradidit, Persarum regem, qui caecitate...

Quum Caphim amicum Delphos miserat, ut pecunias ac donaria...

Quum tu potius interpretaris istud esse signum, quam indignantis? Itaq; perinde...

Quum Aurelius Victor tradidit, Persarum regem, qui caecitate...

Quum Caphim amicum Delphos miserat, ut pecunias ac donaria...

Quum tu potius interpretaris istud esse signum, quam indignantis? Itaq; perinde...

Quum Aurelius Victor tradidit, Persarum regem, qui caecitate...

Quum Caphim amicum Delphos miserat, ut pecunias ac donaria...

Quum tu potius interpretaris istud esse signum, quam indignantis? Itaq; perinde...

Quum Aurelius Victor tradidit, Persarum regem, qui caecitate...

Quum Caphim amicum Delphos miserat, ut pecunias ac donaria...

Quum tu potius interpretaris istud esse signum, quam indignantis? Itaq; perinde...

Quum Aurelius Victor tradidit, Persarum regem, qui caecitate...

Quum Caphim amicum Delphos miserat, ut pecunias ac donaria...

Quum tu potius interpretaris istud esse signum, quam indignantis? Itaq; perinde...

Quum Aurelius Victor tradidit, Persarum regem, qui caecitate...

Quum Caphim amicum Delphos miserat, ut pecunias ac donaria...

Quum tu potius interpretaris istud esse signum, quam indignantis? Itaq; perinde...

Quum Aurelius Victor tradidit, Persarum regem, qui caecitate...

Quum Caphim amicum Delphos miserat, ut pecunias ac donaria...

Quum tu potius interpretaris istud esse signum, quam indignantis? Itaq; perinde...

Quum Aurelius Victor tradidit, Persarum regem, qui caecitate...

Quum Caphim amicum Delphos miserat, ut pecunias ac donaria...

Otium parit fastidium, exercitium famem, fames autem miro modo dulcia reddit, quae fastidium facit insipida. in epist.

Otiosum verbum est, quod sine utilitate loquentis & audientis dicitur: qualia qui de rebus friuolis dicitur, & fabulas antiquas narrat: ceterum qui scurrilia replicat, & cachinnis otia dilfoluit, & alii quid turpitudinis profert, hic non otiosi verbi, sed criminosis tenetur reus. in Matth. 1.

Aliquid operis facito, ut te Diabolus inueniat occupatum, non enim facile capitur à Diabolo, qui bono vacat exercitio. in sermon.

Omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent de eo rationem in die iudicii, Otiosum quippe verbum est, quod aut utilitate rectitudinis, aut iustae necessitatis caret. Gregor. in homilia 6.

Nunquam Dei amor otiosus est, operatur enim magna, si est: si vero operari renuit, amor non est. ibid.

Ab otiositas ad noxia verba, à leuioribus ad grauiora venimus. in pass.

Ostia mater est nugarum, & nouera omnium virtutum. Ipsa enim est, quae virum fortem fortissimè precipitat in reatum, facit ei suffocare virtutem, & viam construere ad gehennam. Bernhard. in sermon.

Sapientiam scribe in tempore otii: ergo sapientiae otia negotia sunt, & quo otiosior sapientia. cō exercitior in suo genere. super Cantic.

Non dormientibus prouenit regnum caelorum, nec otio & desidia torpentibus beatitudo aeternitatis ingreditur. Prosper. de vi con-templ.

Mens otiosa nihil aliud cogitare nouit, quam de escis, aut quam de ventre. Les. Japa in sermon.

Natura quidem humana, sicut duris laboribus instruitur, ita peccata torpenti fatiatur. Ioan. Casp. lib. 1.

Otium, quod indolentia & studio maxime contrarium videtur, praecipue subnecti debet: non quo euanciscit virtus, sed quo recreatur. in epist.

POETICAE SENTENTIAE.

Quid. i. Pont. 6.

Cernis, ut igneum corrumpant otia corpus? Ut capiant virtutum, in moueantur, aqua? Et mihi si quis erat dicendis carminis usus, Deficit, estq; minor factus inerte situ.

Lucan.

Variam semper dant otia mentem.

Quid. i. Pont. j. i.

Otia corpus alant, animos quoq; passitur illis: Immodicus contra carpit virtutemq; labor.

Bapista Mantuan. Parthen. lib. 1.

Calcet erit (igni pigros rubigine sensus Otia corrudant, sopitasq; pectora torpor Noxius obliquat ferrum si transit in usus, Assiduo splendore micat, vultusq; nitenti, Audet ad argenti Deus aspirare superbum. At si longa quies terit, scatur, & atram Virtutis in scabiem, celeriq; absumitur amo.

Pictorius Poeta in Epigram.

Quo te cunque nil sancti egisse videbit, Hunc tibi vel penitus deperisse puta. Ista nec in minimis paruas dispendia damnis: Aere potest nullo vel breue tempus emi.

Catullus ad Lesbiam.

Otium Catulle tibi molestum est: Otio exultas, nimiumq; gestis: Otium & reges simul & beatas Perdidit vrbes.

Quid. lib. 1. de Remed. amor.

Quam placidus risus gaudet, quam populus vna, Et quam limosa carina palustris humo: Tam Venus otia amat. Sc. Queritur Egeibus quare sit factus adulter: In promptu causa est, desidiosus erat.

Menander.

Os molle dicitur, & xolla nois vaxa, Quam multa mort alibus otium facit mala.

Terent. Comed. 4.

Quid? credebas dormiens tibi consecutus deos?

Quid. lib. de Remed. amor.

Otia si tollas, periere Cupidinis arcus, Contempnas, tacent & sine luce facer.

Faultus

Otium, Otiositas.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

Otiositas, Graece οτιοςitas, πασις, οτιος, vcl pasivn, οτιος, dicitur. Est autem otiositas, quum quis quiete necessaria salutis operis accepta, vacat ab aliquo opere spirituali vel corporali. Acedit Otium est vacatio à labore, cuius contrarium est. Aliquando otium pro literarum studio capitur.

Quum proprie dicitur vacatio à labore, cui negotium opponitur: etiam pro exercitatione leuiore animi, vel corporis, à magis feris negotiis. Inde dictum illud Ciceronis, Otiosus est otio literario. Item sumitur pro quiete, pace, tranquillitate. Hebr. Scheberh, cessatio, requies, sabbatum, à verbo cessauit, cessauit, qui cuità motu & opere. Vide Quies, & Sabbatum.

BIBLICI LOCI.

Quum vitandum, Proa. 6. v. 6. 9. & 10. & 11. & 12. 11. & 14. & 15. & 16. & 17. & 18. & 19. & 20. & 21. & 22. & 23. & 24. & 25. & 26. & 27. & 28. & 29. & 30. & 31. & 32. & 33. & 34. & 35. & 36. & 37. & 38. & 39. & 40. & 41. & 42. & 43. & 44. & 45. & 46. & 47. & 48. & 49. & 50. & 51. & 52. & 53. & 54. & 55. & 56. & 57. & 58. & 59. & 60. & 61. & 62. & 63. & 64. & 65. & 66. & 67. & 68. & 69. & 70. & 71. & 72. & 73. & 74. & 75. & 76. & 77. & 78. & 79. & 80. & 81. & 82. & 83. & 84. & 85. & 86. & 87. & 88. & 89. & 90. & 91. & 92. & 93. & 94. & 95. & 96. & 97. & 98. & 99. & 100.

SENTENTIAE BIBLICAE.

Malum enim malitiam docuit otiositas. Eccl. 33. Otiositas fuit iniquitas Sodomae sororis tuae; superbia, saturitas, & abundantia: & otium ipsius, & filiarum eius, & manum eorum, & pauperi non porrigebant, & eleuatae sunt, & fecerunt abominabiles coram me, & abstuli eas. Exech. 16.

Quum autem dormirent homines, venit inimicus eius, & superferuntur in medio truci. Matth. 13.

Otiositas viduas deuita, quia discunt circumire domos: Imò & otiositas otiosa, sed & verbosa, & curiosa, loquentes quae non operantur. Tim. 5.

Qui congregat in messe, filius sapiens est: qui autem steret aestimatus contulatus. Proa. 10.

PATRYM SENTENTIAE.

Nullas fructus otii, imò magis dispendium. Otiosus Esau amisit gratiam benedictionem, quia maluit cibum accipere quam quae...

Nulli in sancto proposito otio deterius est, quod non solummodo non acquirit noua, sed etiam peracta consumit, sanctae vitae ratio non gaudet, & crescit: cessatione torpescit & deficit: quotidiana incrementis virtutum incrementis instauranda mens est, & videtur hoc iter non de transfacto, sed de reliquo meriendum. Hieron.

Quum tu potius interpretaris istud esse signum, quam indignantis? Itaq; perinde...

Quum Aurelius Victor tradidit, Persarum regem, qui caecitate...

Quum Caphim amicum Delphos miserat, ut pecunias ac donaria...

Quum tu potius interpretaris istud esse signum, quam indignantis? Itaq; perinde...

Quum Aurelius Victor tradidit, Persarum regem, qui caecitate...

Quum Caphim amicum Delphos miserat, ut pecunias ac donaria...

Quum tu potius interpretaris istud esse signum, quam indignantis? Itaq; perinde...

Quum Aurelius Victor tradidit, Persarum regem, qui caecitate...

Quum Caphim amicum Delphos miserat, ut pecunias ac donaria...

Quum tu potius interpretaris istud esse signum, quam indignantis? Itaq; perinde...

Quum Aurelius Victor tradidit, Persarum regem, qui caecitate...

Faustus Andrelinus in Distichis.

*Corrumpunt forti celsus cum pectore mentes,
Otia plumoso desidiofa thoro.*

Pictorus.

*Si tibi perpetua vigil est o cura salutis,
Otia perpetua desidiofa caue.
Hostis apicantem quoties videt inferis hostem,
Semper vitrici currit ad arma manu.
Sed times implicitum manuum se pedum se laborem,
Aut mentis vigili sollicita studio.*

Baptista Mantuanus lib. 1. De calamitate suorum temporum.

*Hæc est curarum genitrix exercitia nullis
Artibus officij nullo laudabilis usu
Segnitie, inter socias nutrita Megere,
Doctaq; languores animi, luctusq; magistra
Sola sedens, oculosq; solo defixa malignum,
Crassa supercilium pallens, impexa capillos,
Pteribris in patiens, scalpit caput unguibus Sencis:
Oz immunda, manus illotas, cadente salina,
Barba madet, pluit imbriferis de naribus humor,
Debilis est longo pendens in pectora dorso.
Fauce tumet, leuata angusto sub pectore ventrem,
Vtrius ad exemplum morbisq; intercutis instat:
Crux exile genus surgens, perpinguis est amplius
Tardat iter, grauiusq; dolere iunctura podagris:
Hæc fera seruis, sanctæ castidæ vita
Ingerit, est tardos ad clara negotia sensus
Somnifero languore premit, frigentia corda
Inmoluit gelido denique Selamne unbis:
Nil nisi terrenis haustum de se cibis unquam
Cogitat, annales veterum, dubiamq; futuram
Temporis ignorat sortem, non vlla latentes
Cernere naturas rerum, causasq; tueri
Cura subit, subiecto oculo vix aspicit, agræ
Palpebras leuata herentes, humore tenaci
Lumen habet, surdentes aures, vox languida, sermo
Barbarus, obscuro verba interclusa palato:
Seminat infelix lolium, frigidusq; papauer,
Lethæiq; rigat steriles humoribus hortos:
Plumbea luenti gestat connexa met allo
Vincula, captiuos homini quibus alligat artus, &c.*

PHILOSOPHICÆ SENTENTIÆ.

Emollit otium vires, sicut rubigo ferrum.
Fax immota torpet, ignem agitata relituit. Seneca lib. de Clementia.
Maior est delectatio in quiete, quam in motu. Aristotel. libro 7. Ethicorum.
Omnis laborans requie indiget. Arist. lib. 8. Politic.
Mihî enim qui nihil agit, esse omnino non videtur. Cic. lib. 2. de natura Deorum.
Proditionum consilia per otium ex loci opportunitate capiuntur.
Etenim ignauia nemo immortalis factus est, neq; quiquam patrens, liberis, vteretur fierent, ignauiam optauit, magis vt boni & honesti vitam suam agerent. Sallust. in Jugurtha.
Otium industria & studio maxime contrarium videtur. Valer. Max. lib. 8. c. 8.
Appium Claudium crebro solitum dicere accepimus: Negotium populi Romani melius, quam otium committi: non quod ignoraret, quam iucundus tranquillitatis status esset, sed quod animaduerteter præpotentia imperia agitatione rerum ad virtutem capefendam excitari nimia quiete in delectatione resoluat. Et sane negotium nomine horridum, ciuitatis nostræ mores in suo statu continuit, blandæ appellationis quies plurimis vitis repperit. idem lib. 7. res. Sapienter dicta aut facta.
Quædam tempora nobis eripiuntur, quædam subducuntur, quædam effluunt. Turpissima tamen est iactura, quæ per negligentiam fit.
Magna pars eius iam præterit. Quicquid ætatis retro est, mors tenet. Cum differtur, vita transcurrit.
Omnia aliena sunt, tempus tantum nostrum est. Senec. in epist. 1.
Otiosus non sibi viuunt, sed quod turpissimum est, vetrici & somno. Senec. in epist.
Nihil esse potest in vita nequius, aut sceleratius, quàm tempus ipsum, rem scilicet pretiosissimam, somno inertiaq; transigere. Qui enim desides, ignaui & otiositate viuunt non hercule magis viuunt, quàm stolidæ pecudæ & meræ belluæ, neq; enim viuunt, sed spiritum trahunt, sicut pecudæ solent. Quo factum est vt Nomothetæ pœnas quidem acerrimas contra istos desides atque otiosos statuerint, eoque iure infames dixerint: siquidem & Solon ipse in suis legibus

inertiam hanc, turpemque ignauiam feruissimè culpauerunt, sed fidiam, inquit, scilicet status est, is accusantibus esto obnoxius, hoc est etiam Q. Ennii non minus equidem dicendum esset, quod ignaui & præcepta quadam ex Philosophia intima esse, quod idem Poeta in Tragedia Iphigenia his verbis contra otiosos scripsit, vt Iulius Celsinus apud Frontonium Cornelianum

Otio qui nescit vti, plus negotij habet, Quam cum est negotium in negotio.

Nam cui, quid agat, institutum est, nullo negotio id agere, hoc est mentem atque animum delectat, sum, otioso in negotio, quod quid velit. Hoc idem est enim: Neque domi nunc otiosus, quod otium Picus Mirandula, de quo Crinitus libro 2. de hominibus, na, cap. 32.

Ingenium hominis ceu cariem & senium in otio, propter obsecritatem, & muta quies vitæque se delectat, mota non corporibus modo, verum etiam animis maxime ciliat. Plut.

Otium sine literis mors est, & viui hominis sepulchrum, bis mala solitudo perfuadet, circumspice singulos, otiosos, sanctius fit cum quolibet esse, quam secum. Seneca.

Gloriam otio iners ambitio est: vitam in otium otiosum solet: & sunt, quorum corpus innoxium est, & in malis furias mens otiosa discurret. Epist. 19.

Quies tibi non delecta fit, vt quæ ab aliis laudatur, quid honeste que tractabis. Senec. in prætoribus.

Otium in exercitio peniciosissimum est, & feracissimum dicam, omnium seditionum fons atque origo. Polybius.

Quemadmodum in corporibus externa incommoda, potest frigüs, calor, labor, vulnera, & antiquum, re, & vbi facta sunt facile curare licet: que vero ex interioribus emergunt, vt scabies & morbi, difficile præuidendum, vbi prouenerit, curantur: ad eundem etiam modum in rebus & de exercitiis sentiendum est. Etenim aduersus exercitiis infidias & bella, in promptu est & præueniendi modum, vbi ingruerint. Verum aduersus ea que in ipsis politissimis scuntur, contra seditiones & collisiones difficles est modum magnam gerendam rerum dexteritatem & fingulam perquirant industriam. Verum omnibus (vt mea sunt) exercitiis & ciuitatibus, tum temporibus, vnum communitium. Id autem est, vt circa prædicta nunquam penitentiam tum delectat & otii, maxime in prosperitate rerum & equiorum idem hist. lib. 11.

Otio plebs lasciuat. Livius, decad. 3, lib. 3.

Otium quidem, requies, studiumq; literarum, voluntatem, contemplationemque rerum afferens, conuenientissimum est, vbi domi & militia defuncto recreatio, Plutarchus in Cimonis & Luculli.

Otium ac requies finis est quem reges mali ac inordinati & certaminibus assignant, quod is accidit, non quod inordinatam pro honestate & virtute confectur, sed quod inordinatam voluptatibus & luxuriari vertit. idem in Demetri.

Militum consilium otium maxime contrarium est. Idem de belle ciuili.

Otium, res disciplinæ inimicissima. Vell. Patere. lib. 1.

Præpotentia imperia, agitatione rerum, ad virtutem optendam excitantur: nimia quiete resoluuntur in delectatione, otium, nomine horridum, ciuitatis nostræ mores in suo statu continuit, blandæ appellationis quies plurimis vitis repperit. Valer. Max. lib. 7. c. 2.

Militare otium est ferè tumultuosum. Amm. Marcell. libro 1. in quarto.

Nequitia status magis aspirare solent menti quietem, otiumq; cogitationum & rationum alias alios excitare habitum, que continentur inuadendo demergere, & aut in peccata precipitem (si factio minus, & assensu) aut vnderam in ea magnum periculum ac tumultum commouere. Zonar. Annal. rom. 1.

At quos hominis otium multo est hominis inersis atque occupatione efficacius. G. P. Achimer. hist. lib. 4.

Ne inertia torpescat, multa cum diligentia quædam otium veniunt sunt versanda, & ante oculos vite formæ, quædam proponenda; tum quæ quæque vt perfectæ sunt, otiosum. Est enim in his & decus suum, & eruditio quædam, sepe in minimis egregium quiddam elucet, quod diligat. Idem in quarto.

Non tam benignum ac liberale natura nobis tempus dedit, liquid ex illo vacet perdere. Senec. epist. 118.

Quorundam otium occupatum est: in villa, aut in lectulo media solitudine, quamuis ab omnibus recesserint, sibi ipsi sunt. Horum non otiosa vita est dicenda, sed delectatio otiosa. Idem de breuitate vitæ, cap. 11. Vide cap. 12. & 13. vbi præcipue pi otio veterum Romanorum graphicè depicto sapiens Seneca scribit:

Demetrius noster vitam securam, & sine viliis fortunæ

affectus potissimum occupet otio deditis. Ita enim fit, ut dum otio vacant, in rem negotiosissimam incidant. *Laert. l. 6.*
Idem. Audiens quosdam de otio disputantes, ut plurimum se dicebat deprehendere, omnes aliquid facere. Etenim qui tesseris, qui que risu excitando vacant, aliquid faciunt: nihilominus huiusmodi Omnes otiosos dicebat. Licere namque eis istis dimissis meliora agere: à melioribus vero ad peiora migrare, nulli otium esse. Si quis autem migret, hunc id male facere negotiis implicitum. *Xenophon. lib. 3. de virtutibus & factis Socratis. Stob. serm. 28.*
Idem è praeicis authoribus scelerat verficulos aliquot, quos prouerbiorum vice frequenter usurpabat, quorum est ille Hesiodi:

Εργον ἄδ' ἰδὲ ὄρεστος, ἀεὶ γὰρ ἐν δ' ἰδὲ ὄρεστος,

Id est:

Non probrum est operari, aut est cessatio probrum.

Quo dehortabatur iuuenes non solum ab otio, verum etiam ab actionibus inuulgis. Siquidem eos appellabat otiosos, qui alicuius computationibus & scortis ætatem absumunt. *Erasmus libro 3. apoph.*

Plato è disputatione discedens, solitus est admonere discipulos: Videte pueri, ut otium in re quapiam honesta collocetis. Significans, otium omnia mala docere adolescentes. *Laertius libro tertio.*

Lucius. Cuidam percontantur, quam ob rem virginum corpora cursibus, luctis, discorum ac telorum iactibus fatigaret? Ut, inquit, inquit, profectio ab ista statim radice, validum in validis corporibus initium fumens, recte germinet: simul ut ipsæ in perferendis partibus facile simul & genere certent aduersus pariendi nimis doloresque postremo, si qua incidat necessitas, ut possint & profecti, & pro liberis, & pro patria pugna. Intellexit vir prudens, quantam rerum publicarum pestis sit otium atque ignavia: contra, moderatos labores etiam corpora reddere tum firmiora, tum salubriora. Unde nec virginibus permittit in otio viuere, sed has quoque masculinis exercitiis quodammodo vertit in masculos, quum in plerisque ciuitatibus per delicias ad luxum masculi transformarentur in feminas. *Plut. in Laco.*

Herondas. quum esset Athenis, audisset quendam iudicum sententia damnatum de crimine orti, qui in cellis incederet, & ab amicis mortis deduceretur, iussit sibi commonstrari eum, qui in causa liberali reus peragebatur. Lacedæmonii, quicquid erat fordidarum artium, non per eum, sed per Helotas mancipia exerceri volebant: eoque mirabatur Herondas, ob id quenquam vocari in ius, quod feruilla non exerceret, ibique pro crimine haberi, quod Lacedæmonie iudicaretur honestum ac liberale. *Plutarchus in Lacedæmonio.*

Cleomenes. Quodam interrogante, cur Argiuos cum Lacedæmonii bellum gerentes, & sapius victos non deleuissent: Ne optauerimus nosdem, inquit Cleomenes, illos deletos, ut habeamus, qui iuuenes quidem exerceant. Perpererat egregius dux, corrupti iuuentem, si permittatur otio, luxu ac malorum omnium magistro *Plut. in Laco.*

Scipio N. f. Quibusdam dicentibus, res Romanas iam in tuto esse extinctis Carthagenisibus, & Græcis in seruitutem redactis: Imò, inquit, nunc demum summo in periculo sumus, postquam nulli super sunt, quos vel timeamus vel reuereremus. Senit inimicos per occasionem vitales esse nobis, per quos non licet impune secure que negligentes esse. *Erasmus libro 8. apoph.*

Seneca. Seruilius Vacia, vir prætorius, ac prædites, odio negotiorum abdidit se in villam suam, quam habebat non prociù à Curia: nec alia re notis fuit, quam eius villa & otio. Itaque qui negotiis premebantur, exclamare solebant: O Vacia! solus scis viuere. Huius tamen ignauum, sine literis otium damnans Seneca epistol. 51. negat illam scire viuere, sed latere. Eoque nonnunquam villam præteriens, ioco dicere solebat: Hic situs est Vacia, subindicans, nihil interesse inter mortuum, & inerti otio additum. *Erasmus libro 8. apoph.*

Galba parasitus. obiciantibus, quod in otio viueret: nemo, inquit, cogitur ad reddendum otii sui rationem, si nemo, nullus tutius viuere, quam otiosus. Nam rerum gestarum rationem poscuntur, qui tractant negotia: ab otiosis ea ratio non potest exigi. *Erasmus libro 8. apoph.*

Augustus Caesar. insulam quandam Capreis vicinam, in quam è comitatu Cælaris secedere solebant, qui cuperent otium, solitus est inquit, otiosos appellare: à quoque enim sonat negotiorum vacuitatem. *Suet. in Augusto.*

Vibius Crispus. Domitianus Cæsar initio sui principatus nihil plane agebat, sed quotidie sibi secretum horarium fumebat, nec faciebat aliud, quam captare muscas, easque stylo præacuto confingere. Unde quidam quum quæreret, num quis intus esset cum Cæsar? Vibius Crispus lepide respondit: Ne musca quidem. *Stob.*

Probus Imper. non patiebatur armatum militem esse otiosum, dicens: Annonam gratuitam militem comedere non debere. *Iac. Spic. in lib. 2. En Sylu. de reb. gest. Alphonssi.*

Chilon dicebat, adamandam esse quietem, quoties datur honestum otium, iuxta illud: *ἠεὶ γὰρ ἐν δ' ἰδὲ ὄρεστος.* Nihil enim vel tutius vel iu-

cundius. Nullum autem negotium periculosius, quam illud. *Laert. lib. 1. c. 4.*
Socrates. Otium possessionem omnium optimam dicitur autem sensu, non ignauiam: sed è uniuersis negotiis otium tranquillitatem vitantibus esse quietum. *Quintilianus apoph.*

Ad Nicander. quum Atheniensis quidam diceret Nicander, amplectimini otium: Verum, inquit, prædites quemadmodum vos, quocumque modo illud nobis parare habueritis, otium honestis rationibus partium non esse optatum: sed eos vituperio dignos, qui per fas neque contra iustitiam. Otium autem Atheniensis dixit, non exercere dicitur. *Plut. in Laco.*

Scip. African. Si quando vacans à negotiis bellis in otio, dicere solebat, se nunquam minus otiosum, quam quum in otio. Sensit, se id temporis non dare animum eorum amantibus, sed Reipublicæ commodis multa suo cum animo. *Plut. in apoph. Cic. lib. 3. Offic.*

Ennius. dicere solebat, qui necesse est otio uti, plus negotiorum quam cum est in negotio. *Erasmus libro 4. c. 8.*

Attilius. fatius otiosum esse dicebat, quam nihil agere. Attilius nollet eruditissime simul & facetissime dicitur, quam nihil agere. Quamquam hoc dictum à Critibus Ciceroni. Otiosus est, qui vacat ab externis actionibus, nihil in quibus in se fructus nihil ad beatam viuendum conferendum. Quemadmodum, qui moluntur, nec satis succedere potest fatigere dicuntur: Ita nihil agunt, qui frustra multum hantur, nihil agere contra, qui se philosophia delectant. *Erasmus in apoph.*

Alphonssus. Familiæ Alphonso regi rusticum quendam ignauæ exemplum, ostenderunt, qui porticus huiusmodi habitabat. Hic rex: Vinam (ait) mihi sic per otium comedere dicitur à superis. Simile quiddam narratur de Ptolomæo regem, quum te in cetera reperisset immortalitatem, tandem postquam catus, conspiciat Aegyptios aliquot plebeios in cetera flumen discumbentes: Vinam, inquit, saltem ex cetera dicitur. *Erasmus lib. 8. apoph.*

ADAGIA.

Ne ad aures quidam scalpendas otium est. *Lucianus in his accipitris, id est in uocibus uerbi dicitur.* *Cum ne minimum quidem orti sapere esse significatum.* Nullum otium feruis. *Ex eodem dicitur.* *Sumptum à feruarum condicione, quibus heri nudum est otium.*

Festum multas habens, inegre prodis. *Exera.* *Subaudiendum, molestias aut occupationes. Dicitur enim magnas componere sarcinas aliquo profecturi.* *Vincula Tythena dicitur pro Turpi.* *Dicuntur otiosa negotia, quibus diffringebatur dicitur.* *Dum licet fugere, ne quære item. Igitur quædam sunt.* *Ab Alcibiade narrum. Is cum è Sicilia citaretur ab Atheniensibus, ut criminibus responderet, abdidit se, ne quis interrogaret, quo modo liceret effugere. Et isti bister in Alcibiade dicitur, si ferne isti que theydidem.* *Conchas legere.* *Summi orti est conchas & umbilicus legere in lecturis, pro suo esse solet puerorum.*

Liber non est, qui non aliquando nihil agit. *Qui in summo otio versabatur, ab omnibus seruis negotiis nihil agere dicebantur. Cic. lib. 2. de Orat.*

EXEMPLA PROFANA.

Lucius Lucullus post præclara Reipublice munera, in uiciorum, totum se otio philosophico dedit. *Plutarchus in Lucullo.*

Germani. quoties bella non incunt, non multum venantibus per otium transigunt, dediti somno ciboque fortissimas quibus bellicosissimus, ac nihil agens: delegata domus, & perantiam rerum cura totius, semibusque, & infirmissimo conque exantiam ipsi habent, mira diueritate nature: cum tamen homines sic amertiam, & oderint quietem. *Cornel. Tacit. de mor. Germ.*

Constantinus Romanus imperii curam alio commisit, ad genem, qui Syrmio præerat, Bulgariae ducem commisit, ad cencos Pazinaces, qui excursions quotidie in Bulgaria faciebant. *Ibid.*

Alexander Basilii Macedonius Imperator, viginti annorum tamen singulari desidia, rebus grauioribus omnibus tantum venantibus equis & canibus operam dedit. *Theat. Zuing.*

P. Scipio, qui primus Africanus appellatur est, requisitus Reipublice pulcherrimis muneribus, otium sibi sumebat, ad quod: & à cetero hominum frequentiaque interdum, tantumque

re, cuius obtentu fere solet otium & luxus in ciuitates irrepere. *Eraf. l. 1. apoph.*

§ HIEROGLYPHICVM.

*Oris studiofum hominum indicare qui volunt, Feliam auem pingunt: ea enim in vmbra & aura æstatem agit, hyemem in apricis: nam & potentes, cum in eos, qui otio literario dediti sunt, cauillantur, genus hominum ignauum appellant, quod vt apud Iuuenalem est, recto gaudet & vmbra. *Pier. Val. 15. pag. 257. B.**

§ FABVLA.

Ouis & Canis.

Quo tempore animalia & pecudes sermone vtebantur, aiunt o- uem dixisse hero suo: Per mihi mirum videtur, nihil nobis à te præ- beri, cogique è terra nos victum querere, de quibus tamen, tu & la- nam capis & caeos, & agnos: canibus vnde nihil horum tibi redit, impertis panem, quæ ipse vesceris. Tum canem qui hoc audisset, fe- runt sic locutum: Merito hercule meo fit, nam ego is sum, qui vos ipsas etiam custodio atque seruo, ne vel hominum furto, vel lupo- rum raptu pereatis: quod si ego vestram custodiam neglexerem, iam ne ad pabula quidem, exire auderetis, præformidine interitus. Atq; ita etiam oues ipsas facile passas fuisse accepimus, vt se canes potio- res & maiore in honore haberentur.

Hæc fabula narratur vulgo imperatorum, qui sapientum otio irascuntur, & illos in tanto honore vitam de suis laboribus degere moleste ferunt. Nisi enim ipsos doctrina & sapientia defendere, at- que tegeret, neque salutem, neque fortunas suas saluas & integra- s conseruare possent.

Vide Acedia, Desidia, Ignauia, Pigrizia, &c.

FINIS LIBRI DECIMITERTII.

KKKK 2

POLYAN.

Ostentum non tantum errata natura, ut sunt partus in placem...

Ab ostentum verbum est, quod sine utilitate loquentis & audientis dicitur...

Ab otiosus ad noxia verba, à leuioribus ad grauiora venimus. in pass.

Ostia mater est nugarum, & nouera omnium virtutum. Ipsa enim est, quæ virum fortem fortissimè præcipitat in reatum...

Sapientiam scribe in tempore otii: ergo sapientie otia negotia sunt, & quo otiosus sapientia. cõ exercitior in suo genere. super Cantic.

Non dormientibus prouenit regnum cælorum, nec otio & desidia torpentibus beatitudo æternitatis ingreditur. Prosper. de rus con-templ.

Mens otiosa nihil aliud cogitare nouit, quam de escis, aut quam de ventre. Les. Japa in sermon.

Natura quidem humana, sicut duris laboribus instruitur, ita pœ otia torpentia fatiatur. Ioan. Casp. lib. 1.

Otium, quod indolentie & studio maxime contrarium videtur, præcipue subnecti debet: non quo euanciscit virtus, sed quo recreatur. in epist.

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Otium parit fastidium, exercitium famem, fames autem miro modo dulcia reddit, quæ fastidium facit insipida. in epist.

Otiosum verbum est, quod sine utilitate loquentis & audientis dicitur: qualia qui de rebus friuolis dicitur, & fabulas antiquas nar-

Ab otiosus ad noxia verba, à leuioribus ad grauiora venimus. in pass.

Ostia mater est nugarum, & nouera omnium virtutum. Ipsa enim est, quæ virum fortem fortissimè præcipitat in reatum...

Sapientiam scribe in tempore otii: ergo sapientie otia negotia sunt, & quo otiosus sapientia. cõ exercitior in suo genere. super Cantic.

Non dormientibus prouenit regnum cælorum, nec otio & desidia torpentibus beatitudo æternitatis ingreditur. Prosper. de rus con-templ.

Mens otiosa nihil aliud cogitare nouit, quam de escis, aut quam de ventre. Les. Japa in sermon.

Natura quidem humana, sicut duris laboribus instruitur, ita pœ otia torpentia fatiatur. Ioan. Casp. lib. 1.

Otium, quod indolentie & studio maxime contrarium videtur, præcipue subnecti debet: non quo euanciscit virtus, sed quo recreatur. in epist.

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

Quidam mane surgens, reperit caligas à foricibus arro-

POETICAE SENTENTIAE.

Quid. i. Pont. 6.

Cernis, ut igneum corrumpant otia corpus? Ut capiant rursus, ut moueantur, aqua? Et mihi si quis erat dicendis carminis usus, Deficit, estq; minor factus inerte situ.

Lucan.

Variam semper dant otia mentem.

Quid. i. Pont. j. i.

Otia corpus alant, animus quoq; passitur illis: Immodicus contra carpit virumque labor.

Bapista Mantuan. Parthen. lib. 1.

Calcet eris (igni pigros rubigine sensus Otia corrudent, sopitasq; pectora torpor Noxius obliquat ferrum si transit in usus, Assiduo splendore micat, vultusq; nitenti, Audet ad argenti Deus aspirare superbum. At si longa quies terit, scatur, & atram Virtutis in scabiem, celeriq; absumitur amo.

Pictorius Poeta in Epigram.

Quo te cunque nil sancti egisse videbis, Hunc tibi vel penitus deperisse puta. Ista nec in minimis paruas dispendia damnis: Aere potest nullo vel breue tempus emi.

Catullus ad Lesbiam.

Otium Catulle tibi molestum est: Otio exultas, nimiumq; gestis: Otium & reges simul & beatas Perdidit vrbes.

Quid. lib. 1. de Remed. amor.

Quam placidus risus gaudet, quam populus vna, Et quam limosa carina palustris humo: Tam Venus otia amat. Sc. Queritur Egeibus quare sit factus adulter: In promptu causa est, desidiosus erat.

Menander.

Os molle dicitur, & xolla nois vaxa, Quam multa mort alibus otium facit mala.

Terent. Comœd. 4.

Quid? credebas dormiens tibi consecutus deos?

Quid. lib. de Remed. amor.

Otia si tollas, periere Cupidinis arcus, Contempnas, tacent & sine luce facer.

Faultus

Otium, Otiositas.

DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

Otiositas, Græcè οτιοςία, παρ' οτιος, vcl pas oti, n. s. dicitur. Est autem otiositas, quum quis quiete necessaria salutis operis accepta, vacat ab aliquo opere spirituali vel corpo-

Quum proprie dicitur vacatio à labore, cui negotium opponitur etiam pro exercitatione leuiore animi, vel corporis, à magis feris negotiis. Inde dictum illud Ciceronis, Otiosus est otio literario. Item sumitur pro quiete, pace, tranquillitate. Hebr. Scheberh, cessatio, requies, sabbatum, à verbo cessauit, cessauit, qui cuità motu & opere. Vide Quies, & Sabbat.

BIBLICI LOCI.

Quum vitandum, Proa. 6. v. 6. 9. & 10. & 11. & 12. 11. & 14. & 15. & 16. & 17. & 18. & 19. & 20. & 21. & 22. & 23. & 24. & 25. & 26. & 27. & 28. & 29. & 30. & 31. & 32. & 33. & 34. & 35. & 36. & 37. & 38. & 39. & 40. & 41. & 42. & 43. & 44. & 45. & 46. & 47. & 48. & 49. & 50. & 51. & 52. & 53. & 54. & 55. & 56. & 57. & 58. & 59. & 60. & 61. & 62. & 63. & 64. & 65. & 66. & 67. & 68. & 69. & 70. & 71. & 72. & 73. & 74. & 75. & 76. & 77. & 78. & 79. & 80. & 81. & 82. & 83. & 84. & 85. & 86. & 87. & 88. & 89. & 90. & 91. & 92. & 93. & 94. & 95. & 96. & 97. & 98. & 99. & 100.

SENTENTIAE BIBLICAE.

Malum enim malitiam docuit otiositas. Eccl. 33. In hac fuit iniquitas Sodomæ sororis tuæ; superbia, saturitas, & abundantia: & otium ipsius, & filiarum eius, & manum eorum, & pauperi non porrigebant, & eleuatæ sunt, & fecerunt abominabiles coram me, & abstuli eas. Exech. 16. Quum autem dormirent homines, venit inimicus eius, & superferuntur in medio truci. Matth. 13. Otiosas viduas deuita, quia discunt circumire domos: Imò & otiosam otiosæ, sed & verbosæ, & curiosæ, loquentes quæ non oportet. Tim. 5. Qui congregat in messe, filius sapiens est: qui autem sterit æstimationis contulatus. Proa. 10.

PATRYM SENTENTIAE.

Nullas fructus otii, imò magis dispendium. Otiosus Esau amisit gratiam benedictionem, quia maluit cibum accipere quam quædam in epist. ad Ier. In illo sancto proposito otio deterius est, quod non solum non acquirit noua, sed etiam peracta consumit, sanctæ vitæ ratio non gaudet, & crescit: cessatione torpescit & deficit: quotidiana incrementis virtutum incrementis instauranda mens est, & vitæ hoc iter non de transfacto, sed de reliquo meriendum. Hieron. in Hieron.

Faustus Andrelinus in Distichis.

*Corrumpunt forti celsus cum pectore mentes,
Otia plumoso desidiofa thoro.*

Pictorus.

*Si tibi perpetua vigil est o cura salutis,
Otia perpetua desidiofa caue.
Hostis apricantem quies videt inferis hostem,
Semper vitrici currit ad arma manu.
Sed times implicitum manuum se pedum se laborem,
Aut mentis vigili sollicita studio.*

Baptista Mantuanus lib. 1. De calamitate suorum temporum.

*Hæc est curarum genitrix exercitia pulvis
Artibus officij nullo laudabilis usu
Segnitie, inter socias nutrita Megere,
Doctaq; languores animi, luctusq; magistra
Sola sedens, oculosq; solo defixa malignum,
Crassa supercilium pallens, impexa capillos,
Pteribris in patiens, scalpit caput unguibus Sencis:
Oz immunda, manus illotas, cadente salina,
Barba madet, pluit imbriferis de naribus humor,
Debilis est longo pendens in pectore dorso.
Fauce tumet, leuata angusto sub pectore ventrem,
Vtrius ad exemplum morbisq; intercutis instat:
Crux exile genus surgens, perpinguis est amplius
Tardat iter, grauiusq; dolere iunctura podagris:
Hæc fera seruis, sanctæ salubria vita
Ingerit, est tardos ad clara negotia sensus
Somnifero languore premit, frigentia corda
Inmoluit gelido denſe Selamne unbis:
Nil nisi terrenis haustum de se cibis unquam
Cogitat, annales veterum, dubiamq; futuris
Temporis ignorat sortem, non vlla latentes
Cernere naturas rerum, causaq; tueri
Cura subit, subiecto oculo vix aspicit, agræ
Palpebras leuata herentes, humore tenaci
Lumen habet, surdentes aures, vox languida, sermo
Barbarus, obscuro verba interclusa palato:
Seminat infelix lolium, fringens, papauer,
Lethæiq; rigat steriles humoribus hortos:
Plumbea luenti gestat connexa met allo
Vincula, captiuos homini quibus alligat artus, &c.*

PHILOSOPHICÆ SENTENTIÆ.

Emollit otium vires, sicut rubigo ferrum.
Fax immota torpet, ignem agitata relituit. Seneca lib. de Clementia.

Maior est delectatio in quiete, quam in motu. Aristotel. libro 7. Ethicorum.

Omnis laborans requie indiget. Arist. lib. 3. Politic.
Mihî enim qui nihil agit, esse omnino non videtur. Cic. lib. 2. de natura Deorum.

Prodicionum consilia per otium ex loci opportunitate capiuntur.

Etenim ignauia nemo immortalis factus est, neq; quiſquam patens, liberis, vt æterna fierent, ignauiam optauit, magis vt boni & honesti vitam suam agerent. Sallust. in Jugurtha.

Otium industriae & studio maxime contrarium videtur. Valer. Max. lib. 8. c. 8.

Appium Claudium crebro solitum dicere accepimus: Negotium populi Romani melius, quam otium committi: non quod ignoraret, quam iucundus tranquillitatis status esset, sed quod animaduerteter præpotentia imperia agitatione rerum ad virtutem capeſſendam excitari nimia quiete in deſidia reſolui. Et sane negotium nomine horridum, ciuitatis nostræ mores in suo statu continuit, blandæ appellationis quies plurimis vitis reſperſit. idem lib. 7. res. Sapienter dicta aut facta.

Quædam tempora nobis eripiuntur, quædam subducuntur, quædam effluunt. Turpissima tamen est iactura, quæ per negligentiam fit.

Magna pars eius iam præterit. Quicquid ætatis retro est, mors tenet. Cum differtur, vita transcurrit.

Omnia aliena sunt, tempus tantum nostrum est. Senec. in epist. 1. Otiosus non sibi viuunt, sed quod turpissimum est, ventri & somno. Senec. in epist.

Nihil esse potest in vita nequius, aut sceleratius, quàm tempus ipsum, rem scilicet pretiosissimam, somno inertiaq; transigere. Qui enim desides, ignaui & otiosantes viuunt non hercule magis viuunt, quàm stolidæ pecudæ & meræ belluæ, neq; enim viuunt, sed spiritum trahunt, sicut pecudæ solent. Quo factum est vt Nomothetæ poenâs quidem acerrimas contra istos desides atque otiosos statuerint, eoque iure infames dixerint: siquidem & Solon ipse in suis legibus

inertiam hanc, turpemque ignauiam seuerissime culpâre solent, sed fidiam, inquit, scilicet status est, is accusantibus esto obnoxius. hoc est etiam Q. Ennii non minus equidem dicendum esse, quod præcepta quædam ex Philosophia intima esse, quæ idem Poeta in Tragedia Iphigenia his verbis contra otiosos scripsit, vt Iulius Celsinus apud Frontonium Cornelianum

Otio qui nescit vti, plus negotij habet, Quam cum est negotium in negotio.

Nam cui, quid agat, institutum est, nullo negotio id agere, sed mentem atque animum delectat fump, otioso in negotio, quod velit. Hoc idem est enim: Neque domi nunc otiosus, sed in negotio Picens Mirandula, de quo Crinitus libro 2. de honesta vita, cap. 32.

Ingenium hominis ceu cariem & senium in otio, propter obſcuritatem, & muta quies vitæque se delectat, mota non corporibus modo, verum etiam animis maxime exercit. Plut.

Otium sine literis mors est, & viui hominis sepulchrum, bis mala solitudo perſuadet: circumſpice singulos, otiosos, sanctius fit cum quolibet esse, quam secum. Seneca.

Gloriam otio iners ambitio est: vitam in otium otiosus solet: & sunt, quorum corpus innoxium est, & in malis furias mens otiosa discurrit. Epist. 19.

Quies tibi non deſidia fit, vt quæ ab aliis laudatur, quid honeste que tractabis. Senec. in prætoribus.

Otium in exercitio penicioſissimum est, & ferè in otio dicam, omnium ſeditionum fons atque origo. Polybius.

Quemadmodum in corporibus externa incommoda, potest frigis, calorem, laborem, vulnera, & antiquum, re, & vbi facta sunt facile curare licet; quæ vero ex interna emergunt, vt scabies & morbi, difficile præuidentur, vbi prouenere, curantur: ad eundem etiam modum in rebus & de exercitiis sentiendum est. Etenim aduersus exercitiis inſidias & bella, in promptu est & præueniendi modum, vbi ingruerint. Verum aduersus ea que in ipsis politis nascuntur, contra ſeditiones & collisiones diſſicilius est, magnam gerendam rerum dexteritatem & fingulam requirant inſidiam. Verum omnibus (vt mea sunt) exercitiis & ciuitatibus, tum temporibus, vnum certissimum. Id autem est, vt circa prædicta nunquam penitentiam deſidia & otii, maxime in prosperitate rerum & quietiorum, idem hist. lib. 11.

Otio plebs lasciuat. Livius, decad. 3. lib. 3.

Otium quidem, requies, studiumq; literarum, voluntatem, contemplationemque rerum afferens, conuenientissimum est, sed domi & militia deſuncto recreatio. Plutarchus in Cimonis & Luculli.

Otium ac requies finis est quem reges mali ac inſipientes & certaminibus assignant, quod is accidit, non quod in otio ptem pro honestate & virtute conſectetur, sed quod in otio voluptatibus & luxuriari verè norint. idem in Demetri.

Militum consilia otium maxime contrarium est. Polybius, de belle civilis.

Otium, res disciplinae inimicissima. Vell. Patere. lib. 1.

Præpotentia imperia, agitatione rerum, ad virtutem capeſſendam excitantur: nimia quiete reſoluntur in deſidia. Otium, nomine horridum, ciuitatis nostræ mores in suo statu continuit, blandæ appellationis quies plurimis vitis reſperſit. Valer. Max. lib. 7. c. 2.

Militare otium est ferè tumultuosum. Amm. Marcell. libro 1. in quarto.

Nequitia status magis aspirare solent menti quietem, otiumq; cogitationum & rationum alias alios excitare. Otium, que continentur inuadendo demergere, & aut in peccata reſoluitur (si factio minus, & assensu) aut vnderam in ea magnum periculum ac tumultum commouere. Zonar. Annal. rom. 1.

Ac tuos hominis otium multo est hominis inersis atque occupatione efficacius. G. P. Achimer. hist. lib. 4.

Ne inertia torpescat, multa cum diligentia quædam otium veniunt sunt verſanda, & ante oculos vite formæ & quædam proponenda; tum qua quæque vt perfectæ sunt, otium. Est enim in his & decus suum, & eruditio quædam. sepe in minimis egregium quiddam elucet, quod otiosus quæſt.

Non tam benignum ac liberale natura nobis tempus dedit, liquid ex illo vacet perdere. Senec. epist. 118.

Quorundam otium occupatum est: in villa, aut in lectulo media solitudine, quamuis ab omnibus recesserint, sibi ipsam sunt. Horum non otiosa vita est dicenda, sed deſidioſa occu- Idem de breuitate vite, cap. 11. Vide cap. 12. & 13. vbi prædictum pi otio veterum Romanorum graphicè depicto sapiens Seneca scribit:

Demetrius noster vitam ſecuram, & sine viliſſis fortunæ

letudine ad voluptates, formam corporis ad libidinem, robur ad iniurias, ingenium ad fraudes, scientiam ad superbiam, eloquentiam ad discrimen, domicilium ac vestitum ad pompam, inaneque iactantiam, opes ad auaritiam & luxum, prolem & coniugium ad metum & sollicitudinem immortalem. Itē nunc, superet, & queri mini, de fortuna, & malis vestris ingemiscite: & bonis mala facitis, deque ecclestibus bonis compedes vobis ac laqueos, & vincula animæ conflat. G. Somno placido delector. R. At non modo reges, & duces, & principes, & philosophi, & poete. Insuper & familiarum patres vigilant, ac nocte conflagrant, quod ad sanitatem atque economiam, & philosophiam vult ait Aristoteles, sed fures etiam, & insidiatores (quodque est mirabilis) infanti & amatores, quos suarum mulierularum memoria, & desiderium excitat: tu vero non virtutis amore somnum oderis, vitium amicum? utque eleganter ait Flaccus Vt ingulgent homines, surgunt de nocte latrones, ut te ipsum serues, non expergisceris: pudcat semper tantum in vobis posse turpes causas, & nil posse pulcherrimas. G. Nullo vnquam, interpellant totis noctibus qui. R. Videtur quidem Aristoteles, quod superius attingi, ita vitam hominis partiri, ut dimidiam partem somno tribuat, dimidiamque vigilia, dum pro parte dimidia, non differre studiosi vitam, ait, a stulti vita: & siquidem pro somno noctem, pro vigilia diem vult intelligi: recta fateor ac vera est diuisio, æquis enim partibus tempus inter sese diuidunt. At si sic accipitur, æquis spatio inter partes differentia certa alia ingens est. Nulla enim actior, nulla altior cogitatio est, quam nocturna, nulla pars temporis studentibus aptior. Si autem somnum ipsum dimidiam temporis partem dicit, mirabile dictum est ex ore tam studiosi, & tam docti hominis. Abicit enim ab anima bene insitura, & studiis intenta, dimidiū temporis dormire, quum quatuor sufficeret quibusdam, & tempore voluptuosius quoque sufficit. Noctū quidem surgere qualibet anni parte consilium est. Abicit, ut noctem non hybernā modo, sed æstiuam totam dormiant, qui grande aliquid moluntur. Cæterum semel illam fregisse sufficit fortassis, quodque vigiliarum anticipatum erit breui (si res poscat) meridiana vicissitudine restaurari potest. At brumalis horæ noctis sæpius rumpendæ, pællendum, studendum, legendum, scribendum, cogitandum, contemplandum, querendum ingenio noui aliquid semper, & quod studio questum fuerit, memoria repetendum. Audiendus quoque Hieronymus, ad Eustachium scribens; noctibus bis terque surgendum, inquit, reuoluenda de scripturis, quæ memoriter retinemus. Denique his studiis fatigati oculi alterno sopore recreandi, & breui quiete recreari, altero exercitio fatigandi crunt, ne totis noctibus dormiendo, culcitæ incumbendo, sepulta cadauera videamus: motu crebro atque honesto vos viuos, & virtuti deditos comprobare.

¶ SIMILITVDINES.

Bernardi. Sicut per rimam sentinæ aqua latenter intrat, & excreta, donec uas per nauarum incuriam demergitur: ita ex otio atque ignauia cogitationes prauæ, & concupiscentiæ multiplicantur, donec nauis cordis eis succumbens peccato periclitetur. *Serm. de S. Andrea.*

Laurentij Insin. Patriarcha. Sicut aqua, quæ caret decursu, ac iacet in foueis, putreficit, ac humano vsui aliena efficitur, repleturque animalibus venæcis & noxiis: Ita & corpus otii tabe confectum concupiscentiarum ac voluptatum carnalium parit ac nutrit insaniam. *Lib. de perfectionis gradibus.*

Quemadmodum ex temperato labore carnis incendia cohibentur. Sic ex otio fountur & cresunt. *Libro de ligno vitæ, capite quinto.*

Plurarchi. Ut Herculem parum decebat, exuto leonis exuuiis, vestis Mælia, cum serouit Omphalæ: Sic parum decorum ciuili viro deposita, quam gessit, persona, ad otiosam ac voluptuariam vitam se conferre. *in mor.*

Seneca. Aues, quæ conuiuui comparantur, ut immotæ facile pinguecant, in obscuro continentur: Ita sine vlla exercitatione iacentibus, tumor pigrum corpus inuadit, & superbam vmbriam iners sagina succreuit. *Lib. 2. epist. 123.*

Plinij. Apodes auiculæ, aut pendunt volatu, aut iacent, propterea quod pedibus careant. Ita quidam in vtramque partem nimis vehementes, aut nimium tumultuantur negotiis, aut toti torpent otio: nil medium est. *Lib. 10. c. 39.*

Thruveri. Nihil minus corpus quam animus (si quis videat) otio fordescit ac torpescit. *in apoph. 58.*

Nec corpus bene proficit, cuius nutritio intermittitur: nec animus feliciter promouet, vbi aut studium diu interrumpitur, aut virtus sua continuitate fallitur, ac distrahitur. *in apoph. 61.*

Corpus lassum post breuia quietis intervalia ad modum alacrius redit, post multa deses atque ignauiam redit: Ita & animus noster longis feriis torpescit paucis efficitur promptior. *ibid.*

Otium tanto peius est somno, quod somnus duntaxat corpus, otium vero & ipsam afficit animam. *in apoph. 86.*

¶ APOPHTHEGMATA.

Diogenes, otiosorum negotium amorem esse dicebat, quod hic K K K K affe

De otio & quiete. Dial. XXI.
Francisci Petrarcho.
G A V D.

affectus potissimum occupet otio deditis. Ita enim fit, ut dum otio vacant, in rem negotiosissimam incidant. *Laert. l. 6.*
Idem. Audiens quosdam de otio disputantes, ut plurimum se dicebat deprehendere, omnes aliquid facere. Etenim qui tesseris, qui que risu excitando vacant, aliquid faciunt: nihilominus huiusmodi Omnes otiosos dicebat. Licere namque eis istis dimissis meliora agere: à melioribus vero ad peiora migrare, nulli otium esse. Si quis autem migret, hunc id male facere negotiis implicitum. *Xenophon. lib. 3. de virtutibus & factis Socratis. Stob. serm. 28.*
Idem è praeicis authoribus scelerat verficulos aliquot, quos prouerbiorum vice frequenter usurpabat, quorum est ille Hesiodi:

Εργον ἂν ἴδῃσιν ὄρεστος, ἀεὶ γὰρ ἐν δὲ τ' ὄρεστος,

Id est:

Non probrum est operari, aut est cessatio probrum.

Quo dehortabatur iuuenes non solum ab otio, verum etiam ab actionibus inuulgis. Si quidem eos appellabat otiosos, qui alicuius computationibus & scortis ætatem absumunt. *Erasmus libro 3. apoph.*

Plato è disputatione discedens, solitus est admonere discipulos: Videte pueri, ut otium in re quapiam honesta collocetis. Significans, otium omnia mala docere adolescentes. *Laertius libro tertio.*

Lucius. Cuidam percontantur, quam ob rem virginum corpora cursibus, luctis, discorum ac telorum iactibus fatigaret? Ut, inquit, inquit, profectio ab ista statim radice, validum in validis corporibus initium fumens, recte germinet: simul ut ipsæ in perferendis partibus facile simul & genere certent aduersus pariendi nimis doloresque postremo, si qua incidat necessitas, ut possint & profecti, & pro liberis, & pro patria pugna. Intellexit vir prudens, quantam rerum publicarum pestis sit otium atque ignavia: contra, moderatos labores etiam corpora reddere tum firmiora, tum salubriora. Unde nec virginibus permittit in otio viuere, sed has quoque masculinis exercitiis quodammodo vertit in masculos, quum in plerisque ciuitatibus per delicias ad luxum masculi transformarentur in feminas. *Plut. in Laco.*

Herondas. quum esset Athenis, audisset quendam iudicum sententia damnatum de crimine orti, qui in cellis incederet, & ab amicis mortis deduceretur, iussit sibi commonstrari eum, qui in causa liberali reus peragebatur. Lacedæmonii, quicquid erat fordidarum artium, non per eum, sed per Helotas mancipia exerceri volebant: eoque mirabatur Herondas, ob id quenquam vocari in ius, quod seruilia non exerceret, ibique pro crimine haberi, quod Lacedæmonie iudicaretur honestum ac liberale. *Plutarchus in Lacedæmonio.*

Cleomenes. Quodam interrogante, cur Argiuos cum Lacedæmonii bellum gerentes, & sapius victos non deleuissent: Ne optauerimus nosdem, inquit Cleomenes, illos deletos, ut habeamus, qui iuuenes quidem exerceant. Perpererat egregius dux, corrupti iuuentem, si permittatur otio, luxus ac malorum omnium magister. *Plut. in Laco.*

Scipio N. f. Quibusdam dicentibus, res Romanas iam in tuto esse extinctis Carthagenisibus, & Græcis in seruitutem redactis: Imò, inquit, nunc demum summo in periculo sumus, postquam nulli super sunt, quos vel timeamus vel reueremur. Senit inimicos per occasionem vitales esse nobis, per quos non licet impune se cureque negligentes esse. *Erasmus libro 8. apoph.*

Seneca. Seruilius Vacia, vir prætorius, ac prædites, odio negotiorum abdidit se in villam suam, quam habebat non prociù à Curia: nec alia re notis fuit, quam eius villa & otio. Itaque qui negotiis premebantur, exclamare solebant: O Vacia! solus scis viuere. Huius tamen ignauium, sine literis otium damnans Seneca epistol. 51. negat illam scire viuere, sed latere. Eoque nonnunquam villam præteriens, ioco dicere solebat: Hic situs est Vacia, subindicans, nihil interesse inter mortuum, & inerti otio additum. *Erasmus libro 8. apoph.*

Galba parasitus. obiciuntibus, quod in otio viueret: nemo, inquit, cogitur ad reddendum otii sui rationem, si nemo, nullus tutius viuere, quam otiosus. Nam rerum gestarum rationem poscuntur, qui tractant negotia: ab otiosis ea ratio non potest exigere. *Erasmus libro 8. apoph.*

Augustus Caesar. insulam quandam Capreis vicinam, in quam è comitatu Cælaris secedere solebant, qui cuperent otium, solitus est inquit, otiosos appellare: à quoque enim sonat negotiorum vacuitatem. *Suet. in Augusto.*

Vibius Crispus. Domitianus Cæsar initio sui principatus nihil plane agebat, sed quotidie sibi secretum horarium fumebat, nec faciebat aliud, quam captare muscas, easque stylo præacuto confingere. Unde quidam quum quæreret, num quis intus esset cum Cæsar? Vibius Crispus lepide respondit: Ne musca quidem. *Stob.*

Probus Imper. non patiebatur armatum militem esse otiosum, dicens: Annonam gratuitam militem comedere non debere. *Iac. Spic. in lib. 2. En Sylu. de reb. gest. Alphonssi.*

Chilon dicebat, adamandam esse quietem, quoties datur honestum otium, iuxta illud: *ὄρεστος ἄνθρωπος.* Nihil enim vel tutius vel iu-

cundius. Nullum autem negotium periculosius, quam illud. *Laert. lib. 1. c. 4.*
Socrates. Otium possessionem omnium optimam dicitur autem sensu, non ignauiam: sed è uniuersis negotiis otium tranquillitatem vitantibus esse quietum. *Quædam apoph.*

Ad Nicander. quum Atheniensis quidam diceret Nicander, amplectimini otium: Verum, inquit, prædites quemadmodum vos, quocumque modo illud nobis parare habueritis, otium honestis rationibus partium non esse optatum: sed eos vituperio dignos, qui per fas neque coguntur. Otium autem Atheniensis dixit, non exercere dicitur. *Plut. in Laco.*

Scip. African. Si quando vacans à negotiis bellis in otio, dicere solebat, se nunquam minus otiosum, quam quum in otio. Sensit, se id temporis non dare animum eorum actionibus, sed Reipublicæ commodis multa suo cum animo. *Plut. in apoph. Cic. lib. 3. Offic.*

Ennius. dicere solebat, qui necesse est otio vitiosus negotiorum quam cum est in negotio. *Erasmus libro 4. c. 8.*

Attilius. fatius otiosum esse dicebat, quam nihil agere. Attilius nollet eruditissime simul & facetissime dicitur, quam nihil agere. Quamquam hoc dictum acrisibus Ciceroni. Otiosus est, qui vacat ab externis actionibus, nihil in quibus in se inuenit, nihil ad beatam viuendum conferendum. Quemadmodum, qui moluntur, nec satis succedere potest fatigere dicuntur: Ita nihil agunt, qui frustra in otio multuantur. Plinius enim putat, eos, qui militum negotiorum hantur, nihil agere contra, qui se philosophia delectant. *Erasmus in apoph.*

Alphonssus. Familiars Alphonso regi rusticum quendam ignaui exemplum, ostenderunt, qui porticus huiusmodi habitabat. Hic rex: Vitium (ait) mihi sic per otium comedere dicitur à superis. Simile quiddam narratur de Ptolomæo regem, quæ te se in otio reperisse immortalitatem, tandem postquam catus, conspiciat Aegyptios aliquot plebeios in otio flumen discumbentes: Vitium, inquit, saltem ex otio tran-

Erasmus lib. 8. apoph.

ADAGIA.

Ne ad aures quidam scalpendas otium est. *Lucianus in his accisuris, id est in uocibus dicitur de otio.* *Cum ne minimum quidem orti sapere esse significatum.*

Nullum otium feruis è exordio dicitur. *Sumptum à feruorum condicione, quibus heri nullum est otium.*

Festum multas habens, inegre potestas exera. *Subaudiendum, molestias aut occupationes. Dicitur enim magnas componere serenas aliquo profecti.*

Vicina Tythena dicitur in Tuffis. *Dicuntur otiosa negotia, quibus dicitur dicitur dicitur.*

Dum licet fugere, ne quære item. *Id est, quære item, ut sit liber.*

Ab Alcibiade natum. *Is cum è Sicilia citaretur ab Atheniensibus, ut criminibus responderet, abdidit se, nequam negotiorum quo modo liceret effugere. Et sit bister in Alcibiade natus.*

Conchas legere. *Summi orti est conchas & umbilicos legere in littoribus, quæ suis esse solet puerorum.*

Liber non est, qui non aliquando nihil agit. *Qui in summo otio versabatur, ab omnibus seruis negotiis nihil agere dicebantur. Cic. lib. 2. de Orat.*

EXEMPLA PROFANA.

Lucius Lucullus post præclara Reipublice munera in uiciorum, totum se otio philosophico dedit. *Plutarchus in Lucullo.*

Germani. quoties bella non incunt, non multum venantibus per otium transiunt, dediti somno ciboque fortissimas quibus bellicosissimus, ac nihil agens: delegata domus, & perantiam negotiorum cura totius, semibusque, & infirmissimo conque exantiam ipsi habent, mira diueritate nature: cum tamen homines sic antemeritiam, & oderint quietem. *Cornel. Tacit. de mor. Germ.*

Constantinus Romanus filius imperii curam aliis commisit, ad quos cendos Pazinaces, qui excursions quotidie in Bulgaria faciebant. *Ibid.*

Alexander Basilii Macedonis Imperatoris, viginti annorum tamen singulari desidia, rebus grauioribus omnibus tantum venantibus equis & canibus operam dedit. *Theophrastus.*

P. Scipio. qui primus Africanus appellatus est, requiescentem Reipublic. pulcherrimis muneribus, otium sibi sumebat, ad quod: & à ceteri hominum frequentiaque interdum, tantumque

re, cuius obtentu fere solet otium & luxus in ciuitates irrepere. *Eraf. l. 1. apoph.*

§ HIEROGLYPHICVM.

*Oris studiofum hominum indicare qui volunt, Feliam auem pingunt: ea enim in vmbra & aura æstatem agit, hyemem in apricis: nam & potentes, cum in eos, qui otio literario dediti sunt, cauillantur, genus hominum ignauum appellant, quod vt apud Iuuenalem est, recto gaudet & vmbra. *Pier. Val. 15. pag. 257. B.**

§ FABVLA.

Ouis & Canis.

Quo tempore animalia & pecudes sermone vtebantur, aiunt orem dixisse hero suo: Per mihi mirum videtur, nihil nobis à te præberi, cogique è terra nos victum querere, de quibus tamen, tu & lanam capis & caeos, & agnos: canibus vnde nihil horum tibi redit, impertis panem, quo ipse vesceris. Tum canem qui hoc audisset, ferunt sic locutum: Merito hercule meo fit, nam ego is sum, qui vos ipsas etiam custodio atque seruo, ne vel hominum furto, vel luporum raptu pereatis: quod si ego vestram custodiam neglexerem, iam ne ad pabula quidem, exire audeatis, præformidine interitus. Atque etiam oues ipsas facile passas fuisse accepimus, vt se canes potiores & maiore in honore haberentur.

Hæc fabula narratur vulgo imperatorum, qui sapientum otio irascuntur, & illos in tanto honore vitam de suis laboribus degere moleste ferunt. Nisi enim ipsos doctrina & sapientia defendere, atque tegeret, neque salutem, neque fortunas suas saluas & integra conferuare possent.

Vide Acedia, Desidia, Ignauia, Pigrizia, &c.

FINIS LIBRI DECIMITERTII.

KKKK 2

POLYAN.